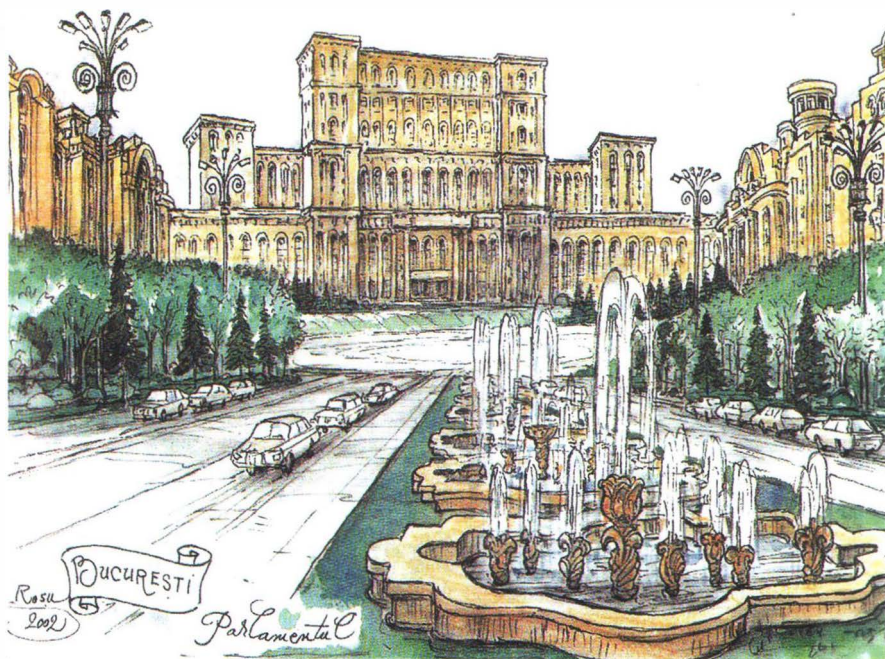

PERISCOP

Nr. 3(35) Anul IX - iulie - septembrie 2016

PUBlicație EDITATĂ DE
**ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora și nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.

„A face ca România să fie mereu prezentă și înfățișată în mod favorabil atenției universale, este o adevărată și sfântă obligație!”

Elena Văcărescu, extras dintr-un raport către Nicolae Titulescu
(Biblioteca Academiei Române, fond manuscrise)

PERISCOP

Anul IX, nr. 3/35, iulie – septembrie 2016

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe**

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC:

Academician Dinu C. GIURESCU

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU

Prof. univ. dr. ing. Ștefan IANCU

Prof. univ. dr. Emilian STANCU

Prof. univ. dr. Viorel ROMAN – Germania

REDACTIA:

Redactor-șef: I. Popa

Secretar de redacție: A. Botez

Colegiul de redacție:

**G. Bărbulescu, D. Sulugiuc,
I. Constantin, Ov. M. Curea,
D. Ionescu, M. Manea,
P. Neghiu, I. Pavel**

Grafica: D. Roșu

SUMAR

EDITORIAL

- **100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial: O clasă politică responsabilă, dedicată interesului național7**
Primul Război Mondial a găsit România într-una din acele situații limită în care a fost nevoită să ia decizii hotărâtoare pentru a supraviețui ca stat și a-și împlini idealul secular de întregire națională. Clasa politică ce diriguia destinele României la acea vreme s-a dovedit la înălțimea sarcinilor ei istorice. (I. Popa)

SERVICII SPECIALE

- **Spionaj și contraspionaj în Primul Război Mondial13**
Cu trei zile înainte de semnarea tratatului cu Antanta, Franța și Rusia se angajau în secret ca, în spatele României, să se înțeleagă asupra deciziilor pe care le vor lua. (A. Omeag)
- **Republica Cehă – țintă a serviciilor de informații ruse19**
Spionajul rus a creat o infrastructură de canale de propagandă și grupări marionetă pe care poate să le folosească oricând pentru destabilizarea sau manipularea societății cehe. (A. Botez)
- **Spărgătorii de coduri ai NSA în războiul secret împotriva Uniunii Sovietice22**
O prezentare a eforturilor Agenției pentru Securitate Națională vizând decriptarea criptosistemelor sovietice, investițiile făcute în noile tehnologii, folosirea computerelor de foarte mare viteză, crizele pe care le-a parcurs NSA și resursele uriașe alocate în vederea descifrării codurilor sovietice. (A. Fărău)
- **Nume de cod „TRIGON”26**
Dezvăluirea legăturilor trădătorului cu fata unui secretar al CC al PCUS ar fi atras noi gesturi de dezaprobare la adresa activității lui Iuri Andropov, iar un nou scandal sovieto-american ar fi stricat definitiv relațiile dintre patronul KGB și Andrei Gromiko, șeful diplomației Uniunii Sovietice (A. Omeag și I. Gatea)
- **Intelligence mozaic36**
(I. Gatea)

- **Muzeul Internațional al Spionilor, din Washington45**
În Statele Unite, oamenii obișnuiți se pot familiariza cu unele practici, metode și mijloace de acțiune ale spionilor pentru a nu mai fi adesea creduli. De fapt, este vorba de educația contrainformativă, vizând sporirea vigilenței cetățenești, o necesitate în orice societate democratică. (L. Radu)

- CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ**
- **„Să-ți iubești țara a devenit o infracțiune!” 50**
*Cele întâmplare la sfârșitul anului 1989 și începutul anilor '90 și-au pus pecetea pe evoluțiile ulterioare ale României.
(acad. Dinu C. Giurăscu)*
- **Sunteți mândri că mai sunteți (încă) români?52**
Autorul exprimă o serie de întrebări retorice existențiale pe care, adesea, ni le punem fiecare dintre noi. (Ov. Curea)
- **Stafia lui Pacea încă mai bântuie55**
Pacea este un trădător care și-a încălcat jurământul militar față de patria și poporul său. Adevărata motivație a trădării lui este faptul că nu se mai bucura de încrederea familiei prezidențiale, de care profitase din plin. (Ion Dridea)
- **Cultura națională de securitate58**
ACMRR–SIE și revista „PERISCOP” și-au făcut un obiectiv din promovarea sistematică a culturii de securitate ca parte integrantă a atribuțiilor mai largi ce revin structurilor cu sarcini în domeniul asigurării securității naționale a României. (V. Bălășoiu)
- **Reforma administrativ-teritorială în România64**
*Plecând de la modelul reformei administrativ-teritoriale din Polonia, autorul prezintă o serie de puncte de vedere privind necesitatea implementării și în țara noastră a unor măsuri, în vederea creșterii ratei de absorbție a fondurilor europene.
(P. Repcaru)*
- **Ascensiunea femeilor în viața politică națională și internațională este o realitate: Perspectiva unui matriarhat sui-generis?73**
De la consacrarea juridică a acestui statut al femeilor la materializarea lui în viața practică, este o cale lungă presărată cu multe obstacole și rețineri nejustificate. (M. Manea)
- **Cultura păcii destinată educării tinerei generații: O importantă inițiativă românească la ONU81**

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

- **Pax Americana**83
Relevarea unor constante definitorii ale actualei ordini mondiale ne poate ajuta să înțelegem mai bine lumea în care trăim. (A. Botez)
- **„Președintelui Putin nu-i place ce aude”**93
Comentariu și prelucrare a unui interviu din presa rusă acordat de Celeste Wallander, asistent special al președintelui SUA. (L. Radu)
- *O controversă cu rădăcini istorice:*
- **SUA și „chestiunea basarabeană”**98
(L. Niță)
- **Grupul de la Vișegrad și coeziunea europeană**103
Grupul vădește o sistematică opoziție față de UE, în care aceste state au depus eforturi să intre. Totul s-a acutizat în momentul în care, în toamna anului 2015, au fost desemnate pentru relocări de refugiați.
- **Semnal de alertă din Israel: „Campania de haos global promovată de George Soros”**105
(A. Botez)
- **Actualitate latino-americană: „Un vis a devenit realitate”**110
Semnificația Acordului de încetare a conflictului și construirea unei păci stabile și durabile în Columbia (V. Faur)

MEMORIALISTICĂ, CONSEMĂRI, DEZBATERI

- **ARHIVA PERISCOPULUI: Un ziarist american în misiune secretă la București**117
În luna septembrie 1968, la doar trei ani de când Nicolae Ceaușescu devenise conducătorul Partidului Comunist Român și la mai puțin de o lună de la invadarea Cehoslovaciei de către trupele unor state din Pactul de la Varșovia, la București a venit un emisar al președintelui american Lyndon Johnson, cu misiunea de a sonda care este poziția României atât în ce privește perspectiva dezvoltare a țării noastre, cât și la unele probleme internaționale de interes reciproc. (I. Popa)
- **Sinteza... "SINTEZEI" și alte ... nedumeriri!**133
Pamflet din capul locului controversat. (P. Neghiu)
- **Khomeini și Marele Satan: Aliați sau adversari?**.....140
În momentele critice ale luptei pentru crearea Republicii Islamice, Ruhollah Khomeini a antamat negocieri secrete cu cel pe care îl va eticheta ulterior ca fiind „Marele Satan”. (A. Omeag și I. Gatea).

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

- **Rugăciunea Domnească**149
Rugăciunea Domnească. Ea este scurtă, dar cuprinde toate cererile trebuincioase ce privesc vremelnica viață a omului.
(preot M. Vârtejanu)

MOZAIC CULTURAL

- **Expoziție „Armata Română – în timpul Marelui Război dintre 1916-1918”**152
Autorul s-a născut și și-a trăit copilăria și tinerețea în orașul Dieuze, din regiunea Lorena, unde se află cel mai mare cimitir din Franța al ostașilor români, cu 947 de morminte și cruci, subliniază faptele de eroism ale Armatei Române pe fronturile Primului Război Mondial. (J. Conrad)
- **„Neamul românesc” – ediție nouă la Cernăuți**154
În luna mai 2016, la Cernăuți a apărut primul număr dintr-o serie nouă a publicației Neamul Românesc, care reînnoadă o veche tradiție pe urmele revistei cu același nume fondată cu 110 ani în urmă de marele istoric și savant-patriot Nicolae Iorga. (G. Bărbulescu)

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

- **Și a fost a patra ședință a Cenaclului Revistei Periscop**156
- **O dreaptă și necesară reparație politică, socială și morală**.....161
- **Activități curente**163

EDITORIAL

100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial: O CLASĂ POLITICĂ RESPONSABILĂ, DEDICATĂ INTERESULUI NAȚIONAL

Dr. Ioan Popa – redactor șef

Începutul Primului Război Mondial a găsit România într-una din acele situații limită în care a fost nevoită să ia decizii hotărâtoare pentru a supraviețui ca stat și a-și împlini idealul secular de întregire națională. Clasa politică ce diriguia destinele României la acea vreme s-a dovedit la înălțimea sarcinilor ei istorice.

La 21 iulie/3 august 1914, Regele Carol I a întrunit, la Castelul Peleş din Sinaia, Consiliul de Coroană, la care au luat parte membrii guvernului liberal condus de Ion I.C. Brătianu, reprezentanții celor două aripi ale opoziției conservatoare și doi foști prim-miniștri. Participant la acest Consiliu, viitorul prim-ministru I.G. Duca sintetizează astfel discursul introductiv al regelui:

„Războiul general a izbucnit. Se dă marea luptă prin care pentru o întreagă perioadă istorică se va stabili harta Europei și soarta popoarelor. Desigur că în acest război vor fi învingători și învinși, dar e neîndoielnic că dinainte și irevocabil meniți să fie învinși vor fi neutri”.

Așadar, concluziona regele, România trebuie să se conformeze tratatelor convenite cu Puterile Centrale (ultimul reînnoit în 1913 de guvernul condus de Titu Maiorescu) și să intre în război de partea acestora. Rând pe rând, participanții și-au expus punctele de vedere. P.P. Carp a susținut poziția suveranului, făcând trimitere la vechea dilemă a politicii românești: „... care e interesul statului român, să triumfe slavismul, sau să triumfe germanismul? Evident, germanismul. Izbânda slavismului ar fi moartea noastră”. Ceilalți participanți au avut însă altă părere: România ar fi obligată să intre în război de partea Puterilor Centrale dacă acestea ar fi fost atacate, dar întrucât ele au atacat primele, suntem scutiți de orice obligații și trebuie să rămânem neutri. Unii vorbitori au adus ca argument și faptul că opinia publică românească se pronunță *„hotărât împotriva intrării*

în acțiune alături de Austro-Ungaria” (A. Marghiloman). În final a luat cuvântul Ion I.C. Brătianu, care a expus punctul de vedere al guvernului:

„Noi cerem ca România să rămână neutră. Tratatul, precum s-a arătat, nu ne obligă, dar chiar dacă ne-ar obliga, România nu poate admite ca aliații ei să dispună de soarta ei fără ca măcar să-și dea osteneala de a o vesti. Austria și Germania au pregătit războiul și l-au declarat. Nu ne-au făcut cinstea să ne comunice măcar intențiile lor. După ce războiul a fost fapt împlinit, ne-au cerut să luăm armele alături de ele (...). Sentimentul public este aproape în unanimitate împotriva războiului. Problema românilor din Ardeal domină întreaga situație, ea a fost pururea punctul negru al Alianței... Soarta românilor de peste munți, idealul național al românismului, sunt chestiuni peste care niciun guvern român nu le poate nesocoti. Dacă în lucrurile mici se poate trece peste sentimentul public, în ceasurile mari ale vieții naționale oamenii de stat trebuie să țină seama de voința poporului. Nu se poate face un război în vremurile de azi când acest război nu este aprobat de conștiința națională. Să rămânem deci neutri... Războiul va fi probabil lung și vom mai avea prilejul să ne mai spunem cuvântul”.

Cuvinte profetice, care aveau să se adeverească punct cu punct.

Întra-adevăr, după doi ani de neutralitate, timp în care România a fost curtată insistent cu diverse promisiuni de către ambele tabere beligerante, a venit și vremea ca românii să-și spună cuvântul. Între timp, însă, guvernul român nu stătuse cu mâinile în sân să vadă încotro bate vântul biruinței. Încă din 18 septembrie/1 octombrie 1914, primul ministru I.I.C. Brătianu reușise să încheie, într-o discreție deplină, o convenție cu Rusia prin care aceasta se angaja ca, în caz de victorie și în schimbul păstrării neutralității, România să primească Ardealul și toate ținuturile românești aflate sub stăpânire habsburgică, după cum preciza Nota semnată la Țarskoe Selo de ministrul rus al afacerilor externe, S.D. Sazonov:

„Rusia se obligă să se opună oricărui atentat contra statu-quo-ului teritorial al României în întinderea granițelor sale actuale. În același timp se obligă să recunoască României dreptul de a-și încorpora acele teritorii din Monarhia austro-ungară care sunt populate cu români. În ce privește Bucovina, principiul majorității populației trebuie să formeze fundamentul pentru delimitarea teritorială între Rusia și România...”

Acest document a reprezentat fără îndoială un important succes diplomatic personal al lui Brătianu, iar I.G.Duca era îndreptățit să consemneze că el constituie „mărturia, indiscutabila dovadă scrisă, că n-am

făcut politică de oportunism mercantil și că, de la începutul războiului mondial, cu o viziune limpede a viitorului, ne-am legat soarta de grupul de puteri care trebuia să fie învingător și care, numai prin biruința lui, asigura statelor mici realizarea aspirațiilor lor naționale". Din considerente similare, viitorul mare savant-patriot Dimitrie Gusti, într-o lucrare devenită clasică despre *Sociologia războiului*, publicată în 1915, sublinia: „*Astăzi statele și națiunile mijlocii și mici duc lupta de întregire națională, iar statele mari duc lupte pentru hegemonie politică și economică mondială (...). Astăzi, existența unui stat nu se poate apăra și o națiune nu se poate întregi, decât prin război. Iar războiul care purcede pentru a realiza aceste scopuri, este cel mai drept de pe lume*”.

Semnătura pusă de guvernul țarist pe Convenția încheiată cu guvernul român, menționează I.G. Duca, este, indirect, meritul regelui Carol I, a cărui prezență pe tronul României „*inspira rușilor o așa teamă că până în cele din urmă vom merge cu Germania încât, în ziua când Brătianu le-a propus să le dea în scris că vom rămâne neutri, ne-au oferit în schimb tot ce le-am cerut. E ultimul serviciu involuntar pe care regele Carol l-a adus Regatului Român*”. La 27 septembrie/10 octombrie 1914, regele Carol I a murit subit, locul său fiind luat a doua zi de principele moștenitor Ferdinand.

După aproape doi ani de neutralitate, condițiile externe se schimbaseră într-o oarecare măsură, iar România era tot mai intens curtată de Aliați (Antanta) pentru a intra în război contra Puterilor Centrale. Negocierea condițiilor s-a dovedit însă destul de dificilă, pentru că guvernul Brătianu nu era deloc dispus să trimită țara la luptă fără o serie de garanții ferme din partea aliaților. Acestea se refereau la: recunoașterea de către Anglia și Franța, alături de Rusia, a revendicărilor naționale românești, în integralitatea lor, respectiv întregirea țării cu Transilvania, Banatul și Bucovina (Basarabia nu intra atunci în discuție, deoarece nu se punea problema destrămării și a Imperiului țarist); garanții militare pentru protejarea împotriva unui eventual atac din spate al Bulgariei; livrarea de armament și muniție pentru trupele române. România avea deja o experiență nefericită din timpul războiului pentru independență când, deși victorioasă alături de Rusia, a devenit victimă tocmai datorită pretențiilor acestui aliat. De altfel, chiar în timpul noilor negocieri privind condițiile de intrare în război, rușii își schimbaseră în parte garanțiile date în 1914, în schimbul neutralității, și pretindeau întreaga Bucovină, iar sârbilor le promisese să o parte din Banat. Brătianu nu era dispus la nicio concesie: „*Nu pot admite*” – declara el – „*ca un oraș ca Cernăuți, un focar de cultură românească, sediul unei universități, reședința unei mitropolii române să fie dat rușilor*”.

pe motivul că în nordul Bucovinei administrația austriacă, vitregind elementul românesc, a hotărât și încurajat o infiltrațiune rutenească”.

Până la urmă, a sosit și ziua semnării Tratatului de alianță și a Convenției militare: 4/17 august 1916. Semnarea s-a petrecut în condiții de precauție, în casa lui Vintilă Brătianu din București. Tratatul, adus de reprezentantul Rusiei în capitala României, Stanislav Poklevski-Koziell, avea pe el semnăturile Franței (Saint-Aulaire), Angliei (Sir George Barclay) și Italiei (baronul Carlo Fasciotti). Au urmat cele ale lui I.I.C. Brătianu și Poklevski. Pentru menajarea sensibilității regelui, datorită originii sale germane, România urma să declare război doar Austro-Ungariei, deși se anticipa că Germania va sări imediat în ajutorul aliatei sale.

În ziua de duminică, 14/27 august 1916, la Cotroceni se întrunea un nou Consiliu de Coroană, sub conducerea regelui Ferdinand, care, cu două zile înainte, serbase aniversarea împlinirii vârstei de 51 de ani. Dezbaterile au fost și de această dată pline de nuanțe și momente dramatice, dar personalitatea dominantă s-a dovedit din nou Brătianu, prin două intervenții de excepție. El a repetat argumentarea că România, pentru a-și putea împlini idealul de unitate națională, trebuie să părăsească neutralitatea și să se alăture Puterilor Aliate împotriva Puterilor Centrale. Evident, cu asumarea tuturor riscurilor:

„Fără îndoială” – sublinia Brătianu – „cred că vom ieși învingători, dar nu sunt sigur, se poate să fim și învinși. De aceea vreau să se știe bine de toți, că, chiar învinși, tot cred că țara mea trebuie în această clipă a evoluțiunii ei istorice să facă acest gest. În viața națiunilor sunt afirmări de drepturi care se socotesc mai mult decât izbânzi trecătoare și sunt gesturi de abdicare, de dezertare morală, care compromit viitorul lor pentru veacuri de-a rândul. Într-o atare situație este astăzi românismul, de aceea, chiar de a fi să fim bătuți, faptul că patru din cele mai mari puteri ale lumii au recunoscut temeinicia revendicărilor noastre naționale și au consfințit printr-un act solemn hotărârile etnice ale românilor de peste Carpați, cauza românismului va face un pas înainte, mai mare și mai însemnat decât oricând. Și dacă nu azi, mâine vom culege roadele acestor jertfe și acestor afirmări de drepturi”.

În final, regele Ferdinand reconfirmă hotărârile deja luate, pe care I.G. Duca o rezumă în următoarele cuvinte: *„intrarea în război pentru realizarea idealului național este singura soluție corespunzătoare adevăratelor interese ale țării... El cunoaște greutățile războiului. Cel de față este unul din cele mai crâncene pe care istoria le-a cunoscut. Să nu ne facem deci iluzii, ne așteaptă mari jertfe și cumplite suferințe. De aceea, face un ultim apel la concordie în interesul suprem al patriei.”*

România intra așadar în război, alături de Aliați, cu gândul la înfăptuirea idealului unității naționale. În noaptea de 27/28 august 1916, Armata Română trece Carpații și pătrunde în Transilvania, unde obține primele victorii. Armata aliată de la Salonic nu și-a respectat însă angajamentul de a începe ofensiva împotriva bulgarilor. În schimb, aceștia și turcii au atacat România din sud, iar germanii și austro-ungarii au început înaintarea dinspre Vest. Au urmat zile de cumpănă, pentru țară, pentru armată, pentru regimul monarhic. Germanii și austro-ungarii au tratat România, pe care o acuzau de trădare, cu o ură mai mare decât cea manifestată împotriva cărora declanșaseră războiul cu doi ani în urmă. Stau mărturie, în primul rând, dramele și tragedia celor aproape trei mii de soldați români care au murit în cursul prizonieratului în Alsacia și Lorena în anii 1917-1918. Max Dollfus, înalt funcționar al Comitetului Internațional al Crucii Roșii în timpul Primului Război Mondial, însărcinat de guvernul român să se ocupe de regruparea trupurilor soldaților români decedați în Alsacia, a efectuat la timpul respectiv o anchetă printre primarii din această provincie pentru a cunoaște împrejurările morții prizonierilor de război români. Iată concluziile sale: *„După ce am interogat sute de martori oculari ai martiriului românilor în 1917, pot vorbi despre voința autorităților militare germane de a-i face să ispășească pe acei țărani nevinovați crima comisă de patria lor în ziua în care a intrat la rândul ei în război. Procedul impunerii de suferințe a fost aplicat metodic. Trebuia ca el să ducă, până la urmă, la efectul privațiunilor premeditate, adică la moartea lentă...”*. Făcând *„bilanțul tragediei înfricoșătoare”*, același autor conchide: *„În cinci luni, 1 187 de victime, tineri, pe care mii și mii de martori i-au văzut murind lent, cadavre vii înainte de a fi fost cadavre reale. Cine ar cuteza să spună în fața acestor fapte, în fața acestor cifre, în fața interdicției formulate către populația alsaciană de a nu îi hrăni pe prizonierii români, că nu a avut loc o execuție colectivă, concertată, voită, cu sânge rece?”*. La aceste acțiuni de exterminare în masă, trebuie adăugate desigur și condițiile umilitoare ale armistițiului impus României de Puterile Centrale.

Dar calvarul românilor nu s-a datorat numai inamicilor din Puterile Centrale. Foarte curând, unul dintre cei mai importanți aliați, Rusia, va intra într-un carusel al schimbărilor care va bulversa unitatea Aliaților și va determina o cu totul altă configurație geopolitică în plan regional decât ceea ce se plănuse inițial. Din țări aliate, România și Rusia revoluționară se vor găsi pe baricade diferite, în conflict direct și de lungă durată.

În orice război, există învingători și învinși. Miza intrării României în război, în 1916, a fost întregirea națională. Pentru înfăptuirea acestui ideal național, ea și-a pus în joc toate resursele disponibile și a acceptat toate

sacrificiile. Iar, după cum scria Dimitrie Gusti în lucrarea citată mai înainte, „când o națiune este bogată în resurse economice, bogată în pregătire militară, bogată sufletește și mai ales bogată în patriotism, acea națiune, oricare ar fi împrejurările istorice, este sigură de victorie, căci ea este invincibilă”.

În Primul Război Mondial, românilor nu le-a lipsit nici patriotismul, nici curajul și puterea de sacrificiu. Într-adevăr, în pofida dezastrului definitiv care se prefigura la un moment dat, sorții aveau să deschidă totuși un alt drum României, care a renăscut din propria cenușă și a reușit în acel magnific an 1918 să-și împlinească marele ideal al unității și reîntregirii naționale. Primul pas avea să fie făcut foarte curând, la 27 martie, de Sfatul Țării din Chișinău, care a decis unirea Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) cu „*Mama sa România*”, acțiune urmată rând pe rând de toate celelalte provincii istorice românești.

Mai târziu, în 1928, referindu-se la acest eveniment cu adevărat epocal, Dimitrie Gusti scria:

„Măinile care se căutau de veacuri, fără odihnă, acum zece ani s-au împreunat frățește de la Tisa la Nistru, de la Carpați la Mare. Iar poporul român, așezat de destine istorice milenare pe podișul Carpaților, ca să stea strajă neclintită civilizației în Orient, a devenit astfel singurul stăpân al Daciei străbune. Actul politic suprem al unirii întregului neam românesc formează o culme eternă în istoria neamului; el este punctul culminant, cu un nimb de apoteoză, al unui lung proces necesar istoric”.

SERVICII
SPECIALESPIONAJ ȘI CONTRASPIONAJ
ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Alexandru Omeag

Spionajul are, fără nici o îndoială, o istorie a sa, fiind, după prostituție, a doua cea mai veche meserie din lume, la fel de incitantă, periculoasă și respectabilă ca și prima. Dar, serviciile secrete sunt ele interesate să intre sau nu în istorie și, dacă da, cum anume? În România, politicile de arhivare, declasificare și acces al istoricilor și cercetătorilor la activități ale structurilor de intelligence nu au nici deschiderea și nici fluiditatea celor din țările anglo-saxone, ceea ce pare regretabil, întrucât istoria serviciilor de informații poate face lumină asupra unor evenimente majore din istoria națională și, de ce nu, servi ca pildă pentru actualii apărători din umbră ai fruntariilor țării.

Aceasta cu atât mai mult cu cât memoria colectivă are tendința de a uita sacrificiul celor care nu au luptat cu arma în mână, al acelor soldați din umbră, cei neacoperiți de glorie și, deseori, fără mormânt. Aceștia sunt ofițerii de intelligence, generic numiți spioni, deloc obișnuiți cu lumina reflectoarelor, chiar dacă o incursiune în activitățile lor trecute i-ar așeza mai bine în galeria eroilor necunoscuți ai neamului.

■ **Prima conflagrație mondială a deschis** nu doar un capitol major în istoria contemporană, ci și o **eră nouă a spionajului și contraspionajului**, care avea să demonstreze, dacă mai era nevoie, că superioritatea militară pe câmpul de luptă nu era suficientă pentru obținerea victoriei finale. S-a dovedit că era nevoie și de acțiuni profesionale pe frontul secret: spionaj, contraspionaj, diversiune, influență, propagandă, contrapropagandă etc., adică activități în care sunt angrenate de regulă serviciile secrete. Este foarte adevărat că, de la Primul Război Mondial, serviciile secrete au evoluat rapid, pentru a face față noilor provocări legate de terorism, spionaj economic, conflicte interetnice, trafic de droguri, criminalitate transfrontalieră ș.a., determinând o schimbare de paradigmă, însă nu trebuie uitat că neglijarea trecutului poate afecta acțiunile prezentului.

■ În primul deceniu al secolului XX, unele **tehnici de spionaj deja cunoscute** (criptografia, comunicațiile fără fir...) **au fost mult perfecționate.**

Chiar din primele zile ale războiului pe frontul de Est, interceptarea de către germani a transmisiunilor în clar ale armatei Rusiei a facilitat victoria de la Tannenberg (17 august-2 septembrie 1914), în pofida raportului de forțe, net favorabil Rusiei (29/16, deci aproape dublu!).

Armata I-a rusă era condusă de Pavel Karlovici von Rennenkampf, iar Armata a II-a se afla sub comanda lui Aleksander Samsonov, ambii generali cu experiență în conducerea operațiunilor militare. Din interceptarea comunicațiilor dintre cele două armate ruse, germanii au dedus că între cei doi generali ruși era o dispută mai veche și că între unitățile pe care le conduceau exista nu doar reticență de cooperare, ci și un spațiu operațional neacoperit.

■ Un rol major în ceea ce analiștii militari numesc „*primul război electronic*” l-a avut Serviciul Amiralității britanice de decriptare a comunicărilor cifrate, așa-zisa „*Cameră 40*”, condus de **Reginald Hall**. Experții acestui serviciu sunt cei care au descifrat faimoasă telegramă Zimmermann, decisivă pentru intrarea SUA în primul Război Mondial.

La 16 ianuarie 1917, ministrul afacerilor externe al Imperiului german, Arthur Zimmermann, a trimis o telegramă cifrată lui Heinrich von Eckardt, ambasadorul Reichului în Mexic, solicitându-i să propună autorităților autohtone o alianță împotriva SUA, cu promisiunea redobândirii teritoriilor „ocupate” de americani (Texas, New Mexico).

Ceea ce nu știau americanii este că specialiștii din „Room 40” decriptau inclusiv telegramele lor.

■ Operațiunile derulate de germani în America de Nord până în 1917 constituie, alături de războiul naval și faimoasa telegramă Zimmermann, al treilea motiv esențial care a influențat decizia SUA de a intra în război.

Inițial, operațiunile serviciilor secrete germane peste ocean nu vizau aducerea de prejudicii Statelor Unite, încă neutre, ci blocarea aprovizionării aliaților cu material de război (plasarea de bombe pe navele comerciale, infectarea animalelor transportate...).

În istoria SUA, au mai existat cazuri în care Președintele s-a adresat Congresului american cerând să declare război unui stat străin, însă doar o singură dată aducând ca argument activități de spionaj. În mesajul său din 2 aprilie 1917, președintele Thomas W. Wilson arăta clar cu degetul către Imperiul german, vorbind despre „*acțiunile unei țări străine, care încearcă să perturbeze pacea internă și să împiedice dezvoltarea industrială.*”

De-a lungul timpului, în SUA au acționat diverse rețele de spionaj ale statelor aflate în război cu americanii, însă operațiunile agenților germani în prima conflagrație mondială depășesc orice limite. Asemenea acțiuni au fost aduse de FBI în atenția publică, pentru a o pregăti în perspectiva intrării în război.

Statele Unite a fost țara care s-a bucurat de cea mai mare atenție din partea spionajului german, care a organizat aici o serie de acte de sabotaj menite să preîntâmpine intrarea țării război. Unii din cei mai activi sabotori au fost Franz von Rintelen (1877-1949) și Franz Wachendorf.

Primul, căpitan de contraspionaj al Marinei germane, care lucra în SUA sub acoperirea de funcționar al Deutsche Bank, este regizorul aruncării în aer a unui depozit din New York, utilizat pentru stocarea unor mari cantități de muniție și explozibili, ce urmau a fi furnizate aliaților de peste ocean. Deflagrația, declanșată la orele 02,08 (putere echivalentă cu un cutremur de 5,5 grade Richter!) a produs pagube de 20 (acum 433) milioane dolari, plătite de R.F. Germania în 1979! Au fost sparte geamurile pe o rază de 40 km., fiind afectată și statuia Libertății. Cel de-al doilea, Franz Wachendorf, a încercat să arunce în aer ecluzele Canalului Welland, care leagă lacurile Ontario și Erie, rută frecvent folosită de americani pentru aprovizionarea aliaților cu material de război. Atacul a eșuat, în principal datorită măsurilor de protecție severe, adoptate de autoritățile canadiene.

■ Pe un plan mai puțin legat de tehnologii, dar care pune în evidență **organizarea și perfecționarea mijloacelor de muncă**, putem distinge patru dintre acestea, care au îmbunătățit substanțial eficiența serviciilor de informații:

→ *cenzura poștală*: grație acesteia, de exemplu, MI-5 (contraspionajul britanic), condus de Vernon Kell, a demască o rețea a spionajului german care acționa pe teritoriul englez, ceea ce a provocat mânia Kaizerului, care a criticat dur incompetența propriilor ofițeri de informații. Vernon Kell a mers pe mâna femeilor. A angajat multe secretare, pe care le-a pus să facă o cartotecă precisă a tuturor germanilor veniți la muncă în Anglia. Pentru urmăriri și supravegheri se baza pe polițiști și simpli cetățeni, de la prostituate și babe curioase, până la dame din înalta societate;

→ *propaganda și controlul diseminării informațiilor*, ceea ce mai târziu experții aveau să denumească dezinformare și manipulare. De exemplu, numai în 1914, în Marea Britanie au apărut peste 400 de cărți, broșuri și pliante, care avertizau asupra invaziei germane, toate urmărind trei obiective precise: testarea adevăratelor intenții ale Imperiului german; determinarea guvernului britanic să sporească cheltuielile militare; anticiparea celor mai probabile scenarii de evoluție.

→ *culegerea sistematică de informații despre întreprinderi și fluxul schimburilor comerciale* – germenele „războiului economic” de mai târziu.

→ *crearea unei așa-zise burse de intelligence interaliate*, la Folkestone, unde Anglia și Franța făceau schimb de informații.

■ **Primul Război Mondial a adus noutăți** nu doar în ceea ce privește dezvoltarea mijloacelor tehnice, ci și în sfera umană, în pofida unor percepții

deformate de principiile învechite ale societății. Spre deosebire de soldatul care lupta pe front, cu arma în mână, spionul avea o conotație negativă. Această percepție era mai accentuată în cazul femeilor-spion, misoginii politicieni ai vremii considerând că acestea nu puteau primi decât „*misiuni orizontale*”.

Totuși, trebuie să recunoaștem că prima conflagrație mondială a produs mutații importante în munca de intelligence, iar **spionul s-a transformat în „agent de informații”, schimbarea fiind nu doar de ordin semantic.** Într-adevăr, spionajul nu mai era singura misiune a unui mare număr de agenți, care aveau și alte misiuni: interogarea prizonierilor, monitorizarea presei străine, coroborarea informațiilor și redactarea de rapoarte-sinteză etc. De altfel, în binecunoscutul Birou-2 (contraspionajul militar francez) doar 8% dintre agenți activau pe teren, restul lucrând în compartimentele de analiză sau administrative.

Schimbări au avut loc și în politica de recrutare, fiind căutați vorbitori de limbi străine și oameni cu conexiuni în mediile politico-diplomatice și de afaceri. Diversificări apar și în tipologia agenților din teren: apar, pentru prima oară în istoria spionajului, căsuțele poștale, agenții de penetrare și cei provocatori, dar și așa-ziii spioni întorși, sau agenți-dubli.

Pe de altă parte, agenții de informații operează în teritoriul inamic cu mijloace mai sofisticate, menite să le asigure protecția și să le ușureze îndeplinirea misiunilor: documente de identitate false, aparate foto miniaturizate, substanțe chimice, dispozitive pentru sabotaj etc.

Cu toate acestea, **mulți agenți au căzut în mâinile inamicului, datorită pregătirii specifice insuficiente.** De exemplu, spre deosebire de anglo-saxoni și germani, România, ca și Franța de altfel, nu dispunea la acea vreme de o școală care să pregătească viitorii agenți de informații.

În Franța, de exemplu, candidații selecționați urmau un curs de instruire de 5 zile și primeau, la final două sfaturi: „*Sistemul D (descurcă-te singur, de la verbul débrouiller) este cel mai bun aliat al vostru*” și „*Să nu aveți încredere în femei*”.

■ **Experiența primului Război Mondial a condus la o echilibrare a balanței între mijloacele tehnice și factorul uman, redându-i acestuia locul pe care îl merita în elaborarea strategiilor geopolitice viitoare înainte de izbucnirea celei de-a doua conflagrații mondiale.** În planul muncii de spionaj/contraspionaj, această experiență poate fi considerată un laborator pentru cel de-al Doilea Război Mondial.

■ O anumită particularitate a muncii specifice serviciilor secrete, apărută chiar în timpul primei conflagrații mondiale, care din păcate este valabilă și astăzi: **șefii structurilor de spionaj/contraspionaj trebuie să învingă uneori nu doar reticența decidenților politici, dar și pe cea a unor comandanți aflați temporar în fruntea Armatei...**

...La începutul lunii februarie 1916, căpitanul Georges Ladoux, șeful contraspionajului francez, a încercat, fără succes, să-l convingă pe mareșalul Joseph Joffre, comandantul armatei, că germanii au concentrat forțe importante la nord și est de Verdun, în vederea lansării unei ofensive de proporții (declanșată câteva zile mai târziu, la 21 februarie 1916!)

Motivele ignorării unor date importante culese de agenții comandantului Ladoux? Doar câteva, identificate de istoricii francezi: Mareșalul Joffre considera că Verdun era atât de fortificat că nu poate fi atacat niciodată (sic!); după victoria de la Marna, acesta pregătea detaliile pentru viitoarea bătălie de pe râul Somme; Afacerea Dreyfuss zdruncinase încrederea în capacitatea firavelor structuri de informații...

...Culmea este că, nu numai comandanții armatei franceze nu au luat în considerare informațiile primite de la servicii, ci și adversarii. Astfel, generalul Erich von Falkenhain, șeful Marelui Stat Major al Armatei germane, știa de la spionii săi că Joffre ordonase diminuarea efectivelor și a echipamentelor militare de la Verdun și deplasarea acestora spre Champagne și că singura cale de aprovizionare rămânea o linie de cale ferată veche și prost întreținută! Informații extrem de utile pentru pregătirea ofensivei ce a urmat. Generalul german nu a luat în seamă, însă, raportările ulterioare ale spionilor din teritoriile ocupate cu privire la starea de spirit a populației autohtone, considerând, greșit, că Franța este cu economia distrusă și cu moralul populației la pământ. Era exact contrariul!

■ La 100 de ani de la primul Război Mondial, istoricii, dar și analiști militari, nu au dat un răspuns concludent la o **întrebare firească**, am spune noi: **care a fost motivația antrenării omului în spionaj? Patriotism, spirit de aventură, rațiuni financiare, sau care?** Fără a exclude vreo variantă, am să mă opresc puțin la avantajele de natură materială. Problematika pecuniară s-a dezvoltat pe toată perioada conflagrației, ca efect cumulat al doi factori majori: condițiile de viață din teritoriile ocupate și raportul de forțe dintre serviciile secrete ale țărilor aliate.

Să fim realiști: În pofida patriotismului ce nu poate fi contestat și a disprețului față de ocupant, majoritatea agenților nu-și puteau permite să refuze anumite avantaje, inclusiv financiare, pentru riscul asumat. Pe de altă parte, competiția dintre serviciile secrete ale țărilor aliate îndemna agenții să prefere angajatorul care plătea mai bine, trecând uneori cu arme și bagaje în serviciul acestuia, sau lucrând și pentru unii și pentru alții.

Pentru evitarea fricțiunilor într-un domeniu atât de sensibil, **s-a încercat o repartizare geografică a competențelor**, iar fenomenul a fost combătut la nivelul liderilor politici din statele aliate, cu prilejul unor reuniuni confidentiale desfășurate în 1915-1916...în final, s-a constatat că serviciul cel mai bine

organizat și cu cea mai consistentă forță financiară – cel britanic, evident – a preluat mare parte din spionii valoroși și rețelele clandestine ale propriilor aliați, îndeosebi belgieni și francezi!!! Disputele dintre serviciile de intelligence au fost și rămân un adevărat război ocult, prin esență și vocație, iar informațiile despre acestea sunt rare și lipsite uneori de substanță.

România era conștientă de rolul important al spionajului și contraspionajului în cunoașterea și dejucarea planurilor inamicului, însă lipsa resurselor bugetare sau direcționarea acestora spre alte sectoare au făcut imposibilă organizarea unui serviciu eficient de informații.

Putem afirma, fără teama de a greși prea mult, că **Primul Război Mondial a găsit România nepregătită din punct de vedere al experienței serviciilor secrete, îndeosebi în sfera informațiilor externe, și că lipsa unor date care să susțină deciziile politice a condus la reacții emoționale și mai puțin raționale ale guvernului.**

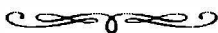
Să luăm doar **un exemplu**, fără a intra în detalii...

În august 1916 s-a încheiat Convenția politico-militară între România, Rusia, Franța, Anglia și Italia, prin care Antanta garanta integritatea României, recunoștea dreptul de unire a teritoriilor locuite de românii din Austro-Ungaria, precum și aceleași drepturi ca și Puterilor Antantei la viitoarele tratative de pace.

Dar, cu trei zile înainte de semnarea Tratatului cu Antanta, Franța și Rusia se angajau în secret ca, în spatele României, să se înțeleagă asupra deciziilor pe care le vor lua ulterior (neadmiterea statului român la viitoarele negocieri de pace cu titlu egal al principalelor puteri ale Antantei, teritoriile care vor fi atribuite României și alte măsuri).

Întrebarea care se pune acum este: Mai adera România la Antantă, sau putea negocia intrarea în război în condiții mai avantajoase dacă avea informații despre aranjamentele secrete ruso-franceze? Poate da, poate nu, dar acesta este un aspect care trebuie clarificat de istorici.

...Și, în final, o întrebare retorică: Ce informații din teren au stat la baza motivării transferării aurului românesc tocmai în Rusia, imperiu în care, la doar câteva luni de la primul transport (12-14 decembrie 1916) izbucnea Revoluția din februarie (1917)? Ce să mai zicem de cel de-al doilea transport, efectuat la peste patru luni de la abdicarea Țarului Nicolae al II-lea și într-un moment în care extinderea revoltelor bolșevicilor anunța prăbușirea imperiului?

REPUBLICA CEHĂ – ȚINTĂ A SERVICIILOR DE INFORMAȚII RUSE

Alexandru Botez

La sfârșitul lunii august a.c., agenția cehă de informații interne – Serviciul de Informații de Securitate (Bezpečnostní informační služba - BIS) - și-a prezentat raportul de activitate pe anul 2015.¹

Spre deosebire de documentele similare anterioare, în care în prim plan erau amenințările teroriste, acum, alături de acestea ca importanță, este relevat pericolul reprezentat de acțiunile serviciilor de informații ruse și chineze îndreptate împotriva Republicii Cehe.

Sediul din Praga al *Bezpečnostní informační služba*

Beneficiind de faptul că ascensiunea vertiginoasă a Chinei s-a bucurat de simpatia guvernului de la Praga și personal a președintelui Miloš Zeman, în raport se menționează că „entități diplomatice, ale serviciilor de informații și economice, bazându-se pe succesele înregistrate în 2014, și-au concentrat eforturile în

direcția consolidării și menținerii influenței chineze în politica internă și externă, precum și în economia Republicii Cehe”.

Partea leului din acest punct de vedere a revenit însă Rusiei, ale cărei servicii de informații „au fost cele mai active dintre toate serviciile de informații care au acționat pe teritoriul Republicii Cehe”, se afirmă în raportul BIS.

În același timp, „BIS nu a identificat nicio activitate semnificativă a serviciilor de informații aparținând statelor partenere sau statelor ex-sovietice”.

În condițiile în care misiunea diplomatică a Rusiei la Praga are 140 de diplomați acreditați (Statele Unite – 70, China - 30), raportul relevă că

¹ Jakub Janda, *Serviciul ceh de informații interne este alarmat de „amenințarea” rusă („Czech intelligence alarmed by Russian ‘threat’)*, din 02.09.2016, *EUObserver* (<https://euobserver.com/opinion/134890> - accesat la 05.09.2016)

„un mare număr de ofițeri de informații activează sub acoperire diplomatică în cadrul ambasadelor Rusiei”.

„Ofițeri de informații sub acoperire diplomatică există și în ambasadatele altor state, dar numărul acestora în ambasadatele Rusiei este mult mai mare. Spre deosebire de ofițerii de informații din statele partenere, cei ruși nu-și declară la BIS statutul lor real”. „Acest comportament clandestin, de ascundere a apartenenței la un serviciu de informații, semnaleză cu claritate existența unor activități care reprezintă amenințări la adresa securității și altor interese ale Republicii Cehe”, se mai menționează în raportul BIS.

Comparativ cu anii precedenți, ultimul raport de activitate al BIS indică explicit care sunt obiectivele serviciilor de informații ruse în Republica Cehă. Astfel, în 2015, acestea și-au concentrat „activitățile informative” pentru:

√ „**subminarea forței mass-media cehe**” – prin infiltrarea cu agentură recrutată din rândul ziariștilor cehi și prin producția masivă de materiale de propagandă și de dezinformare;

√ „**consolidarea rezistenței informaționale a audienței ruse**” – prin acțiuni de dezinformare în care sunt implicate surse cehe, destinate audienței din Rusia;

√ „**influențarea percepțiilor și gândirii audienței cehe, slăbirea rezistenței societății cehe și promovarea în cadrul acesteia a fricii de o confruntare cu Rusia**” – prin suprasaturarea mass-media cehă cu dezinformări, relativizarea adevărului și obiectivității, promovarea sloganului «*toată lumea minte*»;

√ „**perturbarea coerenței și capacității de reacție a NATO și UE**” – prin încercările de a tensiona relațiile ceho-poloneze, lansarea de dezinformări defăimătoare la adresa Statelor Unite și NATO, precum și a dezinformărilor privind iminența unui război cu Rusia;

√ „**afectarea reputației Ucrainei și izolarea acesteia țării în plan internațional**” – prin implicarea unor cetățeni cehi și organizații din Cehia în operațiuni acoperite de influență în Ucraina sau împotriva acesteia inițiate de Rusia.

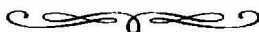
BIS atrage atenția asupra faptului că, „**infrastructura creată pentru atingerea acestor obiective**” a devenit o realitate în Republica Cehă. În raport se afirmă clar că „**aceste activități reprezintă o amenințare la adresa Republicii Cehe, UE și NATO**” și că această „**infrastructură**” poate fi folosită pentru „**destabilizarea și manipularea în orice moment a societății cehe sau mediului politic, în cazul în care Rusia dorește să facă acest lucru**”.

Raportul de activitate al BIS pe anul 2015 relevă o schimbare în ce privește expunerea publică a activităților ostile întreprinse din străinătate la adresa Republicii Cehe. Parțial, aceasta este efectul faptului că amenințările sunt mai mari decât înainte, precum și abordării personale a noului director BIS, numit frecvent în această funcție. Acesta a condus operațiunile de contrainformații ale BIS timp de un deceniu și a activat în cadrul serviciilor de informații cehe de la începutul anilor 1990. Totuși, noua sa abordare este încă departe de cele ale colegilor săi din Statele Baltice, care publică dovezi detaliate și chiar numele persoanelor care reprezintă o amenințare la adresa securității țărilor lor. Tendința este însă salutară, având în vedere că sondajele de opinie indică faptul că unul din patru cehi nu mai are încredere în guvern și mass-media, iar cancelaria Președintelui Republicii Cehe este considerată ca fiind profund infiltrată de serviciile de informații ruse.

Jakub Janda, director adjunct al think tank-ului ceh *European Values*, este de părere că raportul BIS pare să fi fost conceput de o asemenea manieră, încât să exercite presiuni asupra decidenților politici de la Praga să adopte măsuri de contracarare.

De asemenea, documentul mai sugerează faptul că activitățile curente ale Rusiei sunt doar preparative pentru operațiuni de amploare viitoare. În luna ianuarie 2018, în Republica Cehă se vor desfășura alegeri prezidențiale. Zeman – calul troian al Kremlinului – va încerca să obțină un al doilea mandat. El se bucură deja de o anumită popularitate și ar putea juca un rol geopolitic în favoarea Moscovei, în Europa Centrală.

Prin urmare, în opinia lui Janda, este de așteptat ca actualul regim aflat la putere la Moscova să folosească infrastructura creată de serviciile sale de informații – inclusiv acțiuni de intimidare brutale și propagandă neagră – pentru a-și păstra aliatul aflat în fruntea Republicii Cehe.

SPĂRGĂTORII DE CODURI AI NSA ÎN RĂZBOIUL SECRET ÎMPOTRIVA UNIUNII SOVIETICE

Alecuș Fărău

Stephen Budiansky, autorul volumelor *„Bătălia inteligențelor: Istoria completă a decriptării cifrurilor în Al Doilea Război Mondial”* și *„Războiul lui Blackett: Bărbații care au învins nazismul și au făcut din știință o artă a războiului”*, a publicat de curând o nouă carte, de această dată ocupându-se de operațiunile NSA și eforturile de soluționare a criptosistemele sovietice de înalt nivel.

„Războiul criptologilor: Spărgătorii de coduri ai NSA și Războiul secret de spionaj împotriva Uniunii Sovietice” este o istorie a Agenției de Securitate Națională în care se relatează despre activitatea de decriptare a criptosistemelor sovietice.

Cartea începe cu anul 1943, atunci când decriptorii americani rezolvau câteva criptosisteme ale puterilor Axei, între care mașinile de cifru *Enigma* germană și *Purple* japoneză. În acea perioadă traficul interceptat al comunicațiilor cifrate sovietice era doar sortat și nu era atacat în mod activ. În decurs de un an s-a format un mic grup pentru studierea acestor mesaje în încercarea de a le decripta.

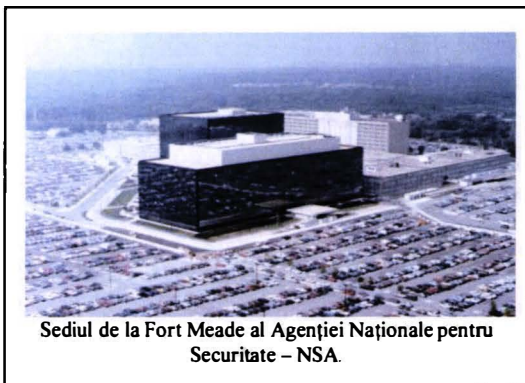
În teorie, autoritățile sovietice foloseau cărțile de coduri și supracifrarea cu chei de tipul *one time pad*, ceea ce însemna că mesajele lor putea fi considerate ca fiind nedecriptabile. Cu toate acestea, micul colectiv care se ocupa de *„problema rusă”* a reușit să facă o descoperire uimitoare. El a reușit să afle că existau situații când tablele de supracifrare erau refolosite, ceea ce însemna că unele mesaje puteau fi decriptate.

Acesta a fost începutul faimosului *Proiect Venona* prin care, datorită interceptării și decriptării mesajelor spionilor sovietici, a fost posibil să se identifice un mare număr de agenți sovietici și simpatizanți comuniști din Statele Unite.

NSA și GCHQ (agenția britanică similară celei americane) au continuat să soluționeze sisteme importante sovietice în perioada 1945-48, precum mașinile de cifru *Coleridge*, *Longellow*, *Pagoda* și versiunea modificată a mașinii *Hagelin B-211*.

Operațiunile s-au blocat însă în anul 1948, atunci când, fiind avertizați de unul dintre agenții lor, sovieticii au introdus noi procedee de

asigurare a securității cifrului lor. De atunci atacurile NSA împotriva criptosistemelor sovietice de înalt nivel s-au blocat și n-au mai înregistrat succese, în ciuda eforturilor depuse cu toate resursele disponibile pentru decriptarea lor.

Sediul de la Fort Meade al Agenției Naționale pentru Securitate – NSA.

Autorul prezintă eforturile NSA de decriptare a criptosistemelor sovietice de înalt nivel, investițiile în noile tehnologii, precum computerele de foarte mare viteză, crizele produse de eșecurile repetate și resursele uriașe alocate "problemei" sovietice pe seama altor obiective. În urma eșecului de decriptare a cifrurilor sovietice

prin folosirea "metodelor standard", s-a stabilit ca și mai multe resurse să fie alocate sateliților ELINT, interceptărilor prin introducerea de microfoane și analizelor de trafic. Abia la finele anilor 1970 o combinație a unor noi supercomputere (construite de Corporația Cray) cu cercetări matematice (ale Institutului pentru Analize al Apărării) au permis NSA să decripteze și unele cifruri sovietice de înalt nivel.

În general, cartea se referă la operațiunile NSA din timpul celui de-al Doilea Război Mondial și examinează toate aspectele activității Agenției, succesele criptanalizatorilor, relațiile ulterioare cu CIA, investițiile în achiziționarea de computere de foarte mare viteză, operațiile din Coreea și Vietnam și chiar probleme organizatorice și de securitate ale funcționării unei instituții de asemenea dimensiune.

Există, de asemenea, cinci anexe cu scurte explicații privind materialele de cifru, teleimprimatorul sovietic folosit pentru cifrare (din surse TICOM - Comitetul pentru descoperirea informațiilor științifice și tehnologice germane - nota trad.), criptanalizele mașinilor de cifru Hagelin, metoda *deciban* (unitate de informație - nota trad.) a lui Turing, indicele de coincidență al lui Friedman.

Fără îndoială, informațiile prezentate în carte sunt o valoroasă contribuție la istoria criptologiei în timpul Războiului Rece. Iată și câteva precizări suplimentare făcute de autor ca răspuns la unele întrebări:

1. Ați scris mai multe cărți despre spionajul prin interceptarea comunicațiilor și decriptarea mesajelor. Cum ați devenit interesat de aceste subiecte?

Ceea ce m-a atras spre acest subiect și a devenit tema comună a

cărților pe care le-am scris a fost interesul de durată asupra intersecției dintre știință și război. După Al Doilea Război Mondial știința a dominat războiul și a devenit imposibil să cunoști istoria militară modernă fără cunoașterea descoperirilor din știință și tehnică care au determinat conflictele, armamentele, strategiile și tacticile. Acestea au implicat adesea intersectarea cu diferite culturi și personalități.

2. Există doar puține cărți care se referă la operațiunile NSA din timpul Războiului Rece. Ce informații noi ați descoperit în ultima dvs. carte, în raport cu cele anterioare? Cât de dificilă este cercetarea istoriei criptologiei comparativ cu istoria socială, economică, militară sau din alte domenii?

NSA declasifică și publică cu regularitate documente din perioada de după Al Doilea Război Mondial. Se consideră că sunt informații "subțiri", astfel că este o activitate de cercetare frustrantă. Pe timpul cercetărilor am adresat NSA câteva solicitări de declasificări obligatorii și am primit câteva rapoarte importante pentru teme pe care le urmăream, însă am descoperit și faptul că au fost eliminate porțiuni de informații importante.

Vorbim despre informații din urmă cu 70 de ani care se refereau, de exemplu, la rotorul mașinilor de cifru din anul 1947. Actualmente, deși poți achiziționa o mașină sovietică "Fialka" de pe piața colecționarilor, NSA încă refuză să facă cunoscut că un astfel de lucru există și cu atât mai mult orice este legat de criptanaliza sa.

Aceasta arată că există puține lucruri semnificative care au apărut recent, în special în documentele lui William Friedman făcute publice anul trecut (parțial, s-ar putea spune, deoarece și ele au făcut obiectul cenzurii).

Însă, principalul lucru pe care am încercat să-l fac diferit de cărțile anterioare a fost să extrag indicii din surse disparate pentru a prezenta contextul esențial și încercarea de a face cât mai mult posibil de a sintetiza istoria tehnicii de criptanaliză din Războiul Rece, așa cum am realizat-o pentru Al Doilea Război Mondial. Există multe lucruri care pot fi înțelese din context, corelând sursele și aplicând cunoștințele de bază ale criptologiei.

3. Pe timpul Războiului Rece bugetul NSA și personalul angajat au rivalizat cu cele ale celor mai mari companii din lume. Credeți că această investiție a fost eficientă pentru guvernul american? Cum pot fi evaluate operațiunile unei Agenții care lucrează în secret?

Am susținut în mod repetat că NSA ar fi făcut mai bine dacă s-ar fi arătat mai deschisă. Este foarte dificil să o determini să-și dezvăluie succesele iar rezultatul este exact problema pe care o sesizați. De ce ar

trebui publicul american să continue să sprijine aceste Agenții și activitățile lor dacă ele nu pot să arate ce obțin din investițiile făcute? Iar opinia publică tinde să acorde atenție NSA doar atunci când apare un eșec sau un scandal.

Acestea fiind spuse, se poate aprecia că unul din cele mai mari succese ale NSA în Războiul Rece a fost prevenirea de a fi aruncați într-un Al Treilea Război Mondial. Desigur, acesta este un argument care nu s-ar putea proba. Însă, până în preajma apariției sateliților de recunoaștere prin fotografiere în timp real din anii 1980, SIGINT-ul era sursa primară de avertizare timpurie a unei activități militare sovietice și, în special, era singura zonă credibilă de avertizare a pregătirilor sovieticilor care ar fi precedat un atac nuclear.

Garanția că supravegherea de către NSA permitea liderilor americani să știe că sovieticii nu puteau lansa o primă lovitură fără să primească o avertizare semnificativă a redus mult posibilitatea confruntării nucleare pe timpul Războiului Rece. Știm deja, așa cum se menționează și în carte, că pe timpul unor crize importante din timpul Războiului Rece - precum Criza Suezului din 1956, criza rachetelor din Cuba - informațiile primite de la NSA au fost cruciale pentru convingerea liderilor SUA că amenințările sovieticilor cu o intervenție militară erau un bluf, nesusținută de nici o mișcare sau mobilizare a armatei, fapt ce a ajutat mult la dezamorsarea acelor crize. Nu este greu de imaginat că s-ar fi putut ajunge rapid la o escaladare care ar fi condus la o scăpare a situației de sub control dacă am fi fost lăsați „în ceață”, pentru a ghici ce vor face sovieticii.

NUME DE COD „TRIGON”

Alexandru Omeag și Ioan Gatea

La începutul anilor 70, Războiul Rece înregistra cele mai scăzute temperaturi. URSS (ca și SUA de altfel!) dispunea de un arsenal nuclear impresionant, iar spionii KGB lucrau asiduu pentru a fura tehnologii occidentale sau a influența decizii politice în țările satelit sau dependente de suportul ideologic al Moscovei.

Pentru a contracara ofensiva sovieticilor, Agenția Centrală de Informații - CIA - încerca să recruteze agenți secreți sau surse de influență din rândul sovieticilor cu posibilități informative în obiectivele de interes pentru americani. Cum recrutarea unor sovietici chiar pe teritoriul URSS, controlat la sânge de agenții KGB și GRU, era o utopie, sau cel puțin o fină greu de atins fără riscuri deosebite, CIA lua în vizor reprezentanți din străinătate ai Moscovei, încercând să identifice candidații cu slăbiciuni: bărbați sau femei care, dintr-un motiv sau altul, constituiau verigi fragile ale sistemului sovietic.

La Bogota, capitala Columbiei, CIA a reușit să-l recruteze pe **Aleksandr Ogorodnik, secretar II la Ambasada Uniunii Sovietice**, un tip athletic, erudit, doctorand în economie, bine apreciat de centrala Ministerului Afacerilor Externe de la Moscova. Din referatul cu propuneri de trimitere în misiune diplomatică externă am reținut că: *„De când lucrează în MAE, s-a dovedit un diplomat disciplinat, eficient și cultivat, bucurându-se de încrederea și respectul colectivului. Are o bună cultură politică, este matur ideologic și cu principii morale ferme.” (sic!).*

Strălucitul diplomat avea însă și **trei puncte slabe**, pe care rezidența CIA la Bogota le-a depistat și dezvoltat în cursul procesului de studiere, cultivare, apropiere și recrutare:

- un **fustangiu notoriu**, cu un apetit sexual nestăpânit: a întreținut relații intime cu nevestele unor colegi din ambasadă, inclusiv cu soția unui diplomat foarte influent, provocând destrămarea familiei;

- **avid de bani și foloase materiale necuvenite**: la primul concediu, a cumpărat un autoturism cu scutire diplomatică, pe care l-a adus în URSS și l-a vândut imediat. Șmecheria a fost aflată, iar conducerea MAE l-a sancționat cu avertisment și l-a obligat să returneze statului „profitul” de 800 dolari;

● ***lăudăros și orgolios peste măsură.*** Lipsa de modestie a orgoliosului diplomat sovietic transpare și dintr-o notiță găsită în jurnalul personal, în care scria: „*Sunt un luptător, am o voință de fier, sunt onest și devotat idealurilor de libertate. Am o pregătire profesională excepțională.*”

Cunoscând aceste „*calități*” – ideale pentru orice potențial agent – ofițerul CIA din rezidența de la Bogota l-a atras pe diplomatul sovietic în ceea ce specialiștii numesc „*borcanul cu miere*”: o superbă tânără autohtonă, ***Pilar Suarez Barcala, agent CIA***, angajată la Ministerul columbian al Culturii. Ce a urmat, este ușor de ghicit: fotografiile compromițătoare cu Pilar și Aleksandr în ipostaze intime, tână rămasă gravidă, șantaj, recrutare.

Pe pagina de web a Agenției Centrale de Informații, la linkul „*CIA public affairs*”, se susține că Aleksandr a fost recrutat în America de Sud, în anul 1973. După ce a semnat angajamentul să lucreze pentru Agenție, i s-a dat numele de cod „*Trigon*” și, ca primă misiune, fotocopiarea unor documente din ambasadă, pe care le preda ofițerului de legătură. Materialele furnizate se refereau la politica sovieticilor în America Latină, inclusiv planuri de influențare a altor guverne.

Conform altor surse, Aleksandr Dimitrievici Ogorodnik ar fi fost recrutat de serviciului columbian de contraspionaj, însă informațiile obținute de la acesta nu prezentau un interes deosebit pentru autoritățile de la Bogota. Ca urmare, diplomatul sovietic ar fi fost semnalat Agenției Centrale de Informații. La început, conducerea CIA a avut rezerve cu privire la contactarea agentului însă, după ce acesta a avansat în ierarhia MAE sovietic, s-a decis preluarea în legătură și instruirea cu sarcini specifice.

Primul ofițer de caz ar fi fost Aldrich Hazen Ames, considerat într-un fel „nașul de botez” al „Trigonului”. Ames va intra mai târziu și el în slujba Moscovei, fiind arestat la 22 februarie 1994 și condamnat la închisoare pe viață.

Complexitatea și riscul reluării legăturii cu agentul

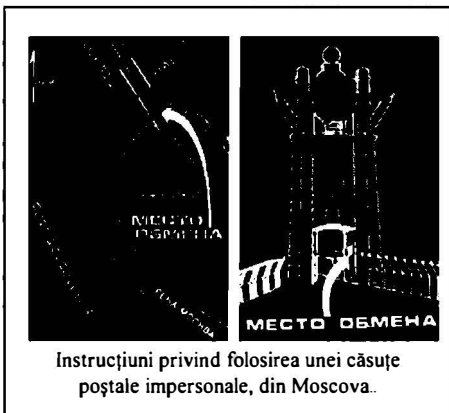
Anticipând rechemarea sa la Moscova, ofițerii CIA l-au instruit pe „*Trigon*” cu tehnicile operațiunilor secrete, fiind antrenat în scrierea secretă, folosirea cifrurilor, precum și cu depunerea și ridicarea de materiale la căsuțe poștale impersonale.

Ajuns în URSS, agentul a rămas o scurtă perioadă în „*adormire*”, timp în care a fost verificat pentru a se descoperi eventualele sale legături cu KGB, după care conducerea CIA a decis trimiterea la Moscova a unui ofițer al Agenției, pentru contactarea și punerea în poziție de lucru a „*Trigonului*”.

După o analiză atentă a situației, la Langley (cartierul general al CIA) s-a decis recurgerea la un experiment: trimiterea, în premieră, la Moscova, a unei femei – *Martha (Marti) D. Peterson*, mizându-se pe faptul că aceasta nu va intra așa de repede în vizorul contraspionajului sovietic. Analiza experților CIA s-a confirmat, în mare parte, astfel că Marti a trecut neobservată timp de aproape un an și jumătate.

Utilitatea lui „*Trigon*” crescuse semnificativ după revenirea sa la Moscova, în octombrie 1974. Curând, acesta a avansat în funcție în cadrul Departamentului Afacerilor Globale din Ministerul de Externe, fapt ce i-a permis accesul la mesaje clasificate trimise și sosite la/de la ambasadele sovietice din lumea întreagă. Ca urmare, „*Trigon*” putea să furnizeze informații despre planurile și obiectivele politicii externe a sovieticilor, unele dintre acestea fiind extrem de utile pentru argumentarea previziunilor pe care CIA le prezenta Administrației prezidențiale de la Washington.

Conform Planului de recontactare stabilit anterior, „*Trigon*” a semnalat că nu a sesizat acțiuni ale KGB împotriva sa, solicitând instrucțiuni pentru noua etapă de muncă. Deoarece contactele personale erau prea periculoase, întâlnirile operaționale impersonale - prin folosirea de locuri semnalizate, mesaje radio, dispozitive ascunse, cutii poștale - erau programate lunar. Astfel că, timp de aproape doi ani, deși au colaborat, Marti și „*Trigon*” nu s-au întâlnit personal niciodată.

Instrucțiuni privind folosirea unei căsuțe poștale impersonale, din Moscova.

Moscova constituia un mediu înconjurător dificil pentru operațiuni de spionaj. Chiar și găsirea unei locații sigure în capitala URSS se dovedea o problemă, iar hărțile orașului erau deliberat realizate cu lipsuri și erori. Străzile Moscovei erau dintre cele mai importante și periculoase terenuri de luptă din timpul Războiului Rece. Ofițerii de informații americani acționau în umbră pentru a fura secretele sovieticilor care, la rândul

lor, îi supravegheau îndeaproape pe străini, precum și pe cetățenii proprii bănuți de spionaj.

În asemenea condiții, *rezidența CIA din Moscova folosea cu predilecție căsuțele poștale impersonale pentru a comunica cu agenții autohtoni*. Acestea erau o modalitate relativ sigură pentru ofițerii de informații de a preda și a primi materiale în locuri secrete și pentru a schimba informații cu un agent fără a se întâlni cu el. Obiecte obișnuite,

precum cărămizi false, puteau fi folosite pentru amenajarea de căsuțe poștale. Conținând mesaje scrise sau materiale, cărămizile pot fi depozitate în locuri prestabilite, precum un șantier de construcții, pentru ridicarea lor ulterioară.

Container folosit de Trigon pentru legătura impersonală cu ofițerul de legătură.

Inteligentă și foarte inventivă, Martha Peterson recurgea deseori la metoda „șobolanului mort”. Cavitățile din corpul acestuia erau suficient de mari pentru a ascunde un teanc de bani sau o rolă de film. Un sos de ardei iuți ținea pisicile la distanță, după ce „șobolanul” era aruncat pe geamul mașinii într-un loc dinaintea stabilă. Marti folosea o poșetă pentru a ascunde materialele și echipamentul pe care le transfera către „Trigon”

prin intermediul căsuței poștale impersonale, sperând să nu trezească suspiciuni filorilor ruși.

Greșeli inadmisibile pentru orice agent secret

KGB avea semnale că un diplomat sovietic de la Ambasada URSS la Bogota fusese recrutat de americani, însă nu existau probe care să confirme acest lucru și, mai ales, nu aveau niciun fel de indicii cu privire la legătura acestuia de la Ambasada SUA din Moscova.

În munca lor perseverentă de identificare a agentului CIA, ofițerii de contrainformații din KGB au apelat la o multitudine de mijloace și metode clasice (filaj, interceptări, interpuneri de agenți provocatori, coroborarea datelor obținute din diverse surse, inclusiv de la serviciile de securitate din țările „vecine și prietene”, instruirea „cârțișelor” din Occident etc.) și au căutat indicii mai concrete, mizând și pe ***greșelile posibilului agent american,*** iar rezultatele nu au întârziat să apară:

- ♦ Aleksandr Ogorodnik lucra, la început, la ***Direcția de Planificare Politică din Departamentul America al MAE,*** unde se concentrau informații sensibile, de interes pentru agenții CIA. O instituție în care se concentrează atâtea date confidențiale ***nu putea să nu fie protejată contrainformativ*** de KGB prin ofițerii operativi de la Lublianka și cadrele serviciului aflate sub acoperire diplomatică chiar în direcția sau, poate, biroul „Trigonului”.

- ♦ Tânărul diplomat urma să se căsătorească cu ***fica unui înalt demnitar comunist,*** Konstantin Rusakov, secretar al Comitetului Central al

PCUS. Nu trebuie să fi expert în munca de intelligence pentru a-ți da seama că, **la un asemenea nivel, măsurile de protecție și pază erau draconice**, unele cerute chiar de părinții nomenclaturiști, pentru a preveni apariția unor probleme la „dosar”, care să le periclitizeze cariera politică și să le anuleze privilegiile.

◆ **Diplomatul sovietic participa la diverse *întâlniri cu străinii, unele în afara cadrului oficial și fără aprobarea Serviciului de protocol***, își lua notițe la discuțiile avute cu oficialități de rang înalt, pe care le consemna într-un blocnotes personal etc.

◆ Aleksandr mergea frecvent în Parcul Pobeda (nn.Victoria) și, aproape întotdeauna, își parca autoturismul personal într-un loc vizibil, de-a lungul bulevardului aflat pe traseul folosit tradițional de diplomații americani pentru a se deplasa spre Misiunea diplomatică a SUA. Această greșeală a întărit suspiciunile KGB cu privire la posibilitatea existenței în zonă a unei căsuțe poștale impersonale folosită de agent și legătura sa din Ambasada americană.

„Cârțița” din CIA își avertizează adevărații stăpâni

În acea perioadă, **Karl Koecher**, un cetățean american naturalizat, lucra la CIA ca translator și funcționar contractant, în realitate fiind **agent al Securității cehe** (*Státní bezpečnost*, - STB). Având incidental acces la informații despre primele relații ale lui „Trigon” cu Agenția, și-a informat șefii de la Praga, care apoi l-au notificat pe acesta „*fraților mai mari*” din KGB.

Născut în Cehoslovacia, Karl Koecher era un scenarist radiofonic care, în scrierile sale, ironiza comunismul și realitățile vremii din lagărul socialist. A fost recrutat de serviciile secrete cehoslovace și pregătit pentru a deveni o „cârțiță” implantată în Occident. În 1965, a „emigrat” în SUA, împreună cu soția sa – Hana - fata unui influent demnitar comunist. Vorbitor fluent al mai multor limbi străine (cehă, rusă, engleză și franceză), doctor în filozofie al Universității Columbia și „critic acerb” al dictaturilor din țările europene ale blocului comunist, „disidentul” cehoslovac reprezenta un candidat ideal pentru CIA care, în 1973, l-a angajat ca analist și, ulterior, translator. Din această poziție, Karl Koecher avea acces la informații sensibile, provenite îndeosebi de la surse active în URSS și celelalte țări membre ale Tratatului de la Varșovia.

Karl și Hana Koecher au fost arestați de FBI abia în 1985 și predați în schimbul disidentului sovietic de origine evreiască Anatoli Șaransky, militant pentru drepturile omului, care a fost închis nouă ani în temnițele din URSS.

Final previzibil și... așteptat

Ofițerii KGB au instalat camere de luat vederi într-o locație vizavi de apartamentul diplomatului suspect și au efectuat o pătrundere secretă în locuința acestuia, unde au găsit, printre altele, un mesaj codificat, prin care agentul primea instrucțiuni de la CIA.

MARtha Peterson, at the moment of her arrest, at the bridge in Moscow. She fought so strongly that one of the arresting KGB officers was hospitalized. TRIGON 88

MARtha Peterson, being questioned by the KGB at Lubianka. The fact which she is seen from the US Embassy and can be seen watching the main entrance (intercepted). TRIGON 88

Arestarea Marthei Petersen și interogatoriul acesteia de la Liublianka.

Totodată, filajul permanent a permis identificarea locației de depunere/preluare a mesajelor, așa-numita căsuță poștală impersonală. Cu asemenea probe, **Aleksandr Dimitrievici Ogorodnik a fost arestat în dimineața zilei de 21 iunie 1977, în timp ce părăsea apartamentul său luxos din Krasnopresnenskaya ulița nr.2/1. După un interogatoriu dur și prelungit, trădătorul părea să cedeze.** A promis anchetatorilor KGB că va face mărturii complete ale vinovăției sale, a cerut hârtie și permisiunea de a folosi stiloul său pentru a scrie și semna

declarația...Momentul este descris astfel de Martha Peterson în memoriile sale: „...deschizând stiloul ca și când ar fi dorit să înceapă să scrie, el a mușcat capacul și a murit instantaneu în fața anchetatorilor KGB. Aceștia erau atât de încrezători în intenția sa de a se confesa, încât nu-l suspectaseră că intenționa să se sinucidă înghițind otravă. Astfel, Trigon a murit, în felul său, ca un erou...”

Arestarea, interogarea și expulzarea diplomatului american

► „Trigon” nu se prezentase la căsuța poștală impersonală, pentru schimbul de mesaje stabilit pentru marți 28 iunie 1977, astfel că acțiunea a fost reprogramată, printr-un mesaj radio, pentru **vineri, 15 iulie, pe Podul Krasnolujski**: un pod feroviar care traversa râul Moscova - între Gara Kiev și Stadionul Lenin, astăzi Lujniki- având o pistă pietonală de-a lungul liniei de cale ferată.

În acea noapte, Martha s-a deplasat în zonă și, după ce a făcut un „semafor” (semnal, marcaj) pentru a-i indica lui „Trigon” locul de ridicare a mesajului, a plasat „coletul” într-o firdă dintr-o arcadă a podului. **Nu știa că agentul fusese deja arestat și nici faptul că ofițerii KGB i-au întins o capcană. Martha D. Peterson a fost arestată, interogată la Lublianka,**

eliberată ulterior în virtutea statutului diplomatic și expulzată din Uniunea Sovietică.

► Într-un articol-interviu publicat recent pe site-ul <http://specnaz.ru>, intitulat „Vânătoarea de spioni” (Ohota na şpionov), **generalul-maior Ghennadi Nikolaevici Zaițev**, un veteran al fostului KGB, aduce o serie de detalii picante, dar și profesionale, despre arestarea viceconsulului american **Martha D. Peterson**, la care a participat personal.

După o muncă asiduă (filaj, interceptări, pătrunderi, instalări de mijloace tehnice etc., **conducerea contraspionajului a decis organizarea unui flagrant**, care să probeze, fără echivoc, activitatea Marthei Peterson, considerată de KGB ca fiind incompatibilă cu statutul corpului diplomatic.

O atenție deosebită a fost acordată organizării filajului, care fusese deja păcălit de câteva ori de talentul doamnei viceconsul de a se deghiza. S-a mizat pe efectul surpriză și pe faptul că Marti nu știa de arestarea și moartea „Trigonului”.

Astfel, în **seara de 15 iulie 1977**, obiectivul (n.n. Martha Peterson) a parcat autoturismul ambasadei în apropierea Teatrului „Rossia” (pentru moscoviți „Puşkinski Cinema”), s-a plimbat pe străzile din jurul clădirii și, abia după ultimul gong, a intrat în sală, ocupând un scaun în apropierea ieșirii de urgență. Timp de circa 10 minute a rămas liniștită, părând că este captivată de tragedia „Roșu și Negru” a lui Stendhal.

La un moment dat, unul dintre cei cinci „spectatori” care îi urmăreau cu atenție orice mișcare, a observat că „**doamna în alb, cu părul strâns la spate**” (așa venise la spectacol!) și-a tras discret peste rochie o pereche de pantaloni și o jachetă, ambele de culoare închisă, după care și-a lăsat părul pe spate și a părăsit sala.

Nu a mers la autoturismul ambasadei. A urcat într-un autobuz, s-a plimbat pe jos, a folosit metroul și, în final, a luat un taxi care a lăsat-o în apropierea Podului Krasnolujski, fiind convinsă că „**nu are coadă**”. Deși la acea oră – aproape de miezul nopții – zona era pustie, **KGB avea mobilizați aproximativ 100 de ofițeri care observau orice pas al diplomatului**, fiind gata să intervină la primul semnal.

Iluminatul era deficitar și, de la distanța de siguranță, nimeni nu-și putea da seama dacă obiectivul aflat pe pod este bărbat sau femeie, fără a mai vorbi de identificarea sa. Aici, filorii sovietici au avut un rol deosebit: **după atâtea urmăriri ale membrilor Ambasadei SUA la Moscova, aceștia puteau recunoaște și numai după mers pe oricare diplomat american.**

Doamna viceconsul a urcat treptele podului și se plimba alene pe sub arcadele din piatră...la un moment dat, **a dispărut pentru câteva secunde**

din raza vizuală a ofițerilor de contraspionaj, care au dedus că gestul era motivat de depunerea unui obiect la căsuța poștală impersonală.

Reținută și introdusă nu fără greutate în duba KGB, Marti a fost dusă la Lubianka. După câteva ore de interogatoriu, a fost anunțată Ambasada SUA, care a trimis un diplomat să o recunoască și să o asiste juridic. În prezența acestuia, ofițerii anchetatori au deschis containerul recuperat din frida arcadei de pe Podul Krasnolujski (o piatră prelucrată), unde au găsit instrucțiuni și un chestionar pentru „Trigon”, aparatură de fotografiere în secret, bani, aur și două capsule cu otravă.

În perioada detenției în sediul central al KGB, *diplomatul american a fost fotografiat alături de materialele, dispozitivele și obiectele de camuflaj găsite asupra sa*, pentru a oferi astfel de imagini publicului, care trebuia sensibilizat asupra pericolului imperialismului american.

Interesant este că **practica ofițerilor KGB a fost preluată și dezvoltată de Serviciul Federal de Securitate al Rusiei (Federalnaia Slujba Bezapasnosti – FSB)** care, prin asemenea metode încearcă, totodată, să abată atenția populației de la dificultățile economice și deteriorarea nivelului de trai.

Mai recente sunt cazurile Ryan Fogle, secretar III la Ambasada americană din Moscova, arestat în mai 2013, și cel de la finele lunii iunie 2016, când ofițeri ai FSB au agresat un „diplomat” american care, după o operațiune nocturnă clandestină, a coborât deghizat dintr-un taxi și se grăbea să intre în incinta propriei ambasade – teritoriu american inviolabil.

Dispariția „Trigonului” – sinucidere sau crimă ?

Veterani ai serviciilor secrete ruse și americane vehiculează mai multe variante privind *motivele ce au grăbit sfârșitul carierei „Trigonului”*, cele mai interesante și, parțial, verosimile susținând că:

- Aleksandr Ogorodnik a fost *un agent valoros, iar capturarea lui a reprezentat un succes deosebit pentru A Doua Direcție Principală a KGB* (contraspionajul), al cărei șef, generalul Grigori Grigoriev, a fost decorat cu Ordinul „Steagul Roșu” pentru prinderea trădătorului.

- *americanii ar fi „pus umărul” la scoaterea din scenă a propriului agent, din trei motive*: legăturile cu familia unui membru al CC al PCUS, valoarea redusă a informațiilor din mediile în care avea acces și nevoile operative ale CIA de a distra atenția contraspionajului sovietic de la o „cârțișă” mult mai valoroasă, implantată tot în Ministerul Afacerilor Externe de la Moscova.

O analiză profesionistă a cazului nu poate fi obiectivă fără a încerca măcar un răspuns – sau mai multe - la două întrebări: *cine a dorit cu ardoare moartea unui agent deja desconspirat și ale cărui legături cu*

rezidența CIA la Moscova erau deja documentate ? Oare, Aleksandr Ogorodnik nu era mai util în viață decât mort?

Pentru ca întrebările să nu rămână retorice, vom încerca noi, atât cât ne pricepem și putem specula ca ziariști, să gândim câteva *scenarii posibile* în speța în cauză. Deci...

→ **Oricine putea fi interesat în moartea „Trigonului”, mai puțin ofițerii din contraspionajul KGB**, care aveau un as în mânecă pentru derularea unui joc operativ cu CIA, iar generalul Grigori Grigoriev șeful lor, știa bine acest lucru.

→ Chiar dacă mulți și-ar fi dorit moartea agentului/trădătorului (depinde din ce unghi privim faptele!), **doar KGB putea decide și pune în practică acest lucru și numai din ordinul lui Iuri Vladimirovici Andropov**, temutul patron al KGB timp de 16 ani.

În ceea ce privește rolul executaților, acesta putea merge de la a-și ține gura pur și simplu, până la provocarea unei indigestii alimentare severe, care să indice suicidul.

→ Speculând, putem afirma că **dispariția trădătorului a consolidat poziția lui Andropov în fruntea KGB și în rândul membrilor Politburo**. Rămânerea lui Aleksandr Ogorodnik în viață ar fi provocat un joc al dominoului, în urma căruia ar fi căzut multe „piese grele”.

Dezvăluirea legăturilor trădătorului cu fata unui secretar al CC al PCUS ar fi atras noi gesturi de dezaprobare la adresa activității lui Iuri Andropov, care era privit distant și cu răceală de ceilalți membri din Politburo.

Totodată, un eventual scandal sovieto-american ar fi stricat definitiv relațiile dintre patronul KGB și Andrei Gromîko, șeful diplomației care, cu puțin timp înainte de arestarea „Trigonului”, afirmase într-un cerc larg de nomenclaturiști că nu există spioni în Ministerul Afacerilor Externe.

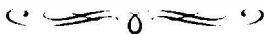
„Trigonul” – subiect de film și romane cu spioni

Lupta dintre structurile americane și sovietice de intelligence a constituit un subiect predilect pentru romancierii și scenariștii care au abordat tematica serviciilor secrete.

Evident că, o asemenea poveste, precum cea a „Trigonului” nu putea scăpa atenției amatorilor de senzații tari, din Est sau Vest, tratată din unghiuri de vedere opuse, din motive lesne de înțeles.

Dintre creațiile care au captat atenția opiniei publice, cele mai semnificative având ca subiect viața ascunsă și activitatea clandestină a „Trigonului” par a fi serialul „**TASS este autorizată să declare...**” (1984, după nuvela cu același nume semnată de Iulian Semionov) și „**Widow spy**” (Martha D. Peterson -2012).

În cartea sa – „*Văduva spion*”, Martha D. Peterson susține că, deși povestea s-a sfârșit tragic, „*Trigon*” a reușit să furnizeze structurilor americane de intelligence informații valoroase despre planurile și intențiile sovieticilor, date care, coroborate cu cele ale altor agenți, au ajutat SUA să câștige Războiul Rece.

INTELLIGENCE MOZAIC

Ioan Gatea

1. SEDIUL CENTRAL AL SERVICIULUI DE INFORMAȚII EXTERNE AL RUSIEI ȘI-A DUBLAT SPAȚIUL DIN ANUL 2007

Imaginile recente din satelit dezvăluie că sediul Serviciului de Informații Externe a Federației Ruse și-a dublat spațiul și este posibil să se tripleze în următorii nouă ani. Serviciul rus de spionaj, cunoscut ca SVR, este unul dintre succesorii temutului KGB, din era sovietică.

Pe timpul sovietelor, actualul SVR era cunoscut ca Primul Directorat Principal al KGB-ului. În ciuda schimbării denumirii, misiunea sa a rămas aceeași, anume de a strânge secrete despre obiectivele din afara Federației Ruse - prin folosirea spionajului - pentru a-l informa pe președinte, dar și de a organiza acțiuni subversive în

diverse țări și zone ale lumii.

În epoca sovietică, alături de cele mai multe structuri ale KGB, Primul Directorat Principal își avea sediul în impunătoarea clădire Lubianka din centrul Moscovei. Dar la începutul anilor 1970, întregul Prim Directorat Principal a început un lung proces de mutare într-un nou și modern complex din suburbiile capitalei ruse. Complexul situat în Iasenevo găzduiește în prezent întregul aparat al SVR, inclusiv structura sa de spionaj extern, care informal este cunoscut ca „Pădurea” sau „Biroul”.

Din anul 2007, cartierul general al SVR este compus dintr-o enormă clădire în formă de Y, care se alătură unui impunător zgârie nori de 21 de etaje, vizibil de la o distanță de mai mulți kilometri. Însă o recentă colecție de imagini de satelit din surse deschise arată că acest complex de clădiri și-a dublat dimensiunea în ultimul deceniu și este posibil să și-o tripleze.

Steven Aftergood, care editează blogul cu noutăți secrete al Federației Oamenilor de Știință Americani, a publicat o colecție de imagini care a fost compilată de Allen Thomson, un analist care a lucrat pentru CIA între anii 1972-1985. Imaginile arată clar că trei mari noi clădiri au fost

ridicate alături de zgârie norul și blocul de birouri în forță de Y. După cum apreciază Aftergood, aceste noi construcții este posibil să fi sporit spațiul cartierului general de două ori sau chiar mai mult. În afară de aceasta, „capacitatea parcării din apropierea complexului pare să fi crescut de patru ori”, adaugă acesta.

Nu există nicio informație disponibilă despre ceea ce ar fi putut determina extinderea rapidă a complexului de clădiri al SVR, nici dacă aceasta reflectă schimbări drastice în structura organizațională, a bugetului sau misiunilor Agenției. Blogul Noutăților Secrete îl citează pe expertul în domeniul activității de spionaj, Andrei Soldatov, care sugerează că ar putea fi o legătură directă între expansiunea facilității SVR și desemnarea lui Mihail Fradkov ca director al serviciului în anul 2007. Fradkov a fost diplomat în era sovietică, fiind suspectat că era în secret ofițer al KGB. Între anii 2004 și 2007 el a fost prim-ministru al Rusiei, după care a fost numit director al SVR, poziție pe care o deține și în prezent. În mass media au apărut speculații că Fradkov i-ar putea succeda lui Vladimir Putin atunci când acesta se va retrage din postul său de președinte al Federației Ruse.

2. SPIONUL SOVIETIC CARE A CERUT PENSIE STATELOR UNITE

Iată cum începe cea mai dramatică secvență a celui mai faimos roman al lui Alexander Soljenițin - *Primul Cerc: Una dintre cabinele din lemn de lângă gară era goală și părea să aibă geamul spart. Innokenti a continuat să meargă prin gară. Toate cele patru cabine aliniate la perete erau ocupate. Doar la una din stânga, un personaj cu aspect dur, dar nu chiar sobru, termina convorbirea și agăța receptorul. I-a zâmbit lui Innokenti și a început să spună ceva. Innokenti a intrat însă în cabină, a tras cu grijă ușa și a ținut-o închisă cu o mână, iar cu cealaltă, încă în mănușă, tremurând, a introdus o monedă în aparatul telefonic și a format numărul.*

După mai multe apeluri, s-a ridicat receptorul de la celălalt capăt. „Secretariatul?”, a întrebat Innokenti, încercând să-și schimbe vocea. „Da”. „Vă rog să-mi face legătura imediat cu ambasadorul”. Răspunsul i-a fost dat în cea mai bună limbă rusă: „Nu vă pot face legătura cu ambasadorul. Ce problemă aveți?” „Dați-mi-l pe însărcinat atunci! Sau pe atașatul militar! Dar, vă rog, repede!”

Acțiunea se petrecea la Moscova în iarna anului 1949, iar Innokenti era un funcționar nemulțumit din Ministerul sovietic de Externe, disperat să încredințeze un secret important americanilor. Cu multă întârziere el a reușit

să trimită mesajul atașatului Forțelor Aeriene al Statelor Unite: *"Aceasta este o problemă de viață și de moarte pentru țara Dumneavoastră. Ascultați! În următoarele câteva zile, un agent sovietic pe nume George Koval va ridica ceva de la un magazin care vinde componente radio; adresa este:....."* Apoi, în cele din urmă, el a explicat foarte clar: *"În următoarele zile, la un magazin de aparatură radio agentului sovietic Koval i se va da o informație tehnică importantă despre producerea bombei atomice"*.

Uniunea Sovietică încerca cu disperare să țină pasul cu Statele Unite în producerea celei mai letale arme realizate vreodată de omenire, iar relatarea lui Soljenițin se baza pe fapte reale. Un diplomat sovietic sunase ambasada Statelor Unite, iar Securitatea lui Stalin interceptase și înregistrase convorbirea care fusese trimisă pentru identificarea apelantului la un centru de cercetare al serviciilor secrete, cunoscut ca Șarașka sau Marfino. Cercetările de la Șarașka erau făcute de ingineri prizonieri sub strictă supraveghere. Unul dintre acei ingineri era chiar Soljenițin.

Această scurtă istorie a declanșat o serie de evenimente cruciale în istoria Războiului Rece. Ea l-a inspirat pe Soljenițin să scrie acest prim roman al său. Cel mai bun prieten al său la Marfino, Lev Kopelev, însărcinat să identifice vocea apelantului, va deveni un disident faimos, un intelectual înflăcărat, respectat în multe cercuri ale intelectualității din Moscova. Kopelev a reușit să publice prima carte a lui Soljenițin, folosindu-și relațiile pentru a aduce în atenția editorilor de la Novîi Mir romanul acestuia *O zi din viața lui Ivan Denisovici*. În anul 1968, una dintre rudele lui Kopelev era una dintre cele opt persoane din Piața Roșie care protestau împotriva invadării Cehoslovaciei, cel mai faimos eveniment din istoria mișcării disidente sovietice.

Episodul din Marfino a avut un impact uriaș și asupra serviciilor secrete. Cercetarea care condusese la identificarea trădătorului a fost atent secretizată și transferată unui alt centru, la Kucino, care urma să devină locul de naștere a sistemului rus de supraveghere a Internetului - SORM (relatat în ultima carte a lui Andrei Soldatov *Rețeaua Roșie*)

Dar în *Primul Cerc* exista un spion, iar acesta era unul real. În romanul său, Soljenițin schimbase cu grijă toate numele, cu excepția spionului sovietic demascată, Koval. George Koval era un cetățean american născut în Iowa în 1913 într-o familie de emigranți evrei care fugiseră din Imperiul Rus. În 1932, familia sa a fost ispitită de IKOR - Organizația evreilor colonizați din Rusia, să revină în ceea ce devenise Uniunea Sovietică. Koval s-a întors împreună cu familia sa. A intrat la Institutul Tehnic de Chimie din Moscova, fiind rapid recrutat de spionajul militar

sovietic și trimis înapoi în Statele Unite în 1940. Numele de cod ce i se atribuisese era *Delmar*.

Timp de trei ani Koval a lucrat într-o companie de electricitate condusă de un agent sovietic. Apoi, în 1943 a fost recrutat de armata americană și trimis pentru o instruire specială pe timp de război la Colegiul din Manhattan. Proiectul Manhattan suferea din lipsa personalului specializat și solicitase armatei să-i trimită persoane cu competență tehnică. În 1944, Koval a fost repartizat la Programul secret de producere a bombei atomice din Oak Ridge, Tennessee. Un raport confidențial al FBI stabilea că *"Koval era foarte popular printre militari și studenți...ca dovadă a popularității sale fiind ales fie ca șef al clasei sau membru al fraternității de onoare"*.

Koval s-a dovedit a fi cu adevărat un spion sovietic de succes. El a penetrat unul dintre cele mai confidențiale sectoare ale guvernului Statelor Unite din acea vreme, reușind să sustragă secrete vitale care au condus direct la fabricarea bombei atomice de către sovietici.

În 1949 Koval s-a întors în Uniunea Sovietică și aproape imediat a fost retras din spionajul militar din motive necunoscute, probabil în legătură cu convorbirea telefonică interceptată relatată mai sus. Nu a avut de ales decât să se încadreze la Institutul Tehnic de Chimie pe care-l absolvise înainte de război, înconjurat de studenți (portretul său încă este expus pe perete alături de alți profesori proeminenți).

În anul 1999, disperat de mica sa pensie pe care o primea de la stat, Koval s-a adresat Ambasadei Statele Unite din Moscova solicitând, în mod surprinzător, o pensie americană. Auzise că toți cei care serviseră în armata americană pe timpul celui de-Al Doilea Război Mondial puteau solicita ajutoare sociale speciale, iar el servise timp de trei ani, între 1943 și 1946. Ambasada era uimită. Dosarul FBI despre Koval era păstrat cu grijă de agenție iar activitatea sa de spionaj era folosită în scop didactic. În februarie 2000 Koval a primit răspunsul de la Oficiul Administrației Securității Sociale din Baltimore. El conținea o singură propoziție: *"Vă scriem pentru a vă spune că nu sunteți calificat pentru beneficii la retragere"*.

În anul 2000, GRU a decis în mod surprinzător să-l onoreze pe unul dintre cei mai importanți spioni din timpul războiului. La sediul GRU, Koval a fost decorat în mod solemn cu medalia *Pentru serviciu în spionajul militar*. În acel an el și-a adunat studenții pentru un fel de sărbătoare și, în cele din urmă, a recunoscut că el a fost spionul rus din anii 1940.

Iuri Lebedev, un savant cu figură tipică de rus cu barbă albă, era cel mai apropiat coleg al lui Koval la Institutul Tehnic de Chimie din Moscova. De ani de zile, Lebedev era intrigat de trecutul obscur al lui Koval dar n-a

îndrăznit niciodată să-l întrebe în mod direct. Acum, cu prilejul sărbătoririi sale alături de cei mai apropiați prieteni, el s-a gândit că era momentul să-i ofere cartea lui Soljenițin *Primul Cerc*. Koval doar a zâmbit. "Cum ai aflat toate astea?", a fost singura sa remarcă.

În ianuarie 2006, romanul de debut al lui Soljenițin devenise serial de televiziune, fiind difuzat pe Russia TV. Chiar a doua zi după difuzare, George Koval a murit. Avea 93 de ani.

Postum, el a fost făcut Erou al Federației Ruse, cel mai mare titlu de onoare care poate fi conferit unui cetățean rus. În 2007, pe timpul vizitei sale la noul cartier general al GRU, președintele rus Vladimir Putin l-a numit pe Koval ca fiind "singurul ofițer de informații sovietic care s-a infiltrat în Proiectul Manhattan".

Ceea ce încă nu se știe este ce s-a întâmplat cu omul care a fost modelul lui Soljenițin pentru personajul Innokenti. Desigur, a fost arestat, dar soarta sa este încă un mister, deși se poate presupune. Iar în Rusia contemporană este foarte improbabil ca adevărul să apară vreodată.

(Traducere și adaptare după Andrei Soldatov – *Agentura.ru*)

3. COREEA DE NORD REIA EMISIUNILE RADIO DIN ERA RĂZBOIULUI RECE PENTRU SPIONII SĂI DIN STRĂINĂTATE

Amintind de vremurile Războiului Rece, o stație de radio din Coreea de Nord a reluat transmisiunile unor mesaje cifrate cu instrucțiuni pentru spionii săi aflați în străinătate. Stația *Vocea Coreii*, cunoscută în trecut ca Radio Phenian, aparținând guvernului nord-coreean, difuzează zilnic programe constând în muzică, probleme curente și propagandă în diferite limbi, între care araba, chineza, spaniola, franceza, engleza și rusa. Recent, stația și-a întrerupt programul normal pentru a difuza mesaje constând dintr-o serie de cifre pentru a fi recepționate și decodate de agenții săi din străinătate.

Conform unei agenții de presă din Coreea de Sud, mesajele cifrate au fost difuzate pe unde scurte de către o crainică citind rar o serie de cifre: *pagina 459, numărul 35, pagina 913, numărul 55, pagina 135, numărul 86, etc.* timp de aproximativ 12 minute.

Acest gen de emisiuni au fost folosite pe scară largă atât de țările comuniste, cât și de cele occidentale, pe timpul Războiului Rece pentru a transmite instrucțiuni spionilor aflați sub acoperire ("ilegalii") în străinătate. Disponând de aparate de radio pe unde scurte, aceștia se acordau pe frecvența de recepție la ora programată pentru a recepționa mesajul și a proceda la descifrarea acestuia folosindu-se de o cărticică (carte de cod)

conținând cheia cifrului pentru aflarea mesajului secret. În ultimul timp, acest gen de transmisiuni „*unilaterale*” au fost folosite foarte rar, doar câteva țări, între care Cuba, Coreea de Sud și Israelul, fiind între cele care mai folosesc acest sistem.

Ultima oară când Coreea de Nord a folosit acest gen de transmisiuni pentru a-și contacta spionii din străinătate a fost în primăvara anului 2000, înaintea istoricului summit inter-coreean dintre președintele sud-coreean Dae-jung și liderul suprem al Coreii de Nord Kim Jong-il. De atunci, Coreea de Nord se părea că ar fi încetat difuzarea de astfel de emisiuni pentru agenții săi din țări străine. O sursă guvernamentală sud-coreeană a declarat sub anonim că recenta emisiune transmisă de Phenian a fost prima din ultimii 16 ani, Seulul fiind îngrijorat de „*provocările*” care ar putea să fie puse la cale de spionii nord-coreeni care acționează clandestin în Sud.

4. „*CAMERA NEAGRĂ*” A AMERICII

Statele Unite au intrat în Marele Război din 1918 cu un serviciu de interceptare având o experiență sumară și cunoștințe limitate în producerea și spargerea codurilor. Însă, în timpul războiului, armata americană a dezvoltat un serviciu criptologic similar cu al celorlalte țări.

După terminarea Primului Război Mondial, armata americană a trebuit abrupt să se adapteze la reducerile bugetare pe care guvernul încerca să le aducă la nivelele de dinainte de război. Multe programe importante de modernizare a armatei au fost diminuate sau eliminate. Ascultarea inamicului, care fusese importantă în conducerea operațiilor din Franța, salvând viețile soldaților americani, a fost unul dintre ele.

Întrucât armata a eliminat această funcțiune, partea civilă a guvernului a creat o organizație care să o realizeze. Aceasta a fost *prima Agenție de Informații la nivel național, pe timp de pace, din istoria Statelor Unite. În mod revelator, ea a fost o organizație de decriptare a codurilor.*

Sponsorul acestei organizații a fost Departamentul de Stat, cu toate că armata și marina contribuiau și ele la bugetul acesteia. Herbert Yardley era un maior care comandase Secția Criptologică a Informațiilor Militare. Yardley era un caracter fascinant. Avea reputația unui afacerist cu mașini, juca poker și, după cum admitea chiar el, era un afemeiat notoriu. Dar era și un experimentat și priceput spărgător de coduri. Abilitatea lui de telegrafist îl adusese la Washington dintr-un orașel din Indiana, lucrând ca cifrator în Departamentul de Stat din 1912 până când a intrat în armată în 1917.

Sarcina sa obișnuită la nivel de cifrator era simpla înregistrare a telegramelor sosite de la oficiile diplomatice și distribuirea lor. Fără

astâmpăr și plictisit de programul de noapte, Yardley a început să acorde atenție mesajelor cifrate sosite și s-a întrebat dacă criptosistemele folosite protejau cu adevărat secretele Americii. Pentru a se amuza, el a încercat să decripteze unele telegrame ale Departamentului de Stat și, curând, și-a dat seama că, de fapt, secretele Americii nu erau în siguranță.

Experimentele sale l-au transformat treptat într-un expert în criptanaliză, iar când Statele Unite au intrat în Primul Război Mondial el s-a întâlnit cu maiorul Ralph Van Deman, șeful Informațiilor Militare, care i-a oferit conducerea Secției de Coduri.

Yardley a făcut războiul la Washington, iar către sfârșitul acestuia a fost trimis în Europa pentru a se întâlni cu criptologii Antantei, dar puțini au venit la aceste reuniuni. A terminat războiul cu gradul de maior.

Cu toate că unitățile de interceptare a comunicațiilor au fost demobilizate după război, partea civilă a guvernului SUA a început să aprecieze potențialul spionării comunicațiilor. Un acord între secretarul de Stat și secretarul de Război din mai 1919 a creat **Biroul Cifrului**. Bugetul anual era de 100.000 dolari, armata asigurând 60% din el. Totuși, întrucât Biroul Cifrului se concentra pe decriptarea mesajelor diplomatice, mai puțin interesante pentru armată, șeful de Stat Major a redus finanțarea, care a fost asigurată apoi cu prioritate de Departamentul de Stat.

Având în vedere experiența în conducere de pe timpul și imediat după război, Yardley a fost numit șef al acestei organizații fără precedent. El a fost cel care a angajat personalul și a început operațiunile în New York City. Existau un număr de motive birocratice pentru stabilirea Biroului Cifrului în afara Washingtonului și, nu în ultimul rând, faptul că în New York se concentrau multe companii telegrafice cu legături internaționale. Astfel, prima Agenție de Informații civile a Americii și-a început activitatea sub acoperirea unei companii care producea coduri pentru bănci și societăți de afaceri.

Mai târziu, Yardley a pretins că Biroul Cifrului a decriptat cifruri ale 20 țări străine. Multe din datele organizației însă nu mai există, astfel că este imposibil de verificat afirmațiile sale. Totuși, este cunoscut că au fost furnizate informații valoroase din comunicările mexicane în legătură cu revoluția din această țară vecină cu Statele Unite.

Însă, cel mai bine s-a făcut cunoscut Biroul Cifrului pe timpul Conferinței de la Washington din 1921-22, care a adoptat Tratatul Naval al celor Cinci Puteri Maritime. Această reuniune fusese o încercare de limitare a dimensiunilor marinei de război și a cursei internaționale a înarmărilor. Informațiile decriptate furnizate de Biroul Cifrului pe timpul Conferinței de la Washington au avut o importanță relativă. Unele erau oportune și

dezvăluiau discuțiile (și dezacordurile) din interiorul guvernului japonez asupra poziției la negocierile din cadrul Conferinței. Unele din traduceri Biroului erau tardive, referindu-se la ceea ce presa deja comunicase, dar chiar și aceste decriptări erau valoroase întrucât ele confirmau sau respingeau informațiile apărute în mass-media. Tratatul de la Washington a impus o limitare a tonajului navelor marilor puteri. Decriptările lui Yardley au ajutat negociatorilor Statelor Unite să impună Japoniei acceptarea unei limite minimale în privința nivelului tonajului flotei sale maritime.

Alegerile din 1928 l-au adus pe Herbert Hoover președinte, care l-a numit pe Henry Stimson ca secretar de Stat. Stimson a fost una din figurile impozante ale politicii externe și de apărare din prima jumătate a secolului 20 (mai târziu el a fost și secretar de Război în administrația Roosevelt). Stimson a luat decizia de a desființa Biroul Cifrului. Probabil hotărârea sa avea considerente bugetare, dar ea a ajuns în zilele noastre ca fiind bazată pe necesitatea de a se acționa cu bună credință în relațiile internaționale. Luând decizia de desființare a Biroului Cifrului, Stimson a rostit cea mai faimoasă propoziție referitoare la cifruri și coduri: „*Gentlemenii nu citesc corespondența altor gentlemen*”, o parodie la ceea ce se petrece astăzi în lumea globală a comunicațiilor.

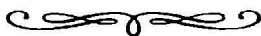
În memoriile sale asupra Biroului Cifrului, Yardley l-a acuzat pe Stimson că a decapitat organizația din rațiuni strict morale. El a menționat că deși acesta a devenit un mare consumator de informații decriptate în timpul războiului, anumite practici care s-au dovedit necesare pe timp de război erau inacceptabile pe timp de pace.

Un alt factor importat al deciziei de a dizolva Biroul Cifrului era reorganizarea unităților criptologice ale armatei. În mai 1929, unitățile de interceptare și-au asumat responsabilitatea criptanalizei în cadrul Informațiilor Militare și doreau să refacă total sistemul pentru a servi mai bine necesităților armatei. Cu jumătate de inimă, i s-a făcut oferta lui Yardley de a se încadra în noua unitate criptologică dar el a refuzat-o datorită salariului oferit. Rezultatul: angajaților din Biroul Cifrului li s-a dat salariul compensatoriu pe trei luni și au fost demși. Ei fuseseră angajați folosind „*fonduri confidentiale*” și de aceea nu beneficiau de statutul serviciului civil.

Fără serviciu, cu o familie de întreținut și cu puținele perspective oferite de Marea Depresiune, Yardley a hotărât să-și publice memoriile, care au apărut în serial într-un ziar și apoi în cartea sa „*Camera neagră a Americii*”. Bine scrisă, cartea relatează cu franchețe succesele lui Yardley în criptanaliză, în anul 1932 fiind best-seller atât în țară cât și în străinătate.

Întrucât mulți din foștii săi colegi, care acum erau angajați de criptanaliza militară, au fost îngroziți de dezvăluirile din cartea sa, Yardley și-a apărat publicarea ei, susținând că singurul motiv îl constituise alertarea Statelor Unite asupra propriilor slăbiciuni ale sistemelor criptografice și demonstrarea puterii criptanalizatorilor de a descoperi secretele care se transmiteau. El susținea că, ceea ce el a făcut, ar fi făcut și specialiștii altor națiuni.

Este dificil de a se stabili contribuția informațiilor oferite de Biroul Cifrului față de deciziile politice ale Americii, cu excepția Conferinței Navale de la Washington, dar el a asigurat continuitatea serviciului criptologic în Statele Unite, distingându-se ca prima Organizație civilă de Informații la nivel național pe timp de pace. Yardley și echipa sa au oferit guvernului american ceea ce nu mai avusese niciodată - secretul comunicațiilor - și care curând va dovedi un apetit de nesatisfăcut pentru obținerea de informații secrete prin spargerea codurilor.

MUZEUL INTERNAȚIONAL AL SPIONILOR DIN WASHINGTON

Leontina Radu

*Spionajul, obiect de muzeu? Nu tocmai. Astăzi spionajul s-a dezvoltat poate mai mult decât oricând. Atunci de ce un Muzeu al spionajului? În niciun caz pentru că această străveche profesie nu ar mai fi de actualitate. Ba, dimpotrivă, tocmai pentru că s-a extins și perfecționat neconținut, americanii consideră de cuviință ca omul obișnuit, cetățeanul de rând „plătitor de taxe și impozite” cum ar spune unii deontologi de la noi, să se familiarizeze cu unele practici, metode și mijloace de acțiune ale spionilor pentru a nu mai fi adesea atât de creduli, pentru că „nu tot ce zboară se mănâncă”, cum spune un vechi proverb, și pentru că nu „tot ce este secret, este legal”, cum afirma fostul președinte Richard Nixon. Adică un pic de educație de securitate, contrainformativă, pentru sporirea vigilenței cetățenești este de dorit în orice societate democratică. Revista noastră a mai semnalat crearea la Washington a unui Muzeu internațional al spionilor. De această dată, distinsa noastră colaboratoare, doamna **Leontina Radu**, prin documentarul amănunțit întocmit, oferă cititorilor un adevărat ghid pentru a cunoaște un muzeu cu adevărat inedit și interesant (**Redacția**).*

S pion – un cuvânt care stârnește cele mai diferite sentimente, de la fantezie până la teamă, respingere, împotrivire, precauție, dar întotdeauna multă curiozitate la nivelul omului de rând. Tot ceea ce este legat de mister, legende, enigme stimulează imaginația, depășind orice închipuire. Stau mărturie în acest sens filme artistice cu James Bond și numeroasele personaje negative pe care acesta le învinge de fiecare dată.

Potrivit dicționarului, a spiona înseamnă a culege în mod clandestin informații secrete privitoare la un stat pentru a le transmite altui stat.

Cunoscut fiind faptul că activitatea spionilor se desfășoară în cel mai mare secret, „sub acoperire”, ideea prezentării într-un spațiu public, a unui „muzeu al spionilor” părea, până de curând, o idee nerecomandabilă, ba chiar o utopie.

Cu toate acestea, în anul 2002, a fost inaugurat chiar la Washington DC Muzeul Internațional al Spionilor. Ideea a părut cu atât mai interesantă, cu cât, în ultimii ani, s-au înmulțit atacurile teroriste nu numai în Statele

Unite, ci și în multe alte țări ale lumii. Poate de aceea ar fi bine ca omul de rând să afle, să cunoască, să priceapă că sub cele mai banale lucruri se pot ascunde obiecte periculoase sau neobișnuite pentru a disimula intențiile de a afla secrete care, la prima vedere, par obișnuite, fără nici o relevanță.

De atunci și până în prezent, vizitatorii americani au căutat și caută acest muzeu inedit. Vin în grupuri, vin clase întregi de elevi din cursul superior, studenți, precum și numeroși străini, în pofida costului cam piperat al unui bilet de intrare, de circa 20 de dolari.

Un asemenea muzeu a putut fi organizat prin inventarierea, dacă se poate spune așa, a greșelilor, neglijenței, neatenției unor agenți sau grație vigilenței organelor de securitate dintr-o țară sau alta de-a lungul unei jumătăți de secol. Poate că i s-ar fi potrivit mai mult denumirea de Muzeul greșelilor din spionaj.

În centrul istoric al Washingtonului, destul de aproape de sediul FBI, muzeul ocupă cinci clădiri istorice, tipice stilului victorian de arhitectură pentru clădirile administrative, construite din cărămidă roșie în perioada anilor 1870-1890. Ele formează un complex care cuprinde sălile expoziționale, birourile, depozitele, un magazin, un bufet și un restaurant. Tot ansamblul a fost refăcut respectându-se arhitectura americană a anilor 1930-1940.

Muzeul este interactiv. Organizatorii recunosc că, pentru realizarea jocurilor interactive, au fost necesari aproape șase ani de căutări și muncă asiduă. Au colaborat cei mai buni designeri, renumite firme de arhitectură, ghizi cu multă experiență...

Aspecte din interiorul Muzeului

Încă de la intrare, vizitatorul este *pus la treabă*. El va trebui să răspundă la mai multe întrebări, prima fiind: „Care este numele dumneavoastră real?” În prima sală, sunt expuse emblemele serviciilor secrete din mai toate țările lumii: cele ale marilor puteri, ale ex-republicilor sovietice, ale unor state din Asia și Africa. În vitrine, sunt prezentate diferite modele de documente și bancnote, o serie de alte *mărunțișuri* fără de care un spion nu poate intra într-o țară străină. De asemenea, se găsesc documente oficiale care prezintă impactul spionajului asupra istoriei umanității, povestirile reale ale celor care cândva au fost spioni.

În această încăpere, vizitatorul poate să *intre în pielea* unui agent străin, alegând o *legendă* care-i place sau care îl interesează. Important este, însă, să rețină cât mai multe amănunte legate de respectiva legendă, pentru că, la intrarea în sala următoare, ca și cum ai trece o frontieră imaginară, computerul verifică veridicitatea legendei. Dacă vizitatorul nu a reținut prea bine anumite amănunte, dacă a greșit sau a încurcat unele date, computerul își va exprima dezacordul cu prezența acestuia în spațiul respectiv. Vizita poate continua fără a se apela la jocul interactiv.

Muzeul și-a deschis porțile pentru vizitatori la 19 iulie 2002. De atunci și până în prezent, la casa de bilete a acestui muzeu, se formează cozi interminabile cu cei dornici să afle cât mai multe despre spioni și legendele lor.

Pistolul în formă de mănușă (stânga). Porumbel echipat cu un aparat-foto automat pentru

Cele circa 60 de mii de exponate și numeroasele informații furnizate au menirea să-l convingă pe vizitator că ar trebui să fie mai precaut, mai atent, mai vigilent, pentru că, așa cum stă scris într-una dintre primele săli: „*All is not what it seems*”, ceea ce ar putea avea în limba română varianta: „*Nu tot ce zboară se mănâncă*”. De altfel, este ideea transmisă vizitatorului prin fiecare exponat, iar, în unele cazuri, prin

mărturisirile unor foști spioni. Agenți cu destine diferite, oameni deosebiți, cu o foarte bună pregătire în domeniu, cu excelente cunoștințe de limbi străine, oameni contradictorii, gata să-și riște viața pentru bani, foloase materiale sau, mai rar, din rațiuni ideologice.

După cum este lesne de înțeles, acești spioni au fost cândva “*sub acoperire*”. Unii dintre ei au trecut la cele veșnice, ca în cazul renumitului Grup din Cambridge: Kim Philby, Donald Duart Maclean, Anthony Blunt, Guy Burgess, John Caircross. Alții ispășesc ani grei de închisoare, ca în cazul lui Aldrich Hazen Ames, cel care a lucrat în favoarea Uniunii Sovietice și Federației Ruse, fost ofițer superior al CIA, cu acces la cele mai importante secrete ale țării. Numele lui a devenit public în momentul în care a fost arestat. A fost judecat și condamnat la închisoare pe viață. În prezent, își ispășește pedeapsa într-una dintre închisorile americane.

Pistol - ruj, folosit de KGB la mijlocul anilor
1960.

În numeroasele săli ale muzeului pot fi aflate unele dintre cele mai mari afaceri de spionaj care au schimbat, într-o măsură mai mare sau mai mică, cursul firesc al istoriei. Multe dintre acestea se referă, firește, la perioada *Războiului Rece*. Pentru o cât mai elocventă edificare, sunt prezentate chiar unele reconstituiri, ca în cazul răsunătorului scandal provocat de tunelul de la Berlin. Un alt slogan al Muzeului este:

„Acum veți afla totul”. Mai mult sau mai puțin „*totul*”, am spune noi, pentru că unele taine încă nu au fost sau nu au putut fi devoalate.

Muzeul se completează mereu cu informații despre întâmplările senzaționale, inedite, din activitatea unor spioni, precum și cu cele mai recente *achiziții* provenite de la acțiunile de spionaj descoperite și devenite publice.

Printre exponate, se găsește și o stemă a Statelor Unite ale Americii, dăruită de pionierii sovietici în anul 1945 lui William Averell Harriman, ambasadorul american la Moscova în perioada 1943-1946. Timp de opt ani, această stemă, realizată din mai multe esențe de lemn prețios lăcuit și care avea ascuns un microfon miniaturizat codificat „*Gură de aur*”, s-a găsit în biroul ambasadorului american. Cu ajutorul său, informații confidențiale ajungeau în timp record la Kremlin, fără să se bănuiască că o inofensivă stemă ar putea pricinui o scurgere de informații de mare importanță. Poate că ar fi funcționat și mai mult dacă locotenent-colonelul Piotr Popov, din Marele Stat Major al Ministerului sovietic al Apărării nu ar fi divulgat secretul CIA. Lumea a aflat despre această stemă buclucașă în anul 1960, la o sesiune extraordinară a Adunării Generale a ONU, în contextul scandalului izbucnit după doborârea avionului american de spionaj U-2 de către sovietici (Pentru detalii despre această operațiune sovietică, având numele de cod „*Spovedania*”, a se vedea articolul „*O stemă cu bucluc*”, publicat în *Periscop* nr. 1/21, 2013).

Trebuie să recunoaștem că tehnologia din secolul trecut, pe care noi o considerăm astăzi demodată, era neprețuită pentru multe operațiuni despre care s-a aflat mult mai târziu. Printre exponate, pot fi admirate arme letale disimulate în pachete de țigări, brichete, mânășă, ruj de buze, umbrelă...camere de filmat disimulate într-un buchet de flori, într-un ac de cravată sau fixate la butoniera hainei.

O sală este destinată contraspionajului din URSS. Din comentariile apărute în mass-media rusă se degajă părerea că, un rol în „*prezentarea feței nevăzute a sovieticilor*” l-a jucat generalul Oleg Danilovici Kalughin, cel care a defectat în Statele Unite și care actualmente este profesor la Centrul pentru Studiarea Activității de Contraspionaj și Securitate în statul Virginia.

La bufetul „*Spy City Cafe*” din incinta muzeului, pe măsuțele amplasate în interior, sunt scrise întrebări și răspunsuri, care, firește, aparțin aceluiași domeniu. Iată două exemple:

Întrebare: Care a fost cel mai bun vânător de spioni?

Răspuns: John Edgar Hoover, directorul FBI în perioada 1924-1972.

Întrebare: Ce „*pericol roșu*” amenință Washingtonul în locul în care vă aflați în momentul de față, la o distanță de 4.858 mile de Moscova?

Răspuns: De bună seamă, comuniștii nu ar fi putut să se ascundă sub patul fiecărui american, dar un anumit număr dintre aceștia se aflau chiar deasupra Dumneavoastră!”

Este vorba despre faptul că, în una dintre cele cinci clădiri ale acestui complex, în camera nr.306, s-a aflat o perioadă de timp filiala circumscripției a patra a Partidului Comunist din SUA, urmărită îndeaproape de FBI. Thomas Boghardt, istoric militar în cadrul acestui muzeu, arăta: „*Atunci când a început refacerea clădirii pentru amenajarea actualului muzeu, ușa și birourile comuniștilor au fost păstrate intacte, devenind parte integrantă a muzeului*”.

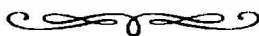
Vizitarea acestui Muzeu este o aventură într-o lume necunoscută, cu personaje devoalate, cu tehnici devenite publice, punând imaginația la lucru, grație felului ingenios în care a fost gândit întregul complex muzeal.

Prin exponate și modul lor de prezentare, lucrătorii pe frontul nevăzut al spionajului încearcă să prevină greșelile de genul celor existente în muzeu, care, după cum se știe, au fost sortite eșecului.

Agenția Centrală de Informații (CIA) are propriul său muzeu în Langley, dar acest muzeu poate fi vizitat numai pe bază de invitație.

Muzee similare au fost deschise în Finlanda, China și Germania.

Muzeul din China, intitulat Centru de Educație în domeniul Securității Naționale, nu este accesibil nici turiștilor și nici străinilor. Muzeul cuprinde principalele patru etape din istoria spionajului chinez, de la crearea Partidului Comunist Chinez până în zilele noastre. Sunt evocați acei „eroi anonimi” care „*au lucrat pentru binele patriei*”.

CULTURA DE
SECURITATE.
CULTURA
POLITICĂ

„SĂ-ȚI IUBEȘTI ȚARA A DEVENIT O INFRAȚIUNE!”

Academician Dinu C. Giurescu

La peste un sfert de veac de la evenimentele din 1989, avem o țară care se surpă pe încetul, o țară dezbinată, un popor în cea mai mare parte sărăcit, disperat, amorțit și lipsit de orice speranță, căruia i s-a luat și mândria identității naționale.

Cum a fost cu puțință așa ceva? Grea întrebare!...

Putem constata, privind în jur, cum România și-a distrus în cea mai mare parte economia, și-a înstrăinat pământurile și resursele, își nimicește fără milă tezaurul cultural și istoric.

Ce se va alege de noi?

Scoala românească trece printr-o nesfârșită criză, tot ce ține de istoria, cultura și civilizația națională este trecut pe linie de garaj. Scoatem generații în șir fără sentimentul de patrie.

Să-ți iubești țara a devenit o infracțiune!

Volumul *Factorul intern. România în spirala conspirațiilor*, datorat generalului de brigadă (r) Aurel I. Rogoian, apărut la Editura Compania, seria ClarObscur, coordonată de Petru Romoșan, aduce o sumă de date, cât și evaluări, dintr-o perspectivă aparte, aceea a ofițerului de informații, specialist în analiza fenomenelor politice, economice și sociale.

Autorul ne oferă posibile răspunsuri la cele ce se petrec în România de azi.

Cartea este necesară în hățișul evoluțiilor contradictorii. Un ghid de mare trebuință care ne poate oferi răspunsuri la numeroase nedumeriri ale unui public mai larg (nu doar specialiștilor) care înțelege din ce în ce mai puțin de ce se petrec astfel de „fenomene” cu țara noastră.

Materialele alcătuitoare ale volumului, extrem de dens, sunt grupate în 9 capitole (fiecare cu un număr de subcapitole) după cum urmează: Politica sinonimă cu „frauda”, Războiul politicii cu serviciile secrete, România insurecțiilor electorale, Sus cortina, domnilor „...escu”!, Justiție în țara suspectilor, Fapte și acte recente în dosarul chestiunii maghiare, Nesfârșitele războaie geopolitice, Războaie vechi cu variațiuni noi..., Adevărul generalului Vlad în lupta cu falsul.

Pe măsură ce parcurgi paginile cărții, încep să ți se clarifice lucruri ce păreau de necrezut și de neimaginat în urmă cu niște ani.

Autorul mănuiește cu abilitate condeiul, făcând o analiză nemiloasă, aproape de vivisecție, a celor petrecute de-a lungul timpului din urmă.

Ultimul capitol ne pune în fața mărturiei generalului Iulian Vlad. Personalitate discretă care a jucat un rol important în istoria contemporană a României, Iulian Vlad clarifică o parte a evenimentelor din decembrie '89, învăluite în păienjenişul variilor interpretări, lămurind în felul acesta care este realitatea acelor vremi.

Cele întâmplare la sfârșitul anului 1989 și începutul anilor '90 și-au pus pecetea pe evoluțiile ulterioare ale României.

Cele 9 capitole ale volumului atacă de fapt problemele esențiale ale țării, ale societății noastre.

Orice cercetător preocupat de contemporaneitate nu poate ocoli lectura acestui volum. Până la această dată, puțini autori au reușit să descifreze cu atâta acuitate meandrele politicii interne în conexiune cu influențele, uneori deciziile, venite din cele patru zări.

Notă

Sub titlul „*Note de lectură*”, comentariul de mai sus a apărut și în alte publicații românești. Titlul sub care apare în *Periscop* aparține redacției.

„SUNTEȚI MÂNDRI CĂ MAI SUNTEȚI (ÎNCĂ) ROMÂNI”?

Ovidiu M. Curea

Oricât aș încerca să îmi mențin calmul, rezerva și circumspecția față de tot ceea ce aud și văd în spațiul public, adică oricât aș încerca să nu mă las enervat, scandalizat sau profund afectat, trebuie să recunosc cu părere de rău că nu reușesc întotdeauna. Ba, ca să fiu drept, nu reușesc decât de puține ori. De foarte puține ori.

Unul din lucrurile care mă scot din sărite peste măsură este, de pildă, întrebarea-îndemn *”Ești mândru că ești român?”* Întrebarea face audiență în zilele noastre așa cum alte întrebări deopotrivă de inteligente au făcut audiență prin anii 90. Vă mai aduceți aminte de întrebarea-acuzație *”Credeți în Dumnezeu, domnule X-ulescu?”* Păi, ce ateu înverșunat n-a zis măcar o dată în viață *”Apără-mă Doamne!”* sau *”Ajută-mă, Doamne!”*? Sau invers, ce față bisericească nu și-a pus vreodată întrebarea venită din zbuciumul lăuntric al îndoielii? (*Dubito ergo cogito, Cogito ergo sum.*) Dar tu crezi în Dumnezeu, măi, întrebătorule? Cât crezi? Până unde merge credința ta? În ce Dumnezeu crezi? În Allah, în Buddha, în Iehova, în Babalu Ayala, în Manitoo, în etcetera...? Dar de întrebarea dorită capcană de mare și profund spirit *”Ați aflat că apa din București conține 67% hidrogen?”* vă mai amintiți? Dar tu de unde ai scos, măi, întrebătorule că apa ar conține 67% hidrogen? La ce s-ar referi procentajul cu pricina, la masă sau la volum? Ai reținut tu din clasele elementare că formula chimică a apei este H₂O și de aici ai tras concluzia că 67% este hidrogen (cu masa atomică 1) și 33% este oxigen (cu masa atomică 16)? Ce-o zice fostul tău profesor de chimie?

Să ne întoarcem, însă, la întrebarea zilei: *”Ești mândru că ești român?”* Ca și celelalte două întrebări inteligente, întrebarea este și negândită și infirmă. Adică cum român? Ce înseamnă român? Cine sunt românii? Cum se scrie exact, cuvântul român, cu un singur *”r”* sau cu doi de *”r”*? Românii sunt aceia care au un președinte cu cetățenie germană și un prim-ministru cu cetățenie franceză? Românii sunt aceia care au deputați și senatori cu cetățenie maghiară? Românii sunt aceia care vorbesc două limbi deodată, și româna și moldoveneasca? Românii sunt aceia care îi dau în judecată pe cei care încearcă să îi vindece de arsuri, aceia care își ironizează trecutul, își relativizează eroii, îi proslăvesc pe venetici și se fac preș la picioarele străinilor?

Românii sunt acei cobai pe care se experimentează politici economice și sociale, integrări făcute prin dezintegrare și dezbinare, incendii, revolte și demonstrații spontane? Cei pentru a căror fericire li se desființează instituțiile centralizate și profesionalizate pentru a fi înlocuite cu autoritățile cămătărești de la niveluri locale, unde amatorismul, incompetența, abuzul și bunul plac fac legea?

Ăștia suntem? Așa ne vrea viitoarea Europă? Cu președinte, cu prim-ministru, cu miniștri agreeți și unși de *Înalta Poartă* de la Bruxelles? Pe când directorii, șefii de serviciu și administratorii de bloc? Legislația europeană prevalează în justiție legislația noastră națională, rezultatele votului nostru național au devenit relative și neconcludente, atât pentru străini, cât și pentru noi. De ce om mai ieși la vot, nu știu. Adică știu, ca să avem atitudine civică, implicare și responsabilitate socială.

Milioane de voturi pot fi ignorate de către democrațiile avansate străine sau pot fi contestate și anulate ușor de câteva mii de protestatari autohtoni "*spontani*", care nu vor să știe de nimic decât că nu sunt de acord cu nimic pentru că nimic nu le place, care nu știu cum, dar vor să schimbe totul, ca să fie și la noi ca afară. Ca afară, unde? Ca în coloniile vechi sau în coloniile noi? Nu, ca în Germania, ca în Franța sau ca în Anglia, ca în SUA, unde salariile sunt mari, și de 10 ori mai mari decât la noi?

Or fi, dar atenție!, (vorba lui Cristoiu) acolo, un lucrător de la un ghișeu de bancă câștigă 1 500 – 2 000 Euro pe lună, iar la noi lucrătorul de la ghișeul sucursalei din România al aceleiași bănci câștigă doar 300 Euro. De unde credeți că vine diferența în plus a lucrătorului de acolo? Vine și din menținerea scăzută a salariilor în Romania, care de aceea trebuie să rămână scăzută.

Vrea cineva din România să ridice prin lege câștigurile bugetarilor români? Să determine astfel și creșterea automată a salariilor din industriile și serviciile capitalului străin? Să crească manopera în fabricile germane, franceze, americane din România?

Vrea cineva din România să crească producția internă și să nu mai importe produse din piața unică europeană, fie că ar fi vorba numai de dovleci, de ceapă, de zahăr, morcovi, ardei, usturoi, cartofi sau roșii?

Vrea cineva din România, chiar și în aceste condiții, să susțină ritmul de creștere economică situat de câțiva ani peste cel al Uniunii Europene? Păi, unde e solidaritatea europeană?

Vrea cineva din România să nu mai ia împrumuturi externe de care nu are nevoie și să nu mai dea camătă unor instituții numite generic financiar - internaționale, dar care de fapt sunt foarte financiar - naționale?

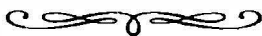
Măi, băieți, măi, români, se pare că nu vreți să vă băgați mințile în cap și se pare că n-ați înțeles ce vi se poate întâmpla?

Chiar așa de proști sunteți?

Chiar așa!

Chiar așa de proști om fi?

Nu. Noi nu suntem proști. Noi suntem mândri că suntem (încă) români!

STAFIA LUI PACEPA ÎNCĂ MAI BÂNTUIE

Ion Dridea

La 28 iulie 2016 s-au împlinit 38 de ani de la trădarea generalului-locotenent Ion Mihai Pacepa, adjunct al șefului Departamentului de Informații Externe (DIE). El a profitat de o deplasare oficială pe care a efectuat-o în Republica Federală a Germaniei și a schimbat „fronturile”, oferindu-și serviciile CIA. Oficial, Pacepa a declarat că fapta sa este modul în care a înțeles el să lupte împotriva lui Ceaușescu și a sistemului totalitar din România.

Mulți oameni, mai ales cei care cunoșteau îndeaproape realitățile din cadrul sistemului român de spionaj, au știut încă de atunci că această declarație este mincinoasă și nu corespunde adevărului. Pentru noi, foștii subalterni și colegi de-ai săi, Pacepa nu este decât un trădător ordinar care și-a încălcat jurămintele față de patrie și poporul român. Adevărata motivație a trădării este faptul că Pacepa nu se mai bucura de încrederea familiei prezidențiale. El a simțit acest lucru și, intuind că urmează debarcarea sa, cu repercusiunile de rigoare, a hotărât să dezerteze.

Printre argumentele acestei poziții aduc declarația făcută, imediat după trădarea lui Pacepa, de către șeful de atunci al serviciului de contraspionaj vest-german *Bundesamt für Verfassungsschutz* (BfV), Günther Nollau: „Cazul Pacepa este emblematic pentru țările socialiste. Este cunoscut faptul că acesta se afla în grațiile familiei prezidențiale din România. De la o vreme, Pacepa a devenit indezirabil pentru motive mai mult sau mai puțin cunoscute. El se aștepta să fie demis. Noi (BfV) cunoaștem că, un demnitar socialist care se bucură de avantaje deosebite, când este schimbat din funcție, eventual degradat, nu mai are nici o șansă să se mai ridice. Pacepa cunoștea și el acest lucru. Ca urmare a hotărât să schimbe fronturile.” De asemenea, în acest răstimp de 38 de ani au apărut și alte materiale demne de încredere, care confirmă pe deplin adevărata motivație a trădării lui Pacepa.

După un scurt interogatoriu efectuat pe teritoriul german de către cadre ale CIA și ale BfV, Pacepa a fost transportat în SUA. Atât americanii cât și nemții și-au dat seama în scurt timp că Pacepa a mințit în multe privințe, a îngroșat, a exagerat mult în declarațiile sale diverse referitoare la acțiunile serviciilor de informații românești în cele două țări. Era clar că urmarea să se „vândă” cât mai scump.

Cu timpul, noii săi stăpâni i-au găsit un job important, transformându-l, alături de alți dezertori din serviciile de informații estice, în „*vârf de lance*” al luptei ideologice ce se desfășura în perioada respectivă între cele două sisteme politice mondiale: socialismul și capitalismul. Astfel, Pacea a scris câteva cărți, mai multe articole, a dat și numeroase interviuri, al căror impact în SUA, cred că a fost aproape zero, însă au creat diversiune, poziții pro și contra în Est, îndeosebi în țara noastră.

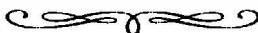
Încă nu se terminaseră definitiv evenimentele din decembrie 1989, când americanii duceau deja acțiuni de recuperare a spionilor și rudelor lor care se mai aflau în România. În anul 1999, Pacea a beneficiat de amnistia pedepsei, i s-au restituit gradul militar, toate bunurile confiscate și i s-a acordat inclusiv pensie de serviciu. Oare unde am mai auzit de o situație similară? Desigur, este vorba despre cazurile de spionaj în favoarea URSS cunoscute în epocă, ale trădătorilor Șerb și Militaru care au fost „*iertați*” datorită intervenției Moscovei. Deci istoria se repetă și confirmă pe deplin morala fabulei „*Câinele și cățelul*” de Grigore Alexandrescu: „*Că voi egalitate, dar nu pentru căței*”.

După 1989 și până astăzi Pacea a continuat să denigreze realitățile din țara noastră, atacând foste cadre ale serviciilor de informații românești și diverși politicieni, acuzându-i de poliție politică, acte de corupție și alte infracțiuni. Însă, Pacea n-a scris nimic despre situația economică, socială, despre viața de zi cu zi a românilor. De ce peste 3 milioane de români și-au luat traista în băț și au plecat să muncească în condiții extrem de grele în străinătate? De ce capitalul românesc este de numai 2 la sută din totalul capitalului privat din România? De ce toată industria românească a ajuns la fier vechi și zone întregi din țară au rămas fără locuri de muncă? De ce toate resursele naturale ale României au fost concesionate către străini? De ce România se află la toate capitolele pe ultimul loc în Europa? Și ar mai fi multe „*de ce*”- uri. Nu cumva și „*eroi - patrioți*” de teapa lui Pacea au vreo vină?

Când credeam că Pacea nu mai prezintă interes pentru nimeni, am sesizat recent pe site-ul „*ascunzișuri-constituționale.eu*” afirmația unui blogger care face referire la un document din 28 iulie 1975, aflat la CNSAS, conform căruia Pacea ar fi condus un colectiv care se ocupa cu monitorizarea în străinătate a ofițerilor trădători din serviciile de informații românești. În realitate lucrurile erau foarte clare. Membrii colectivului care se ocupau cu monitorizarea trădătorilor nu se deplasau în străinătate să rezolve sarcinile ce le reveneau în problema respectivă. Ei țineau evidenta trădătorilor și materialele informative ce proveneau, de regulă, de la rezidențele din străinătate și din alte surse ocazionale. Șeful colectivului

participa periodic la analizele ce se făceau în problemă la nivelul conducerii DIE. Monitorizarea acestor persoane se realiza, în principal, în scop de apărare a activității specifice din spațiile respective și nu urmărirea luarea unor măsuri represive. Din câte cunosc, asupra nici unei astfel de persoane nu au fost întreprinse acțiuni deosebite. Este bine știut că orice serviciu de informații a manifestat și atunci și manifestă și azi o preocupare permanentă în a-și apăra activitatea în toate laturile sale (mijloace, metode, instrumente etc.) și mai ales oamenii. Așadar, deși bloggerul respectiv a prezentat informația ca pe o descoperire inedită, o asemenea știre nu aduce nimic nou, eventual poate fi încadrată în lungul șir de încercări de discreditare a activității serviciilor românești de spionaj din acea perioadă.

Sper să nu mai avem ocazia să reacționăm la acțiunile ce le mai întreprind încă relicvele războiului rece, de teapa lui Pacepa, și ale altor trădători de neam și țară.

CULTURA NAȚIONALĂ DE SECURITATE

Victor Bălășoiu

Nevoia de securitate, conform conceptului elaborat de Abraham Maslow în 1943 în lucrarea sa Teoria motivațiilor umane, este a doua necesitate fundamentală, care stă la originea acțiunilor umane, după cea a asigurării necesităților fiziologice primare. În același timp, în mare măsură pentru a satisface această necesitate, așa cum remarca Aristotel, oamenii au devenit „*ființe sociale*” (zoon politicon) prin faptul că au optat să trăiască în colectivități.

Ceea ce a intuit filozoful antichității a fost confirmat la jumătatea secolului XX, respectiv faptul că nevoia de securitate îi determină pe oameni să se alăture, să formeze comunități, să se asocieze în organizații.

În piramida celor 5 nevoi fundamentale ale oamenilor, Maslow nu menționează explicit pe cea a libertății și respectării drepturilor lor, deși acestor necesități li se acordă o importanță din ce în ce mai mare, începând din anii 1970.

Problematica „*drepturilor omului*” a apărut și s-a afirmat în contextul Războiului Rece, fiind folosită de Occident ca un mijloc de presiune politică și psihologică împotriva URSS și statelor din zona de influență sovietică.

Această practică s-a menținut și după destrămarea Uniunii Sovietice și afirmarea opțiunii fără echivoc pro-occidentale a majorității covârșitoare a central și est-europenilor. De această dată erau vizate țări care, sub diferite forme, se remarcă prin deficiențe la acest capitol și, în general, se opuneau voinței Occidentului sau refuzau să adopte modelul politic, social sau economic al acestuia.

Vehicularea insistentă și excesivă a problematicei libertăților și drepturilor omului în cercurile politice, academice și mai ales în mass-media a ajuns să provoace probleme chiar și în unele state occidentale și care se materializează în dilema: „*La câte libertăți civile ești dispus să renunți în favoarea securității pe care ai vrea să o primești?*”

Altfel spus, pe de o parte, cu cât se simte mai amenințat de provocări externe, cetățeanul este dispus să ignore atribuțiile intruzive ale instituțiilor care au menirea de a-i apăra securitatea. Această disponibilitate se corelează cu încrederea pe care cetățenii o au în actul de guvernare în general și în instituțiile de securitate în special. Pe de altă parte, cu cât aceasta încredere este mai mică, cu cât instituțiile statului sunt percepute ca fiind mai corupte, mai abuzive, clientelare, politizate sau incompetente, cu atât mai puțin este dispus cetățeanul să-și tranzacționeze libertățile contra unui serviciu pe care nu este convins că îl va primi, securitatea.

Pentru soluționarea acestei dileme, s-a ajuns până acolo încât se susține că „*jocul adversativ al libertății cu securitatea*” este unul înșelător, deoarece ascunde opțiunea cea mai rea – pierderea libertății și odată cu ea a securității. Prin urmare, așa cum pe bună dreptate susține Ionuț Sterpan, de la Centrul de Analiză și Dezvoltare Instituțională, motivul pentru care trebuie să susținem libertatea este că aceasta „*este bună tocmai în măsura în care ne rezolvă toate problemele, mai ales cea a securității*”.

Cu toate acestea, încercarea de a prezenta libertatea ca un panaceu se izbește de logica irefutabilă a faptului că, un om lipsit de libertate poate supraviețui dacă are asigurate necesitățile fiziologice primare și securitatea, pe când un om liber lipsit de acestea este exclus să existe.

Sursa de legitimare a unui stat este capacitatea de a proteja și menține drepturile cetățenilor săi și de a le asigura mediul prielnic satisfacerii tuturor nevoilor.

Securitatea este dreptul imprescriptibil al omului la liniște și bunăstare, fără asigurarea căreia, tot ceea ce se construiește ca sistem juridic și instituțional capătă un caracter relativ, ușor schimbător în funcție de presiunile (riscurile) politice, economice, militare, ecologice sau de orice altă natură.

De-a lungul întregii sale istorii, omul a simțit permanent nevoia de securitate și s-a preocupat să-și asigure proprietatea, hrana și propria viață. „*Nu se poate trăi fără a avea sentimentul siguranței acțiunii și al stabilității*”, se afirmă, la unison, în mediul sociologic.

Prin urmare, în condițiile acestei realități, singurul concept care poate răspunde acestor deziderate (siguranță și stabilitate) este securitatea. Cum se realizează, reprezintă însă o chestiune ce ține de strategie, respectiv: fixarea priorităților față de un context geopolitic, de resurse, de alianțe, dar și de loialitatea față de aliați, de planificare, și, nu în ultimul rând, de management (experiența conducerii).

În țara noastră, securitatea națională a fost definită în *Doctrina națională a informațiilor pentru securitate* ca un concept integrator, având

trei componente strategice fundamentale și anume: *apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică.*

Din punct de vedere teoretic, *securitatea reprezintă un concept relațional, care are o determinare obiectivă, impusă de realitățile sociale, economice, politice, presupunând o ajustare permanentă la condițiile mediului internațional.* De aceea, în actualul context de securitate, al noilor provocări asimetrice, ar fi necesară *o redefinire a conceptului de securitate națională, precum și stabilirea unei terminologii unitare* în și pentru domeniul securității naționale, în prezent circulând mai multe expresii, cum ar fi: *domeniul apărării, cel al ordinii publice și siguranței naționale; domeniul apărării țării și al siguranței naționale (vezi legea 415/2002); domeniul securității interne, securității publice (conform Strategiei de Securitate Națională).*²

În noul context al amenințărilor asimetrice, populația trebuie să fie pregătită să facă față unor noi riscuri și amenințări – de la atacuri teroriste la dezastre naturale. De aceea și abordările conceptuale ale securității din ultimii ani sunt centrate pe indivizi, ceea ce presupune însă nu doar instituții specializate pe domeniul securității naționale, ci și cetățeni instruiți și responsabili, posesori ai unei culturi de securitate.

*Cultura de securitate reprezintă totalitatea noțiunilor, a ideilor și informațiilor de care dispun cetățenii statului referitor la valorile, interesele și necesitățile naționale de securitate, prin care se formează și se dezvoltă la aceștia atitudini, motivații și comportamente necesare apărării și protejării lor față de vulnerabilități, factori de risc, amenințări, stări de pericol sau agresiuni potențiale.*³

Semnificațiile conceptelor din aria culturii de securitate cum sunt *valorile de securitate națională, necesitățile naționale de securitate, interesele naționale de securitate* trebuie cunoscute de către cetățeni, aceștia fiind, de fapt, *beneficiarii bunei funcționări a sistemului de securitate.* Aceasta presupune un efort comun, atât al instituțiilor de securitate cât și al societății civile, pentru dezvoltarea unei relații de încredere reciprocă.

Cetățenii, ca parte activă a societății civile, trebuie să cunoască și să fie pregătiți pentru pericolele generate de provocările actuale din mediul de securitate, având nevoie de o cultură a securității naționale.

² Tiberiu Tănase, *Cultura de securitate și rolul Serviciului Român de Informații în promovarea acesteia*, nr. 4/2010 al revistei *Vitralii – lumini și umbre*

³ Mario Balint, *Strategia și inculcarea de securitate*, din 01.11.2013, Asociația română a specialiștilor de securitate - ARSS

Prin intermediul *culturii de securitate*, cetățenii trebuie să înțeleagă riscurile și provocările generate de amenințările la adresa securității lor, să își dezvolte capacitatea de răspuns, să participe la eforturile de apărare a valorilor și intereselor fundamentale naționale, a democrației și statului de drept.

Un prim pas vizând promovarea în țara noastră a conceptelor care stau la baza culturii de securitate s-a făcut în septembrie 2001, prin înființarea *Departamentului de legătură cu autorități publice și organizații neguvernamentale (DLAPON)*, o structură funcțională în cadrul Serviciului Român de Informații, având rolul de a realiza *educația de securitate la nivel de instituții publice și organizații neguvernamentale*. În demersurile sale privind realizarea educației de securitate, SRI a conlucrat și a fost susținut de *Departamentul de diplomatie publică al Alianței Nord Atlantice*. Pentru ca acest proces să se desfășoare într-un anumit cadru, a fost înființat, la București, în septembrie 2003, *Centrul de Informare pentru cultura de securitate (CICS)*, cu filiale în majoritatea orașelor din România.

Primul proiect al CICS, intitulat *Promovarea culturii de securitate*, a fost destinat specialiștilor independenți, organizațiilor neguvernamentale, mass-media, elevilor, studenților, masteranzilor, experților internaționali și, în general, publicului interesat de promovarea culturii de securitate.

Cât de eficient a fost acest program, se poate vedea din preponderența în țara noastră – în special în mediul politic și mass-media - a unor poziții exprimate cu o nonșalanță uimitoare care sunt contrare securității și intereselor statului român. Într-adevăr, despre ce fel de cultură de securitate putem vorbi, atunci când politicieni sau formatori de opinie contestă, cel puțin inconștient, de la integritatea teritorială a României (grupul de promotori ai așa-zisei Transilvanii independente sau autonome, ca să nu mai vorbim de acțiunile secesioniste explicite ale unor lideri ai etnicilor maghiari) până la nesupunerea civică față de cele mai elementare prevederi ale legislației care reglementează, de exemplu, circulația rutieră sau condițiile legale necesare pentru organizarea de manifestații, demonstrații, proteste stradale?

Un alt proiect al CICS, lansat în luna decembrie 2005, a fost cel intitulat „*Terorismul ... de lângă noi*”, prin care au fost realizate dezbateri publice pentru sensibilizarea populației în domeniul problematicei terorismului. În această campanie au fost prezentate „*principalele caracteristici ale fenomenului terorist, tipuri de manifestare, modalități de prevenire și combatere a acestuia*”.

Din păcate, nici de această dată scopul avut în vedere nu a fost realizat pe deplin, având în vedere că la începutul acestui an parlamentul a

respins proiectele de legi privind comunicațiile electronice și securitatea cibernetică a României. Aceasta în ciuda declarațiilor repetate și insistente, din toamna anului 2014, ale directorului de atunci al SRI, George Maior, referitoare la respingerea de către Curtea Constituțională a legii privind reținerea datelor de identificare pentru utilizatorii de cartele preplătite și în care atrăgea atenția asupra unei „vulnerabilități majore”, determinată de un „*vacuum legislativ total*” în domeniul securității naționale. George Maior mai atrăgea atenția asupra faptului că România se află „*printre cele mai vulnerabile state din Uniunea Europeană*”, din punct de vedere al mijloacelor legale de combatere a terorismului.

Toate acestea se întâmplă în condițiile în care, confruntate cu fenomenul terorismului, state considerate etalon ale promovării drepturilor și libertăților cetățenești, dar și modelul social-politic, economic, inclusiv de asigurare a securității interne și externe la care aspiră România, nu au ezitat să adopte legi interne corespunzătoare intereselor lor în domeniul contracarării terorismului.

La 25 octombrie 2001, în Statele Unite a fost adoptată de către Congres așa-numită *Lege Patriotică* (Patriot Act), prin care reprezentanții agențiilor guvernamentale americane pot obține date și informații despre oricare cetățean american, de la orice entitate care le deține, atâta timp cât este vorba de investigații legate de terorism. În Marea Britanie, în 2006, a fost adoptată *Legea Terorismului*, prin care sunt încriminate o serie de nouă noi delikte, printre care „*încurajarea*” sau „*glorificarea*” terorismului. În Franța, în noiembrie 2014, au fost adoptate o serie de măsuri vizând consolidarea securității naționale, inclusiv restricția de a părăsi teritoriul țării, mergând până la confiscarea pașaportului în cazul existenței suspiciunii de activități teroriste. De asemenea, în luna februarie 2015, în Germania a fost adoptată o nouă lege prin care este lărgită aria acțiunilor ce pot fi încriminate teroriste, considerată ca fiind „*una din cele mai dure legi antiterorism din Europa*”. În Belgia există preocupări pentru adoptarea de măsuri similare.

Considerăm inutil să detaliem în ce fel aceste acte normative îngrădesc o serie de libertăți civile, pot duce la încălcarea dreptului cetățeanului la o viață privată, dar și a libertății de exprimare, prin acordarea de puteri suplimentare instituțiilor cu atribuții în domeniul asigurării securității, în special în ce privește supravegherea, detenția și punerea sub urmărire a suspecților de terorism.

Cu toate acestea, fiind vorba de necesități de asigurare a securității propriilor cetățeni, statele civilizate nu au ezitat să apeleze la măsurile

necesare atunci când s-au confruntat cu amenințări la adresa acestei cerințe fundamentale a oamenilor.

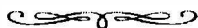
Prin urmare, în opinia noastră, **despre cultura de securitate existentă în acest moment în țara noastră nu putem vorbi decât cel mult ca despre o necesitate stringentă.** Într-un cadru mai larg, este normal să fie așa, în condițiile în care în societatea românească este promovată agresiv, mai ales în mediul politic și mass-media, prevalența intereselor minorității față de cele ale majorității, încălcarea voită și sistematică a prevederilor legilor țării, iar sub masca anticomunismului și așa-zisului pericol reprezentat de fosta Securitate, sunt atacate în permanență actualele instituții cu atribuții în domeniul asigurării securității statului și sistemul judiciar.

Rezultatele alegerilor sau referendumurilor sunt contestate, iar cei care le-au pierdut se erijează fără jenă în câștigători. Grupurile minoritare (etnice, economice, socio-profesionale etc.) sau cele infracționale pretind să fie impuse majorității populației aspirațiile lor sectariste, de cele mai multe ori abuzive și nu de puține ori contrare intereselor naționale sau chiar tolerate încălcări clare ale legii.

Respectarea legilor, de la prevederile Constituției până la banalele reguli de circulație rutieră sau de conviețuire în colectivitate sunt sistematic încălcate, iar aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislația în vigoare este considerată, cel mai adesea, un abuz fie al instituțiilor cu atribuții în domeniul menținerii ordinii constituționale sau publice, fie al justiției. De asemenea, este dificil să vorbim de cultură de securitate într-o țară în care, din direcția societății civile predomină în spațiul public negări agresive ale rațiunii de a exista a funcțiilor de apărare militară a teritoriului național (ne apără NATO) sau de asigurare a ordinii publice.

În același timp, absența unei culturi de securitate la nivelul cetățeanului atât în mediul urban, cât și rural, favorizează derapajele decidenților politici în implementarea strategiei naționale de asigurare a securității. Nu trebuie să uităm nici faptul că *Strategia de Securitate a României* este parte a *Strategiei Europene de Securitate*, iar eludarea ei din motive politicianiste reprezintă o vulnerabilitate și o breșă de securitate inclusiv a acesteia din urmă.

Realizarea unei educații de securitate a populației este deocamdată doar un deziderat de cea mai mare importanță în vederea asigurării și garantării securității interne și externe a României atât în prezent, cât și în următorii ani.

REFORMA ADMINISTRATIV- TERITORIALĂ ÎN ROMÂNIA

- Puncte de vedere -

Petre Repcaru

Reforma administrativ-teritorială în Polonia a fost pregătită încă din anul 1990 și legiferată la 01.01.1999 pe baza respectării principiilor de descentralizare, de autogovernare teritorială și subsidiaritate, adică deciziile ce privesc pe cetățenii unei comunități nu sunt luate de la centru și impuse de sus în jos cetățenilor respectivi, ci sunt luate de către organisme administrative cât mai apropiate de ei. Aplicarea acestor principii n-a lezat caracterul național și unitar al statului polonez. Drept urmare, după aplicarea reformei, Polonia nu s-a transformat într-un stat federal sau într-o confederație. Reforma s-a produs pe 3 structuri/ nivele administrative și anume: 16 „voievodate” (regiuni deconcentrate și descentralizate) în locul celor 49 vechi, 380 „powiate” (județe sau districte, din care 65 orașe - powiate sau orașe autonome descentralizate) și 2.489 comune descentralizate.

La terminarea procesului de reformă, voievodatele au început să posede bugete proprii, având capacitatea de a elabora singure programe operaționale regionale și de a negocia direct fonduri europene structurale și de coeziune mai ales privind infrastructura (autostrăzi, căi ferate, poduri, etc.). Consiliile locale ale comunelor, și respectiv ale powiaturilor (districte, inclusiv orașe mici), au posibilitatea de a accesa fonduri europene pentru nevoi locale în limita bugetului lor local de cofinanțare, ca: alimentare cu apă și gaze, canalizare, epurarea apelor, lucrări hidrotehnice și de ameliorări funciare, clădiri și amenajări de interes public, etc.

Învățământul elementar și grădinițele sunt de competența comunelor, cel gimnazial și preuniversitar de competența powiaturilor (județelor și orașelor relativ mici), iar cel universitar este de competența voievodatelor (regiunilor). Similar se distribuie responsabilitățile și în domeniul sănătății, culturii, asigurărilor sociale, etc. Majoritatea competențelor executive ale statului au fost transferate unităților administrativ-teritoriale locale (cu excepția justiției, securității și apărării naționale).

Toate unitățile administrativ-teritoriale (inclusiv comunele) au personalitate juridică și dețin proprietăți din care obțin venituri, iar de la

centru li se asigură suplimentar un buget de 1% din totalul taxelor și impozitelor colectate la bugetul statului pe raza lor de competență.

Prin acest sistem democratic de antrenare a cetățenilor la conducerea treburilor comunităților locale și regionale, Polonia a reușit să dețină un grad înalt de colectare a taxelor și impozitelor și o rată mare de absorbție a fondurilor europene. Numai între 2007-2013 Polonia a primit un pachet de circa **100 miliarde EURO** fonduri europene, din care a realizat prin cofinanțare deja 65% (vezi on-line Wikipedia - Polonia). Unele plăți pentru proiectele europene au fost finanțate în avans din bugetul central polonez de cofinanțare, urmând să primească ulterior de la UE banii europeni.

Poate fi util României modelul polonez?

În România nu s-a înfăptuit încă reforma administrativ-teritorială, păstrându-se vechea structură dinainte de 1990, formată în prezent din 41 județe, din 320 orașe din care declarate municipii doar 103 și dintr-un număr mare de comune compuse din 1 sau mai multe sate. În pofida întârzierilor, reforma administrativă se înscrie în eforturile Președinției și Guvernelor României de a oferi țării un program de dezvoltare pe termen mediu în două componente principale (una economică și alta privind locul țării noastre în UE, precum și o strategie de eradicare a corupției). Este evident pentru toți factorii de decizie politici și pentru reprezentanții societății noastre civile faptul că nu putem să ne permitem luxul de a renunța la fondurile europene prin neabsorbția lor sau prin absorbția lor întârziată și parțială. Această situație ar putea duce la colapsul întregii noastre economii, cu repercusiuni grave asupra scăderii nivelului de trai al populației și așa relativ scăzut în raport cu alte țări din UE. De aceea, noua reformă administrativă trebuie să aibă, pe lângă obiectivele enunțate mai sus, și unul punctual și anume: **creșterea imediată a ratei de absorbție a fondurilor europene la nivel de 100% și menținerea acestui ritm înalt pe termen mediu și lung.**

Cel mai adecvat și apropiat de condițiile specifice ale României pare a fi, după părerea subsemnatului, modelul polonez, din următoarele motive:

- Ca și România, Polonia este o țară fost comunistă, cu o suprafață, o populație și o structură economică (agricultură, industrie, servicii, comerț, etc.) comparabilă cu cea din țara noastră. Polonia oferă un model de reformă deja experimentat și verificat în practică.
- Ca și în România, în Polonia a existat la începutul demarării reformei administrativ-teritoriale o diferență mare de potențial economico-financiar între diversele regiuni ale țării. Această situație reprezintă latura cea mai sensibilă a problemei și în țara noastră.

Prezentăm mai jos unele date comparative conform Wikipedia în limba germană:

Polonia	România
<p>Suprafață: 12.079 km² Populație: 38,5 milioane Circa 15-18 milioane de oameni de origine poloneză trăiesc în afara granițelor țării. PIB nominal/cap de locuitor: 26.290 \$USA Sistem politic: Republică parlamentară. În UE acest sistem politic este perceput ca republică parlamentară semi-prezidențială. Capitala: Varșovia, cu 1,7 milioane locuitori</p>	<p>Suprafață: 238.391 km² Populație: circa 20 milioane Circa 2,5 milioane de cetățeni români trăiesc în diasporă. PIB nominal / cap de locuitor: 8.873 \$USA Sistem politic: Republică parlamentară În UE percepută ca republică semi-prezidențială. Capitala: București, cu 2 milioane locuitori</p>
<p>Puterea executivă: Guvernul, condus de prim-ministru care trebuie să obțină la numire majoritate simplă (mai mare de 50%) din partea Seimului pe baza programului de guvernare Comandantul suprem al armatei: președintele, ca șef al statului Intrarea în NATO: 12.03.1999 alături de Cehia și Ungaria Intrarea în UE: 01.05.2004 Parlament bicameral: Seimul - forul legislativ principal cu 460 deputați și Senatul cu 100 senatori, în total 560 parlamentari, adică 1 parlamentar la 69 mii de cetățeni polonezi.</p>	<p>Puterea executivă: Guvernul, aprobat de Parlament Comandantul suprem al armatei: președintele, ca șef al statului Intrarea în NATO: 29.03.2004 Intrarea în UE: 01.01.2007 Parlament bicameral. În prezent: 163 senatori și 395 deputați, în total 558 parlamentari, adică 1 parlamentar la circa 35 mii de cetățeni români (de peste 2 ori mai numeros decât cel polonez)</p>

După efectuarea relativ devreme a reformei administrativ-teritoriale desfășurate în toate țările grupului V₄ de la Vișegrad (Polonia, Cehia, Slovacia și Ungaria), aceste țări au cunoscut o creștere economică continuă, toate având în prezent un grad ridicat de absorbție a fondurilor europene și o infrastructură rutieră și feroviară de invidiat.

La o analiză mai atentă observăm că în toate aceste 4 țări de succes, toate fost comuniste ca și România, **limba germană** reprezintă limba străină cea mai des utilizată. Este suficient doar să trecem granița la Nădlac și ne convingem de acest lucru. Brexit-ul a determinat un val de interes crescut

pentru învățarea limbii germane și în România, nu numai în rândul elevilor și studenților, ci și în rândul oamenilor maturi aflați în căutarea unui „job”/ loc de muncă în țările germanofone. A căzut definitiv mitul „lasă că mă descurc în Germania numai cu engleza mea”. Este nevoie ca în România, autoritățile locale să pună la dispoziție sedii corespunzătoare pentru organizarea de **cursuri serale de limbă germană**, solicitate de cetățeni acolo unde există cadre didactice cu pregătire corespunzătoare în acest domeniu (așa cum se procedează în cazul ONG-urilor, cărora primăriile le pun la dispoziție sedii din spațiul locativ public).

Unele sugestii pentru accelerarea reformei administrativ-teritoriale în România

Mai întâi unele precizări de ordin general:

- Demararea elaborării on-line sau pe suport pe hârtie a schiței de proiect de reformă administrativ-teritorială în România poate fi făcută, continuată și finalizată numai de către cadre pregătite, care au și **capacitatea și voința politică** de întocmire a unui astfel de program.
- Dezbaterea proiectului de reformă de către societatea civilă și de către forurile competente (parlament, comisii de specialitate, etc.) necesită un termen mai lung și implică un proces anevoios, inclusiv pentru modernizarea Constituției țării printr-o nouă lege de revizuire amplă a ei. În acest proces, unii dintre parlamentari vor încerca să-și apere privilegiile așa cum au făcut-o de-a lungul întregii istorii post-decembriste. Pentru a contracara această situație, cetățenii trebuie să participe masiv la vot, inclusiv milioanele de cetățeni români din diaspora și să aleagă în parlament elementele cele mai devotate țării, neatrinse de cancerul corupției, capabile să contribuie la modernizarea țării.
- La nivelul comunelor, proiectul de reformă va trebui să țină seama de plecarea forței de muncă tinere din multe sate în Italia, Spania, etc., ceea ce a determinat slăbirea puterii economice/ financiare a comunităților locale respective. Aceste comunități vor trebui subvenționate în continuare de la bugetul de stat în baza aplicării principiului solidarității sociale până la redresarea situației, concomitent cu politica de comasare a comunităților mici în unele mai mari. Prin TVR, radio, alte mijloace mass/media și prin măsuri fiscale adecvate ar trebui să se încurajeze mai mult reîntoarcerea tinerilor familii în țară și să se popularizeze experiența primarilor de succes din unele comune.

- La nivelul orașelor și județelor, considerăm necesar să nu se schimbe structura administrativă existentă în țara noastră pentru a nu se crea haos și vid în administrație, ci doar să-i aducem îmbunătățiri cu scopul eficientizării ei. Nu se explică logic de ce președintele consiliului județean nu se alege prin vot nominal direct de către cetățeni ca și primarul de oraș sau municipiu, deși acesta gestionează fonduri mai mari și mai diversificate decât primarul. El ar putea fi controlat mai bine de către alegători prin societatea civilă și de către instituțiile statului și ar simți mai puternic responsabilitățile asumate. În consiliile județene pătrund adesea elemente oportuniste și demagogice care pun interesele lor personale sau de partid/ de grup înaintea intereselor publice, adică înaintea intereselor cetățenilor care i-au votat, care nu i-au votat sau care n-au participat la vot.
- La nivelul viitoarelor regiuni, procesul de elaborare a proiectului de reformă administrativ-teritorială poate fi început imediat după alegerile din noiembrie a.c. sau chiar înainte de alegeri de către actualul guvern. Toate propunerile pentru acest proiect venite din partea societății civile (ONG-uri, jurnaliști, moderatori, analiști politici, persoane fizice încadrate în câmpul muncii sau pensionari, etc.) sau din partea instituțiilor de specialitate pot fi centralizate, analizate, selectate și evaluate la guvern pentru a fi date în lucru și valorificate la comisiile de specialitate din parlamentul țării.
- Implementarea programului de reformă administrativ-teritorială în România la nivelul regiunilor nu trebuie să dureze 10 ani (ca în Polonia), ci maximum 4 ani, până la viitoarele alegeri locale din 2020. Până atunci trebuie implementată complet întreaga reformă administrativ-teritorială a țării pe toate treptele ei componente (adică să existe autonomie bugetară ca în Polonia) și revizuită corespunzător Constituția țării.
- Despre comisiile de specialitate din Camera Deputaților, a Senatului și a Parlamentului României facem următoarea remarcă: aceste comisii sunt mult prea numeroase. În Franța sunt numai 8 comisii parlamentare permanente, iar în România sunt 22 în Camera Deputaților, 22 în Senat și 12 cu activitate permanentă sau temporară în ambele camere din Parlamentul țării (în total 56). Acest lucru dovedește incapacitate profesională și organizatorică, dar și angajarea consilierilor lor pe criterii clientelare politice sau personale. Aceasta este o formă de corupție și trebuie eradicată în cadrul reformei administrative viitoare.

- Printre altele, reforma trebuie să ducă la eficientizarea activității administrației centrale, regionale și locale și la reducerea costurilor cu întreținerea aparatului birocratic la toate nivelele. În procesul revizuirii Constituției trebuie din nou analizată printre alte probleme urgente și aceea a reducerii numărului de deputați până la o cifră rezonabilă. Nici un stat democratic civilizată din UE nu-și permite luxul în procesul legislativ de a trece de 2 ori (prin 2 camere ale parlamentului) una și aceeași lege. Acest lucru înseamnă întotdeauna ineficiență, pierdere de timp și de resurse financiare într-o țară în care o parte din cetățenii ei trăiesc la limita subzistenței, iar cota de popularitate a parlamentului în rândul populației este alarmant de scăzută.
- Împărțirea propriu-zisă a teritoriului României pe regiuni nu poate fi alta, după părerea subsemnatului, decât aceea aflată deja în datele statistice - cu cele 8 macro-regiuni din arhivele instituțiilor UE, și anume:
 - Macroregiunea N-V: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare, Sălaj;
 - Macroregiunea Centru: Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Târgu-Mureș, Sibiu;
 - Macroregiunea Nord-Est: Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui;
 - Macroregiunea Sud-Est: Brăila, Buzău, Galați, Constanța, Tulcea, Vrancea;
 - Macroregiunea Sud-Muntenia: Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman;
 - Macroregiunea București-Ilfov;
 - Macroregiunea Sud-Vest Oltenia: Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea;
 - Macroregiunea Vest: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș.

În prima legislatură, drept perioadă de probă, conducerea macroregiunilor ar putea să fie **numită** de către guvern, iar sediul ei să se afle în localul prefecturii unui județ mare de pe raza ei teritorială sau într-un județ unde se preconizează o investiție de mare amploare (pentru a putea mai ușor colabora/ conlucra cu prefectii respectivi). Denumirea șefului unei macroregiuni nu poate fi de „*guvernator*” (ca în Ucraina sau Federația Rusă), nici de „*mareșal*” ca în Polonia și nici de „*căpitan*” ca în Cehia, ci pur și simplu de „**prefect regional**” **cu rang de funcționar de stat**, având pregătire și experiență practică interdisciplinară, adică dublă - și de inginer constructor (priceput în investiții publice), și de economist, amintind de

vechii inspecitori de bancă de investiții dinainte de anul 1990, care erau foarte eficienți în activitatea lor de control pe șantiere. Aceștia efectuau verificări inopinate (și nu în cadru festiv, așa cum, din păcate, se mai obișnuiește pe la noi în prezent) la fața locului pe marile investiții ale statului, prevenind și descurajând comiterea cu intenție sau din neglijență a oricăror acțiuni îndreptate împotriva interesului național/public ca: nerespectarea proiectului tehnic, nerespectarea NTS-ului și a Regulamentului UE 305/2011 cu aplicabilitate din 16.01.2013, depășirea valorii de deviz, respectiv a „LV” (Leistungsverzeichnis), depășirea termenelor din graficul de execuție a lucrărilor, decontări frauduloase pentru lucrări neexecutate sau executate parțial, întocmirea frauduloasă a procesului-verbal pentru lucrări ascunse ca: foraje geotehnice pentru verificarea minuțioasă a rezistenței și stabilității terenurilor de fundație, eliminarea riscurilor de alunecări de terenuri, stabilirea prezenței pânzei de ape freactice sub fundații, cum s-a întâmplat recent în cazul autostrăzii Sebeș-Orăștie.

Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR) cu aparatul ei birocratic stufos, aflată în subordinea Ministerului Transporturilor trebuie profund restructurată și „curățată” de elementele corupte, care, profitând de așa zisa autonomie, și-au stabilit și au încasat de foarte mulți ani salarii mari, nejustificate. Procedura de a încredința prin licitație unei antreprize atât proiectarea cât și execuția lucrărilor în cazul proiectelor mai mari de peste 1 milion EURO generează în România corupție sub diverse forme, uneori greu de dovedit în instanță.

În Germania și Austria, antreprenorul general, care primește în urma licitației un contract de proiectare cumulat cu contractul de execuție a unui tronson de autostradă de exemplu, este întotdeauna o firmă de mare prestigiu și solvabilitate în domeniul respectiv (de exemplu concernul „Hochtief AG”, cu sediul central în orașul Essen și cu contracte numeroase în Spania, „Strabag SE-Wien” sau altele). Cu toate acestea, activitatea concretă pe șantiere a firmei constructoare este monitorizată/ verificată de către ingineri („Abrechner”) de specialitate din partea beneficiarului (în cazul autostrăzilor din România beneficiarul investiției este statul român, prin organul sau executiv central).

Rezultă logic că în domeniul infrastructurii, viitorii „prefecți regionali” (ingineri relativ tineri între 35-55 ani) vor controla activitatea constructorului și a CNADNR pe raza lor de competență, vor conlucra cu prefectii și vor fi subordonați doar Guvernului țării, având drept obiectiv principal absorbția 100% a fondurilor europene și finalizarea cu succes a investițiilor respective.

Treptat, cu perseverență și rigurozitate (fără nepotism și clientelism politic) în jurul acestor prefecti regionali/ inspectori cu rang de înalți funcționari de stat se vor crea colective de ingineri/economiști (bărbați și femei) capabili nu numai să raporteze periodic din birou șefilor lor ierarhici superiori din aparatul central, ci să aibă și competența profesională de a **exercita un control riguros pe teren** în domeniile specifice proiectelor respective de investiții (în hidrotehnică și hidroameliorații, construcții de drumuri, de autostrăzi, poduri și căi ferate, edificii ingineresti sau clădiri publice) în toate fazele, pornind de la elaborarea caietelor de sarcini emise de către beneficiarii investițiilor, a diverselor studii de impact și fezabilitate (de multe ori acestea sunt elaborate ca niște „dizertații academice” fără aplicabilitate practică, ci numai formală), a proiectelor tehnice de execuție (care trebuie întocmite de către un institut de proiectare separat - în cazul investițiilor mai mari de peste 1 milion EURO), desfășurarea licitațiilor și derularea ulterioară a investiției până la recepția finală riguroasă a lucrărilor.

Din experiența proprie de fost inginer pe câteva mari șantiere de construcție din Germania, recomand acestor viitori „prefecți regionali”-inspectori cu rang de înalți funcționari de stat și colaboratorilor lor să studieze modul de desfășurare și decontare a lucrărilor pe marile șantiere din Germania (analize săptămânale a graficelor de execuție în comun de către beneficiar și executant, decontarea lunară a lucrărilor executate numai după **confruntarea** situațiilor de plată întocmite de către constructor cu **realitatea obiectivă** de pe șantier). Sistemul cu diriginți de șantier din partea beneficiarului investiției aplicat în prezent pe marile șantiere din România trebuie regândit, fiind deseori generator de corupție. Diriginții nu pot controla singuri un șantier întins pe o mare suprafață cum este cazul marilor proiecte de infrastructură și activitatea acestora devine astfel ineficientă și uneori păguboasă. Adeseori se ajunge la situația nedorită când se epuizează sumele alocate prin proiectul de finanțare cu mult înainte de finalizarea investiției și se sistează lucrările pe șantier „*din lipsă de finanțare*”. Asemenea sincope produc pierderi serioase (adevărate „găuri negre”) în bugetul de stat și în cel local, pierderi care nu se mai pot recupera niciodată.

În altă ordine de idei, reforma administrativă ar trebui să stimuleze rămânerea în țară a specialiștilor pregătiți în școlile românești. Actualul exod trebuie urgent stopat prin măsuri legale, coordonate între ele în plan legislativ și executiv.

Sugerăm ca toți specialiștii (medici, ingineri IT, cercetători științifici, etc.) care au primit burse de stat în timpul școlarizării lor în România să returneze treptat aceste sume dacă au hotărât să rămână în

străinătate pentru o perioadă mai lungă de 6 ani. România este o țară cu populație prea săracă să-și poată permite luxul de a „*livra pe tavă*” diverși specialiști țărilor avansate din occident. Ei trebuie încurajați să revină în țară și să lucreze în principala bază materială moștenită de la generațiile anterioare.

Fără îndoială, sugestiile de mai sus nu au pretenția să fi epuizat toate problemele ce fac obiectul temei analizate, extrem de importantă pentru viitoarea dezvoltare a României.

ASCENSIUNEA FEMEILOR ÎN VIAȚA POLITICĂ NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ ESTE O REALITATE. PERSPECTIVA UNUI MATRIARHAT SUI-GENERIS?

Mircea Manea

În perioada postbelică, dar cu deosebire în ultimii 50 de ani, în contextul schimbărilor produse în toate domeniile vieții internaționale, s-a vorbit, s-au dezbătut și s-au adoptat numeroase instrumente juridice cu privire la statutul femeilor în epoca noastră.

Mutațiile radicale, care au determinat noi așezări pe harta politică a lumii și în raporturile bi și multilaterale dintre statele comunității internaționale, nu puteau ignora problema reconsiderării critice a rolului și locului femeilor în societate.

Abordările au cuprins o arie largă de aspecte iar opiniile exprimate o mare diversitate de poziții în problematica statutului femeilor de tip gunofob (care nu pot suferi femeile în general) la varianta misogină "clasică" de soție, mamă și gospodină, manifestând neîncredere și deseori dispreț în capacitatea acestora de a accede la un statut superior în viața social-economică. În opoziție cu aceștia s-au afirmat și s-au impus majoritar cei care au militat continuu și argumentat pentru drepturi egale ale femeilor cu bărbații în toate domeniile, inclusiv în politică.

Numeroase instrumente juridice (Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenții internaționale, Constituții naționale, Protocoale etc.) consfințesc ridicarea condiției femeii la rangul de partener egal în drepturi cu bărbatul, fără restricții.

În fapt însă, de la consacrarea juridică a acestui statut al femeilor la materializarea lui în viața practică, în pofida garanțiilor teoretice, este o cale lungă presărată cu multe obstacole și rețineri nejustificate.

Până de curând au fost state, unele cu pretenții de modernitate și democrație, care nu acordau dreptul la vot femeilor, altele, dreptul de a ocupa înalte demnități publice, ori de a avea o carieră militară sau în domeniul cultelor religioase ș.a., cum a fost surprinzător Lichtenstein - ultima țară din Europa care a acordat drept de vot femeilor iar Arabia Saudită ultimul stat din lume care a acordat acest drept abia în anul 2015.

Se mențin, în majoritatea țărilor, discriminări grave ce se perpetuează, care arată că, în pofida progreselor în materie, omenirea se află încă departe de a acorda un tratament egal femeilor cu bărbații. În multe state se stabilesc în mod arbitrar cote procentuale în promovarea femeilor în politică (parlament, guverne etc.), sfidându-se abuziv dreptul egal prevăzut în Constituții și în acte juridice internaționale asumate de acestea. Se ignoră criteriile fundamentale: competența politico-profesională, performanțele obținute, responsabilitatea, capacitatea și onestitatea.

Tot astfel, femeile sunt remunerate discriminatoriu, primind mult mai puțin decât bărbații, deși îndeplinesc aceleași condiții de funcție, pregătire, vechime, performanțe. Forumul Economic Mondial arată că la nivel global femeile câștigă numai 52 la sută comparativ cu bărbații, iar Institutul de Politici Economice evidențiază că în anul 1979 femeile din SUA câștigau 75 la sută în raport cu bărbații. Acest procentaj ar fi acum de 80 la sută.

Neîncrederea în capacitatea femeilor de a îndeplini cu succes responsabilitatea în domenii esențiale ale vieții sociale (în economie, în sănătate, în finanțe, în educație, în cercetare, în transporturi etc.), deși s-au înregistrat progrese notabile, se mai manifestă încă.

O privire atentă, cu ajutorul datelor indubitabile furnizate de ONU, mass-media în general (CNN și rețele informatice de cuprindere internaționale, organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, instituții de analiză și cercetare politică etc.), atestă în mod convingător că niciodată în istoria umanității nu s-au realizat efectiv atâtea progrese în reconsiderarea pozitivă a rolului și locului femeilor în societate și a promovării lor în cele mai înalte demnități publice, la nivel național și internațional.

În materialul de față ne vom limita numai la reliefarea creșterii importanței femeilor în contemporaneitate, exemplificând cu femeile promovate în ultimele șase decenii în funcția de șef de stat și respectiv de șef de guvern, amintind și de cazul unor femei care au condus sau conduc în prezent mari organizații internaționale guvernamentale.

Indira Gandhi, fiica primului președinte al Indiei independente Jawaharlal Nehru, a fost, la rândul său, primul șef al guvernului post colonial, exercitând această funcție de două ori: 1966-1977, respectiv 1980 - 1984, când a fost asasinată. A fost femeia care a îndeplinit cel mai mult timp această funcție.

Tot pe continentul asiatic, în premieră mondială, a fost aleasă ca președinte al Mongoliei, o femeie, Sukhbaataryn Zanjmaa, iar mai apoi,

Sirimavo Bandanaraike, în iulie 1960, prima femeie, prim-ministru al statului Sri Lanka.

Situația a evoluat ajungându-se astfel, potrivit celor mai recente date, la un procent de 22,6 %, numărul femeilor alese în funcții de demnitate publică, cum ar fi cea de parlamentar.

Cu previzibila alegere a lui Hillary Clinton, în funcția de prima femeie președinte al SUA, principala putere a lumii, cu exercitarea de către Angela Merkel a mai multor mandate de cancelar al Germaniei, principala forță politico-economică din Europa, iar mai recent a lui Theresa May ca șef al guvernului Marii Britanii, s-ar putea zice că această „troică” feminină poate deveni o premieră mondială, ceea ce ar reprezenta un succes nesperat pentru „promotorii” sau susținătorii unui „matriarhat” sui-generis. O consecință bizară este și faptul că atât Merkel, cât și May sunt fiice de pastori și ambele căsătorite, n-au copii!

În rândul personalităților feminine de anvergură internațională se mai află Christine Lagard, directorul Fondului Monetar Internațional, Frederica Mogherrini, înalt comisar al Uniunii Europene pentru politică externă și securitate, cele 9 femei comisar din Comisia Europei, precum și numeroase femei care au îndeplinit sau îndeplinesc în prezent funcția de șef de stat sau de șef de guvern. Vom prezenta pe continente această situație. De asemenea, evidențiem numirea lui Janet Yellen, ca președinte al Rezervelor Federale ale S.U.A.

EUROPA

- Prima femeie aleasă președinte al unui stat prin alegeri libere a fost Vigdis Finnbogadottir. A deținut această înaltă demnitate de președinte al Islandei între anii 1980 - 1996. A exercitat funcția supremă în stat timp de 16 ani, cel mai lung mandat al unei femei. Tot în Islanda prima femeie care a deținut funcția de șef al guvernului a fost Johanna Sugurdardottir începând cu anul 2009. Anterior parlamentară încă din anul 1978 și câștigase de opt ori alegerile.

- Mary Robinson, născută la 21 mai 1944 a fost președinte al Irlandei între anii 1990-1997, iar apoi comisar al ONU pentru drepturile omului timp de cinci ani până în anul 2002. Urmașa acesteia în funcția de președinte al Irlandei între 1997-2011 a fost Mary McAlesse.

- Kolinda Grabar-Kitarovic, a fost aleasă președinte al Croației în februarie 2015 și exercită această funcție în continuare.

- Simonetta Sommaruga, a fost aleasă președinte al Confederației elvețiene în anul 2015.

- Președinte al republicii Malta este în prezent Marie Louise Coleiro Preca. Anterior, între anii 1982-1987, această funcție a fost exercitată de o

altă femeie, Agatha Barbara, fiind cea de a doua femeie din Europa care a devenit șef de stat în perioada postbelică.

- Tarja Halonen, a fost aleasă cel de al 11-lea președinte al Finlandei în anul 2000 îndeplinind acest mandat timp de 12 ani. În perioada mandatului său funcția de șef al guvernului finlandez a fost exercitată de alte două femei: Anneli Jaatteenmaki, începând din anul 2003 și de Mari Kiviniemi între anii 2010-2011. De remarcat că Tarja Halonen a fost și primul conducător civil, deși femeie, al armatei finlandeze.

- Președinte al Lituaniei este din Iulie 2009 Dalia Grybauskaitė.

- Vaira Vīķe-Freiberga, a devenit prima femeie președinte al unei țări din fostul „lagăr” socialist, Letonia, în anul 1999 și realeză din 2003 până în anul 2007. Prim-ministru al acestei țări este din anul 2014 Laimdota STRAVJUMA.

- Helle Thorning-Schmidt, a fost prima femeie devenită șef al guvernului danez în anul 2011 când, în premieră pentru Danemarca, alegerile au fost câștigate de un partid de stânga.

Cele mai importante funcții deținute de femei în state europene au fost și sunt cele deținute, și încă timp îndelungat de Margaret Hilda Thatcher, care a devenit prima femeie șef al guvernului britanic, conducând cu autoritate politica acestei țări, timp de aproape 12 ani (mai 1979 – noiembrie 1990). Prestația sa i-a atras recunoașterea internă și internațională, respectul și considerația bine meritate exprimate în sintagma „Doamna de Fier”.

- Un comportament oarecum asemănător tinde să-l aibă și concetățeană sa Theresa May, devenită premier după referendumul prin care s-a votat ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană.

- Pe pedestalul celor mai puternice femei, nu numai în Europa ci și pe plan internațional, s-a așezat Angela Merkel, cancelarul german care, de peste un deceniu, se afirmă ca o personalitate capabilă să îndeplinească și să influențeze decizii politice de importanță capitală. Ascensiunea sa politică a fost fulminantă, de la statutul de anonim din fosta RDG, în Germania reunificată, promovând relativ rapid în ierarhia Partidului Democrat Creștin și apoi în arena guvernamentală succedând unor corifei precum Helmut Kohl și alții. A fost aleasă cancelar în anul 2005, realeză în 2009 și apoi în 2013. Menționăm și scurta perioadă dinaintea unificării germane, când funcția de șef de stat al RDG a fost deținută de Sabine Bergmann-Pohl.

- În Franța "democratică" până acum ca președinte al țării nu a fost aleasă o femeie. Ca o palidă consolă menționăm scurtul mandat de numai 323 de zile (mai 1991- aprilie 1994) deținut de Edith Cresson, ca șef al guvernului francez.

- Reținem, de asemenea, și alegerea lui Atifete Jahjaga ca președinte al Republicii Kosovo, în anul 2011, stat nerecunoscut de 5 țări europene, printre care și România.

Acestora li se alătură și recent numita șef al guvernului polonez, Beata Szydło.

AMERICA de NORD și de SUD

În SUA, „țara tuturor posibilităților” și „exemplu de democrație”, nu a fost nicio femeie până acum aleasă președinte, dar există mari șanse ca în noiembrie anul acesta Hillary Clinton să „spargă gheața”. Statele din America Centrală și de Sud au depășit de mult această barieră. În Canada, unde nu există funcția de șef de stat, în locul acestuia îndeplinește această demnitate un guvernator, care o reprezintă însă pe Regina Marii Britanii.

O situație asemănătoare există și în Australia, dar și în alte state foste colonii britanice, situație paradoxală, greu de înțeles și susținut în zilele noastre.

Mai receptive la evoluția societății umane s-au dovedit o serie de state sud-americane, astfel:

- Maria Estela (Isabel) Peron, a devenit prima femeie realeasă prin vot președinte al Argentinei între anii 1974-1976 (înainte era vice președinte), după moartea soțului său Juan Domingo Peron, fost președinte în 1946, răsturnat de la putere în urma unei lovituri de stat în 1955, revenit la putere în 1973 și decedat în anul 1974. Isabel Peron a fost îndepărtată de la putere, arestată și apoi trimisă în exil.

- Michelle Bachelet, a fost aleasă președinte al Republicii Chile în anul 2006 iar în martie 2014 a primit un nou mandat. Ca un fapt semnificativ, ea mai a deținut anterior și portofoliul de ministru al Apărării.

- Tot în Argentina, în anul 2007 a fost aleasă președinte al țării Cristina Fernandez de Kircher, care a succedat soțului său Nestor Kircher. Acesta, președinte al Argentinei între 2003-2007, a murit în 2010, iar în anul 2011 Cristina Fernandez redevine șef al statului.

- Din anul 2011, președinte al Republicii Federative a Braziliei – a noua putere economică din lume – a fost aleasă Dilma Rousseff, fiica unui emigrant bulgar. A fost realeasă pentru al doilea mandat de președinte în 2015, iar în luna august 2016 parlamentul a votat trimiterea sa în justiție imputându-i-se grave abuzuri de natură economică îndeosebi.

- Laura Chinchilla este președinte din anul 2010 al statului Costa Rica. Este a șasea femeie din America de Sud aleasă în funcția supremă.

- Kamla Persad-Bissessar a fost premier al statului Trinidad-Tobago între anii 2010-2015, iar Maria Docarmo Trovoda Pires de Carvalho

Silveira, născută în 1961, a fost prim-ministru în perioada 2005-2006 al Republicii Democratice Sao Tome și Principe.

ASIA-OCEANIA

- Park Geun-Nye este prima femeie aleasă președinte al Coreei de Sud („Țara dimineților liniștite”) în anul 2012. Este fiica fostului președinte al țării, Park Chung-Hee.

- Gloria Macapagal-Arroyo a fost președinte al statului Filipine între anii 2001-2010. Înaintea sa în funcția supremă a fost o altă femeie, Maria Coraon („Cory”) Aquino și decedată la 1 august 2009.

- Begum Khaledazia a fost de două ori prim-ministru al statului Bangladesh: între 1991-1996 și 2001-2006.

- Benazir Bhutto a fost între anii 1988-1990 și din nou în perioada 1993-1996 prim ministru al Pakistanului. A fost exilată timp de opt ani, fiind acuzată de corupție. La revenirea în țară în 2007, când intenționa să ajungă iarăși la putere, a fost asasinată. Istoria va consemna faptul că a fost prima femeie care a îndeplinit această funcție într-un stat musulman.

- Sheika Hasina, a fost și ea prim-ministru al Bangladeshului între anii 1996-2001 și din nou în această funcție începând cu anul 2009.

- Despre Indira Gandhi ca prim-ministru al Indiei am relatat mai sus, cu datele strict necesare.

- Pratibha Devisingh Patil a fost președinte al Indiei din anul 2007 până în anul 2012.

- Sirimavo Ratwatte Dias Dandanaaraike, decedată la 10 octombrie 2000, a fost premier al statului Sri Lanka în trei mandate: 1960-1965, 1970-1977 și 1994-2000. Se apreciază că a fost primul caz de longevitate feminină în această funcție.

- Chandrika Kumaratunga, născută la 19 iunie 1945, a fost președinte al Sri Lanka între anii 1994-2005.

- Julia Gillard, născută la 29 septembrie 1961, a devenit prima femeie șef al guvernului australian din istoria țării, exercitându-și mandatul între anii 2010-2013.

- În aceeași calitate, și tot pentru prima dată, a ajuns și Yingluck Shinawatra, născută la 21 iunie 1967, în fruntea guvernului thailandez în perioada 2011-2014, când a fost constrânsă să demisioneze fiind acuzată de abuz de putere.

- Nino Burdzhanadze, născută la 16 iulie 1964, a fost aleasă președinte al Georgiei între anii 2003-2004, după răsturnarea de la putere a lui Edward Sevardnadze.

- Roza Isakovna Otunbayeva, născută la 23 august 1950, a fost președinte al statului Kirgizstan în perioada 2010-2011.

- Megawati Setiawati Dukarnoputri, născută la 13 ianuarie 1947, a fost președinte al celui mai populat stat musulman, Indonezia între anii 2001-2004.

- Tansu Penbe Cillerr a fost singura femeie care a deținut funcția de prim-ministru și anterior cea de ministru al Turciei, în perioada 1993-1996.

- Golda Meir a fost prima femeie șef al guvernului israelian, din 1969 și până în 1974, anterior fusese ministru de externe.

- Masoumeh Ebtekar a fost prima femeie vicepreședinte al Iranului, situație care nu s-a mai produs de atunci în promovarea femeilor.

AFRICA

- Ellen Johnson Sirleaf este din ianuarie 2006 prima femeie dintr-un stat african aleasă președinte al Republicii Liberia, funcție pe care o exercită și în prezent.

- Saara Kuugongelwa este din martie 2015 prim-ministru al Namibiei, stat care și-a dobândit independența în anul 1990. Denumirea oficială a statului vine de la deșertul Namib, considerat cel mai mare din lume.

- Luisa Diogo a fost prim ministru al Republicii Mozambic între anii 2004-2010, fiind singura femeie de până acum, care a îndeplinit această responsabilitate.

- Cisse Mariam Kaidama Sidibe, a fost prim ministru al statului Mali în anii 2011-2012.

- Bibi Ameenah Firdaus Gurib-Fakim, a fost aleasă președinte al statului Mauritius în anul 2015, iar Agnes Monique Ohsan Bellepeau, născută în anul 1942, vicepreședinte.

Ca urmare a acestei evoluții au fost alese ca șef de stat (președinte) 28 femei (12 în Europa, 9 în Asia-Oceania, 5 în America de Sud și 2 în Africa), respectiv 27 femei ca prim-ministru (11 în Europa, 11 în Asia, 2 în America de Sud și 3 în Africa).

Am insistat asupra femeilor ajunse în funcția de șef de stat sau de guvern, precum și în conducerea unor mari instituții cu atribuțiuni pe plan internațional. Nu am inclus aici femeile care au devenit regine deoarece accesarea acestora în fruntea unui stat monarhic se realizează după criterii și proceduri diferite.

Remarcând progresul realizat în alegerea femeilor în parlamente, de la unul la zece în urmă cu câteva decenii, la unu la cinci la nivel mondial.

Subliniem, totodată, că a crescut ponderea femeilor care au fost alese sau numite ca membre ale guvernelor, ori în funcții de conducere în organizații din structura ONU, inclusiv în societăți private multinaționale.

Se afirmă tot mai pregnant rolul femeilor în știință și la nivel de vârf, în cultură și în viața socială, ajungându-se până la recunoașterea meritelor lor pe plan internațional, inclusiv prin acordarea de Premii Nobel.

Cu toate aceste progresele sensibile realizate în societatea umană, atât la nivel național cât și la nivel internațional se impun în continuare eforturi de bună credință și de voință politică, pentru înlăturarea obstacolelor, prejudecăților și obstrucțiilor de tot felul, pentru a se ajunge la dreapta egalitate de tratament a femeilor cu bărbații, în toate domeniile, fără excepții.

Cultura păcii destinată educării tinerei generații : O IMPORTANTĂ INIȚIATIVĂ ROMÂNEASCĂ LA ONU

Redacția

„Pacea eternă, zice Kant, este posibilă; când se va realiza și dacă este în general realizabilă – aceasta este o altă chestiune; în tot cazul ea este un ideal către care trebuie să se îndrepte omenirea”.

(Dimitrie Gusti, 1915)

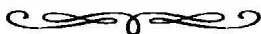
La sediul ONU din New York a avut loc, în 14 septembrie 2016, conferința *„Inauguration of the Parliamentary Initiative Multi Track Council for the SDG's and a Culture of Peace”* organizată de Coaliția Interparlamentară pentru Etică Globală.

Președintele Emil Constantinescu a fost chairman-ul acestei conferințe și a susținut discursul de deschidere intitulat *„Inițiativa Levant pentru pace globală, fundament pentru o nouă cultură a păcii”*. Din prezidiul conferinței au făcut parte ambasador Ion Jinga, reprezentant permanent al României la Organizația Națiunilor Unite, ambasador Katalin Bogyay, reprezentant permanent al Ungariei la Națiunile Unite, Lily Valchanova, ofițer de legătură UNESCO, Garry Jacobs, președinte al Academiei Mondiale de Artă și Știință și al World University Consortium, S. Bekerman, secretar general al Coaliției Interparlamentare pentru Etică Globală.

La sesiunile 1 și 2, conduse de președintele Constantinescu, au participat Gianni Picco, fost sub-secretar general al Națiunilor Unite, consilier al Oxford Research Group, maestrul Jun Hong Lu, președinte și director al Asociației Oriental Media Buddhist, Rabbi Elie Abadie, rabinșef, director al Institutului de Studii Sefarde Jacob E. Safra - Universitatea Yeshiva, Imam Agha Jafri, fondatorul American Muslim Congress, dr. Wafik Moustafa, președintele Muslim Conservative Network Marea Britanie, dr. Lahoucine Khabid, președintele Centrului pentru Diplomatie Atlas, Z.H. Khurram, secretar general al International Youth Forum, dr. Boris Pincus, președinte al Religions in Dialogue, Rabin Yaakov David Cohen, fondator al Institute for Noahide Code.

Participanții la conferință au exprimat înalta lor apreciere pentru Inițiativa Levant pentru Pace Globală lansată la conferința anuală a Institutului de Diplomatie Culturală din Berlin de președintele Emil Constantinescu în 2011, care va fi fundamentul programului „*Parliamentary Initiative Multi Track Council for the SDG's and a Culture of Peace*”, pe care Adunarea Generală a ONU îl va promova pentru crearea unei culturi a păcii bazată pe educația tinerei generații.

A fost, de asemenea, apreciat rolul României în promovarea educației superioare în domeniul diplomației culturale prin programele de masterat și doctorat organizate în universitățile de la București și Cluj în colaborare cu Academia de Diplomatie Culturală din Berlin și inițiativa legislativă a Parlamentului României de creare a unui Institut de Studii Avansate a Culturii și Civilizației Levantului la București, care va funcționa ca un centru de excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință.

ANALIZE
POLITICO-
STRATEGICE

PAX AMERICANA

Alexandru Botez

Cine s-ar fi putut aventura să prevadă la începutul anului 2014 evoluțiile din Ucraina, care au făcut praf și pulbere și așa fragilele echilibre de putere post - Război Rece sau afirmarea explozivă a *Statului Islamic din Irak și Levant*, copie aproape fidelă a experienței pe care Occidentul a mai avut-o în Afganistan cu alți islamiști fundamentalști – talibanii?

În acest context, este semnificativ semnalul transmis de politologul american Walter Russell Mead - profesor de relații internaționale la *Universitatea Yale* și unul din cei mai importanți ideologi ai doctrinei neorealiste privind politica externă americană. Într-un eseu publicat în anul 2015,⁴ acesta face o serie de aprecieri privind principalii protagoniști care, în opinia sa, se află în prim-planul scenei internaționale. Criteriul avut în vedere este măsura în care cele 7 mari puteri desemnate de el au influențat ordinea mondială, respectiv capacitatea acestora de a modela mediile lor regionale, dar și sistemul internațional în ansamblu.

Astfel, în opinia politologului american, în anul 2014, **Statele Unite ale Americii, Germania, China, Japonia, Federația Rusă, India și Arabia Saudită** au relevat că dispun de capacități și abilități pentru ca prin opțiunile lor de politică externă să influențeze politica globală.

Cele 7 mari puteri ale lumii

În ciuda noilor provocări geopolitice din partea Rusiei și Iranului, precum și continuării expansiunii economice amenințătoare a Chinei, locul fruntaș al **Statelor Unite** în acest clasament s-a consolidat. America a ieșit din recesiune mai rapid decât Japonia sau UE, în timp ce revoluția gazelor de șist a avut un impact asupra echilibrelor economice mondiale. De asemenea, o Japonie mai agresivă și consolidarea raporturilor cu India au contribuit la îngrădirea aspirațiilor Chinei în plan regional, iar scăderea prețului țițeiului a subminat economiile Iranului și Rusiei. Eșecurile de

⁴ Walter Russell Mead, *Cele 7 mari puteri ale lumii* („The Seven Great Powers”), din 04.01.2015, *The American Interest* (<http://www.the-american-interest.com/2015/01/04/the-seven-great-powers/> - accesat la 06.01.2015)

politică externă ale Americii au venit din Orientul Mijlociu. Declanșarea negocierilor cu Iranul, în condițiile în care echilibrul regional se modifică în defavoarea puterilor arabe sunnite, au iscat valuri de ostilitate și temeri printre aliații regionali. Cu toate acestea, nimic nu a contestat însă rolul Americii ca cea mai puternică și eficientă putere externă în această regiune strategică, este de părere profesorul Mead.

În același timp, acesta consideră că adâncirea faliei dintre Moscova și Occident a oferit **Germaniei** posibilitatea să modeleze reacția Occidentului cu Rusia. Berlinul a devenit principala voce în elaborarea unei noi ordini de securitate europeană. Germania beneficiază de pe urma poziției sale pivot în interiorul Uniunii Europene, loc care nu poate fi asumat de nici o altă țară europeană. Faptul că Germania a dobândit această poziție fără să dețină arme nucleare, fără să cheltuiască excesiv pentru apărare și acceptând planurile de salvare financiară de care au beneficiat vecinii ei europeni, relevă capacitatea acestei țări de a trage foloase de pe urma evoluției evenimentelor și așezării ei geografice.

China ocupă locul trei în clasamentul marilor puteri globale întocmit de politologul american, dar în opinia acestuia, marja de manevră a Beijingului în plan internațional este încă limitată. Există trei cauze pentru aceasta. Deși China este deja o putere economică mondială, rivalii ei regionali - Japonia, Vietnam, Taiwan, Indonezia și Australia – blochează tendințele acesteia de afirmare în poziția de lider regional și sprijină eforturile Statelor Unite în acest sens.

A doua cauză este generată de natura modelului economic chinez. Ca o mare putere manufacturieră, China depinde de accesul atât la resursele de materii prime, cât și la piețele de desfacere pentru produsele sale. În viitorul previzibil China nu va putea să-și asigure securitatea rutelor de transport maritime, de care depinde funcționarea economiei sale. Dacă ar fi să se angajeze pe calea constituirii unor capacități militare navale și aeriene cu rază lungă de acțiune pentru a controla rutele maritime care traversează Oceanul Pacific și Oceanul Indian, acest lucru ar determina accelerarea consolidării și mai mult a alianței americano-asiatice împotriva sa și ar provoca declanșarea unei curse a înarmărilor în care nici chiar puternica economie chineză nu se va simți confortabil. Deocamdată, China nu poate garanta aprovizionarea cu resursele de care depinde funcționarea și expansiunea economiei sale, iar această realitate limitează flexibilitatea și libertatea de acțiune a decidenților politici chinezi. În plus, supraviețuirea economiei chineze bazată pe export depinde de accesul la piețele de desfacere. Dacă China va întâmpina dificultăți în exportul produselor sale, în special, americanilor și europenilor, întreprinderile sale se vor închide, iar

sistemul său financiar se va prăbuși. Forța Chinei și progresul acesteia depind deocamdată de securitatea și stabilitatea unei ordini mondiale care au fost în mare măsură proiectate de Statele Unite. Această ralitate face dificilă ocolirea sau surmontarea limitelor pe care Washingtonul le pune în calea opțiunilor de politică externă ale Chinei.

A treia cauză își are originile în însăși creșterea economică a Chinei. Aceasta a fost atât de rapidă și la o scară atât de mare, încât infrastructura și echilibrul social sunt supuse unor tensiuni din ce în ce mai mari. Strategia creșterii producției pentru export nu mai poate constitui baza dezvoltării Chinei. Este însă dificil de schimbat modelul de creștere economică și nu este încă clar ce ar putea urma în acest caz. Constrângerile interne și tulburările politice de care liderii chinezi se tem, constituie alte limite ale libertății de acțiune la nivel global și reduce amprenta pe care o are China în politica internațională.

Stagnantă din punct de vedere economic, cu o constituție pacifistă, aflată în umbra unei Chine în plină afirmare economică și cu o diplomatie modestă, **Japonia** este considerată ca o putere aflată în defensivă. În opinia politologului american, această percepție este greșită. Japonia este a treia mare economie a lumii și cu toate că se află în recesiune, nivelul de dezvoltare tehnologică, ponderea în comerțul mondial, volumul și structura producției o plasează în poziția de deveni o mare putere în secolul XXI. De asemenea, capacitatea Japoniei de a produce tehnologii militare sofisticate și de a sta pe propriile picioare în actuala competiție a armamentelor high-tech, înseamnă că această țară dispune de potențialul de a deveni și rămâne o putere militară importantă o lungă perioadă de acum încolo. În plus, Japonia se plasează tot mai mult în centrul unei rețele de relații de alianță în plan regional cu țări cum sunt Vietnam, Australia și India, care sunt și ele îngrijorate de afirmarea Chinei.

În opinia lui Walter Russell Mead, **Federația Rusă** se află în declin, dar nu a ajuns la capătul acestui drum și în nici un caz nu s-a împăcat cu această soartă, ceea ce o face extrem de periculoasă. Cu toate că îndeplinește câteva din cerințele care definesc o mare putere - deține armament nuclear strategic, are resurse naturale din abundență, dispune de capacități militare semnificative și este condusă de un președinte abil și tenace - actuala conducere de la Kremlin încearcă să joace într-o categorie superioară celei căreia îi aparține. Principalele slăbiciuni ale Rusiei sunt determinate de declinul populației și eșecul în edificarea unei economii post-sovietice eficiente și competitive. Puterea politică a lui Putin se bazează pe inducerea sentimentului de teamă în rândul populației, inclusiv al oligarhilor, poziție care este însă mult mai vulnerabilă decât cea a unui președinte dintr-o

democrație stabilă și chiar dintr-o monarhie ereditară. Scăderea prețului mondial al țițeiului subminează și mai mult economia Rusiei.

India dispune de potențialul unui țări de succes în viitor, având în vedere că are o populație mare, o puternică rețea de instituții de învățământ, un sector high-tech în expansiune și o democrație stabilă. Ceea ce face ca India să fie o putere influentă are mai puțin de-a face cu capacitățile ei economice actuale și mai mult cu poziția strategică pe care o deține în contextul echilibrului de putere din Asia, consideră politologul american. Statele Unite, China Japonia și India încearcă să joace un rol important în regiune, iar India a dovedit că este capabilă să se plaseze în poziția de arbitru. Atât Statele Unite, cât și Japonia doresc edificarea de relații strategice pe termen lung cu India, ca parte a noii arhitecturi de securitate asiatice, care să contrabalanseze China. La rândul ei, India este îngrijorată de China, dar înțelege în același timp că poate beneficia mai mult dacă păstrează o oarecare distanță de Washington și Tokyo.

În opinia lui Walter Russell Mead, începând cu anul 2014, **Arabia Saudită** a surprins lumea. Saudiții au sprijinit armata egipteană să înlăture de la putere guvernul Morsi. Îngrijorată de aspirațiile Iranului de a deveni o putere regională, conducerea de la Riad a acționat în vederea constituirii unei alianțe compusă din state locuite majoritar de sunniți, cum sunt Egiptul și UAE, a exercitat presiuni asupra Qatarului pentru a renunța la sprijinirea *Frățiilor Musulmane* și a cochetat cu Israelul. La sfârșitul anului trecut, Arabia Saudită a uimit din nou lumea, folosindu-și forța economică și influența politică pentru a determina OPEC să accepte scăderea drastică a prețului mondial al țițeiului. Din punctul de vedere al Arabiei Saudite, obiectivul acestei inițiative a fost provocarea unor pierderi cât mai mari Iranului, dependent de exporturile de resurse energetice. Deși în acest fel au fost afectate într-o oarecare măsură și interesele companiilor americane din domeniul fracționării hidraulice a șisturilor, este evident că a existat în acest domeniu o coordonare cu Washingtonul, dat fiind interesul Administrației Obama de a exercita presiuni asupra Rusiei. Având în vedere că arbitrează de o manieră semnificativă producția mondială de țiței, care la rândul ei poate modifica evoluția economică globală și afecta bugetele multor state și este o forță ideologică importantă în lumea islamică, unde s-a afirmat ca lider al lumii sunnite în conflictul religios din Orientul Mijlociu, Arabia Saudită merită un loc pe lista celor mai mari puteri ale lumii, este de părere politologul american.

Argumentele și motivațiile invocate de Walter Russell Mead în întocmirea acestei liste a principalelor puteri mondiale, sunt interesante și în

mare măsură pertinente. În spatele lor transpare ideea că acțiunile și mai ales rezultatele acestora sunt determinate de forța lor economică și militară.

Cu toate acestea, politicienii, mass-media și cercurile academice din Occident, atunci când se referă la principalii actori de pe scena internațională, evită de cele mai multe ori să prezinte un element esențial și anume raportul de forțe real dintre aceștia. Această scăpare – intenționată sau nu – oferă posibilitatea omologilor lor de la Moscova – dar nu numai – să conteste locul real deținut de cea mai mare putere economică a lumii – Statele Unite, ceea ce justifică aspirațiile actualei conduceri de la Kremlin vizând reîmpărțirea sferelor de influență la nivel global.

Pax Americana - componenta economică

Într-o listă a primelor 10 economii ale lumii, în funcție de PIB-ul acestora, Statele Unite nu numai că se află pe primul loc, dar depășesc următoarele trei clasate, la un loc (SUA – 17,5 trilioane dolari; China – 10; Japonia – 4,8; Germania – 3,9; Franța – 2,9; Marea Britanie – 2,8; Brazilia – 2,2; Italia – 2,2; Rusia – 2,1 și India - 2).

O primă mențiune trebuie făcută în ce privește China. Totalul exporturilor acestei țări a fost în 2013 – 2.209,63 trilioane dolari, în condițiile în care acestea reprezintă 26% din PIB-ul țării. Ceea ce atrage atenția este dependența excesivă a acestora de două piețe de desfacere, respectiv Statele Unite și UE. Astfel, distribuția exporturilor Chinei în anul 2013 a fost următoarea: Hong Kong - 17,41%, Statele Unite – 16,67%, Uniunea Europeană – 15,34%, ASEAN – 11,05, Japonia – 6,7%, Coreea de Sud – 4,13%, India – 2,3%, Rusia – 2,24% și Taiwanul – 1,84%. Ținând cont de faptul că Hong Kong, preponderent, intermediază exporturile Chinei, dintre care o mare parte sunt destinate tot Statelor Unite și UE, constatăm că aproape 1/2 din ceea ce produce China este destinată piețelor americană și europeană. În condițiile în care aproape întreaga producție manufacturată chineză se face cu finanțare și pe baza tehnologiilor din Occident, această dependență pune odată în plus sub semnul întrebării capacitatea manufacturieră a economiei Chinei, prin prisma vulnerabilității ei. În plus, competitivitatea chinezilor este dată în mare măsură de nivelul redus al costurilor cu forța de muncă, iar acest lucru nu poate continua la nesfârșit.

O a doua mențiune privind China și care relevă poziția reală deținută de aceasta între primele 10 economii ale lumii, este cea referitoare la clasamentul acestora în funcție de PIB-ul/per capita. Conform acestui criteriu, Statele Unite continuă să se situeze pe un loc fruntaș (poziția 10), dar China este drastic retrogradată (poziția 89).

Conform estimărilor, „*Cel mai probabil, Statele Unite se vor afla în 2015 în fruntea statelor care vor beneficia de redresare economică, cu o*

creștere de peste 3%, performanță pe care nu au mai realizat-o din 2005. China se va confrunta în continuare cu o încetinire a creșterii economice, comparativ cu perioada anterioară. Statele membre ale Uniunii Europene vor continua să plătească prețul greșelilor grave și iresponsabile din trecut, inclusiv din domeniul economic. De asemenea, Rusia condusă de Vladimir Putin se va confrunta cu consecințele opțiunilor eronate asumate în anul 2014”.

Prin urmare, așa cum relevă o serie de experți economici occidentali, la sfârșitul anului 2015, Statele Unite nu numai că vor continua să dețină de departe cea mai puternică economie a lumii, dar ponderea ei va crește. (SUA – 18,4 trilioane dolari; China 10,9; Japonia – 5; Germania – 4,1; Franța – 3; Marea Britanie – 3; Italia – 2,3, India – 2,2 și Rusia – 2,1)

Mai mult decât atât, la orizontul anului 2019, această tendință se va menține, accentuând dominația hegemonică globală incontestabilă a Statelor Unite, din punct de vedere economic. (SUA – 22,1 trilioane dolari; China – 14,8; Japonia – 5,7; Germania – 4,9; Marea Britanie – 3,8; Franța – 3,6; India – 3,1; Brazilia – 2,9; Italia – 2,6 și Rusia – 2,5)

Pax Americana - componenta militară

Conform *Institutului Internațional de Studii pentru Pace – SIPRI*, în anul 2012, din totalul cheltuielilor pentru apărare făcute de țările lumii, 39% au revenit Statelor Unite, urmate de China (9,5%), Rusia (5,2%), Marea Britanie (3,5%) și Japonia (3,4%). În condițiile în care primele 15 țări cheltuiesc în acest scop 81% din acest total, Statele Unite alocă pentru cheltuielile de apărare o sumă apropiată de cea a următoarelor 14 țări, la un loc.

Chiar dacă Administrația Obama a adoptat o serie de măsuri vizând reducerea cheltuielilor militare (inclusiv retragerea trupelor americane din Irak și Afganistan), situația nu s-a modificat semnificativ din acest punct de vedere. Astfel, dacă în 2013 Statele Unite au alocat 640 miliarde pentru cheltuieli de apărare, China, Rusia, Arabia Saudită, Franța, Marea Britanie, Germania, Japonia și India, la un loc, au alocat în același scop 607 miliarde de dolari.

Este evident că avem de-a face cu o hegemonie militară indiscutabilă la nivel global a Statelor Unite, iar tendința este de consolidare a acestei supremații aproape absolute.

Aceste evaluări fac abstracție de componenta de descurajare nucleară, deoarece în orice doctrină militară a marilor puteri sau a deținătorilor de armament nuclear aceasta are doar un caracter defensiv și nu se întrevăd modificări semnificative din acest punct de vedere în viitor. De

altfel, cu excepția Federației Ruse, raportul de forțe dintre actualele puteri nucleare este marcat de aceeași dominație hegemonică netă a Statelor Unite.

Un aspect important de care depinde potențialul de acțiune al forțelor armate al marilor puteri este capacitatea acestora de a-și proiecta forțele de care dispun atât în vederea dislocării forțelor lor convenționale cât mai aproape de zonele tensionate sau chiar de conflict care pot apărea pe întreg globul, cât și de a amplasa sisteme de apărare antirachetă menite să anihileze eventuale tentative de folosire a armamentului strategic nuclear. Acest lucru nu se poate realiza decât cu ajutorul unor flote militare, capabile să acționeze în cele „7 mări” ale lumii (Atlantical de Nord, Atlantical de Sud, Pacificul de Nord, Pacificul de Sud, Arctica, Antarctica și Oceanul Indian).

Din acest punct de vedere, raportul de forțe este din nou copleșitor în favoarea Statelor Unite. În mărime absolută (tonaj), flota militară americană se află de departe în frunte, cu 3.415.893 tone, adică mai mare decât a următoarelor 10 flote militare ca mărime, la un loc (Federația Rusă - 845,730 tone, China - 708.086, Japonia - 413.800, Marea Britanie - 367.850, Franța - 319.195, India - 317.725, Coreea de Sud - 178.710, Italia - 173.549, Taiwan - 151.662).

Desigur, tonajul total sau numărul de nave nu reflectă în totalitate capacitatea reală de acțiune și mai ales mobilitatea flotelor militare. Acestea sunt determinate de deținerea navelor purtătoare de avioane, care împreună cu navele de însoțire se constituie în adevărate flote de sine stătătoare. În prezent, flotele militare a 6 țări au în dotare nave purtătoare de avioane, dintre care 5 (China, Federația Rusă, Marea Britanie, Franța, India) dețin doar câte o navă de acest tip, iar Italia 2 (de mici dimensiuni, unul având o vechime în serviciu de peste 30 de ani). Statele Unite au 11 portavioane din clasa *Nimitz*, acoperind practic cele mai importante „7 mări”, cu o rezervă strategică confortabilă. În plus, în următorii ani, navele din clasa *Nimitz* vor fi în totalitate înlocuite cu unele mai moderne, de clasa *Gerald R. Ford*.

Conform declarațiilor fostului secretar de stat american pentru apărare, Robert Gates, această situație se va menține, cel puțin, până la orizontul anilor 2040, deoarece „*nimeni nu-și poate propune să-și asume perspectiva falimentării în cazul angajării într-o competiție cu Statele Unite în domeniul forțelor navale*”. În opinia politicianului american, pierderea unei nave purtătoare de avioane sau dotate cu sisteme sofisticate de apărare

antirachetă, care presupune costuri de mai multe miliarde de dolari, ar însemna o catastrofă națională pentru statele care nu dispun de o economie comparabilă cu cea a Statelor Unite.⁵

Lucrurile sunt și mai clare, dacă avem în vedere faptul că rețeaua de alianțe globale ale Statelor Unite sporește considerabil capacitatea Washingtonului de a purta un eventual război. Într-un articol, din publicația americană *The National Interest*, intitulat *5 arme de război americane de care Rusia ar trebui să se teamă*, se susține că, deși nu este o „armă” în sens tradițional, sistemul de alianțe ale Statelor Unite sporește considerabil capacitatea acesteia de a purta un război împotriva Rusiei. Prin această prismă, este relevant că în doctrina militară a Moscovei cea mai importantă amenințare la adresa securității sale naționale este menționată NATO și nu Statele Unite. Principalul motiv al acestei evaluări este determinat de realitatea că aliații asigură bazele înaintate ale armatei americane, dintre care multe sunt situate de-a lungul granițelor Rusiei. De la *NATO* – în Europa, *Consiliul de Cooperare al Statelor Arabe din Golful Persic* – în Orientul Mijlociu, la Japonia și Coreea de Sud – în Asia, Statele Unite practic încercuiesc Rusia. Aceste baze militare nu numai că potentează capacitatea armatei americane prin reducerea razei sale de acțiune, dar permit un atac împotriva Rusiei din toate direcțiile.

De asemenea, propriile capacități militare ale aliaților Statelor Unite reprezintă o amenințare la adresa Rusiei. Dacă facem excepție de China, India și Brazilia, majoritatea statelor aflate pe primele locuri ale listei statelor cu cele mai mari cheltuieli militare din lume sunt aliate ale Statelor Unite. Cu toate că Washingtonul reproșează adesea statelor membre NATO că nu alocă suficiente resurse financiare pentru apărare, totuși, chiar și fără Statele Unite, NATO cheltuiește anual de aproape trei ori mai mult în acest domeniu decât Rusia. De asemenea, separat luate, Germania, Franța și Marea Britanie, cheltuiesc mai mult pentru apărare decât Rusia. Acest lucru este evident și în ce privește alte țări, de exemplu Japonia, al cărui buget alocat apărării depășește ½ din cel al Rusiei. În același timp, niciunul din aliații Rusiei nu se pot compara cu aliații Statelor Unite, în termenii contribuției pe care ar putea să o aibă la orice posibil efort de război.

Bocitoarele declinului Americii

Dacă statutul de putere hegemonică al unei mari puteri este dat, pe lângă forța sa militară, de starea și mai ales evoluția și perspectiva

⁵ Robert M. Gates, Discursul la Naval War College - Newport, Rhode Island, din 17.04.2009

economiei acesteia, ne întrebăm cum se poate vorbi totuși de faptul că imaginea Statelor Unite din acest punct de vedere poate fi pusă la îndoială?

Walter Russell Mead, atunci când se referă la evoluția politicii externe a Statelor Unite relevă că aceasta a fost marcată de o serie de erori, în special în Orientul Mijlociu (afirmarea explozivă a ISIS, îndepărtarea de la putere a guvernului Morsi din Egipt, eșecul eforturilor de a media o încetare a focului în timpul conflictului din Gaza sau în realizarea de progrese în negocierile dintre Israel și palestinieni). În același timp, politologul american afirmă că, în opinia sa, capacitatea de influență și dominație a Statelor Unite a fost în creștere, inclusiv în Orientul Mijlociu unde „*America continuă să fie cea mai puternică și eficientă putere externă*”.

De asemenea, într-o analiză a ultimului mesaj al președintelui Barack Obama privind starea națiunii, se afirmă că „*cifrele vorbesc destul de limpede de un nou curs ascendent al Americii: depășirea completă a crizei, scăderea șomajului la nivelul minim din 1999 și revenirea pe creștere a economiei Statelor Unite, la un nivel chiar mai bun decât cel dinaintea crizei din 2008*”.⁶ Cu toate acestea, în propoziția următoare, autorul – de altfel, un prestigios politolog român – apelează ca la o incantație mistică la sentința că „*totuși... imaginea de putere hegemonică globală [a Statelor Unite] este pusă la îndoială*”.

Seria exemplelor unor astfel de evaluări confuze, frizând chiar lipsa de logică, este lungă și ceea ce este surprinzător - predominantă inclusiv în cercurile academice și mass-media occidentale.

*

Concluzionând, putem afirma că lumea în care trăim este caracterizată înainte de toate de dominația hegemonică militară aproape absolută a Statelor Unite și care este în concordanță cu capacitățile ei economice. De asemenea, tendințele pe termen scurt și mediu indică consolidarea acestei poziții a Americii, în condițiile în care nu se întrevăd în viitorul previzibil (cel puțin până 2030) modificări sensibile privind statutul global al marilor puteri regionale. Cu excepția Rusiei, evoluția acestora va depinde de abilitatea - mai mare sau mai mică - de a menține un echilibru între aspirațiile lor de a se afirma și resursele economice care să le poată susține.

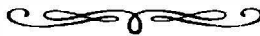
⁶ Valentin Naumescu „Umbra crizei a trecut”. Revenirea Americii și consecințele ei, între discurs și realitate, din 21.01.2015, Contributors

Beijingul va continua, cel mai probabil, încă 1 – 2 decenii să urmeze indicația strategică a lui Deng Xiaoping „*Keep a cool head and maintain a low profile. Never take the lead - but aim to do something big*” (Păstrează-și capul limpede și nu încerca să te evidențiezi. Niciodată nu încerca să fii în frunte, dar aspiră să faci lucruri mari). Această conduită se va menține până când puterea economică a Chinei se va cristaliza și stabiliza.

În ce privește tentativele actualei conduceri de la Moscova de a impune cu forța acceptarea Rusiei într-o poziție care să excedă posibilitățile economice de susținere a acesteia, doar datorită arsenalului nuclear pe care încă îl deține, este indubitabil fără șanse de izbândă. Statele Unite sunt obligate să se opună ferm unor astfel de aspirații, deoarece orice concesi în acest sens vor încuraja proliferarea nucleară și vor deschide *Cutia Pandorei* altor șantaje de acest fel, ceea ce ar reprezenta o amenințare la adresa actualei ordini mondiale.

Oricare vor fi evenimentele cu care ne vom confrunta până la sfârșitul deceniului în care ne aflăm și indiferent de cauzele lor, acestea se vor înscrie într-un fel sau altul în această matrice a raporturilor de putere la nivel global.

Statele Unite, în virtutea statutului hegemonic militar aproape absolut pe care-l deține, bazat pe o economie robustă și în expansiune, vor acționa din ce în ce mai mult prin interpuși/aliați, în vederea menținerii actualului raport de forțe la nivel global, iar o eventuală implicare directă va viza doar amenințările iminente și grave la adresa intereselor politico-militare și economice americane.

„PREȘEDINTELUI PUTIN NU-I PLACE CE AUDE”

Leontina Radu

La sfârșitul lunii iulie a.c., s-a aflat la Moscova doamna Celeste Wallander, asistent special al președintelui SUA, Barack Obama, pentru Rusia și Asia Centrală în Consiliul Național de Securitate. Cu această ocazie, doamna C. Wallander a acordat un interviu informal domnului Alexei Venediktov, redactor-șef al postului de televiziune „Eho Moskvî”. Oficialul american a fost de acord ca anumite pasaje din acest interviu să fie date publicității. În cadrul interviului, publicat la 26.07.2016, au fost aduse în discuție probleme legate de Ucraina, Crimeea, Siria, extinderea NATO și Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa, un loc de seamă ocupând problema încrederii dintre cele două state și liderii lor. Întrebările moderatorului rus au fost puse în stil american, direct, la obiect, fără menajamente. A.Venediktov dorea să afle punctul de vedere al Administrației americane vizavi de punctul de vedere al președintelui rus. Redăm, în continuare, opinii relevante din acest interviu.

Răspunzând la întrebarea moderatorului rus referitoare la relațiile ruso-americane, Celeste Wallander spunea că, după părerea sa, în prezent, principala problemă care există între SUA și Federația Rusă rezidă în lipsa de încredere:

„Timp de 25 de ani, Statele Unite au crezut că poporul rus și conducerea Rusiei acționau în direcția aceluiași set de măsuri care, nouă ni se părea, va fi în beneficiul Rusiei, respectiv, migrația, globalizarea, modernizarea”... „În prezent, conducerea rusă vede în această agendă o încercare de a slăbi Rusia”, (...) „pentru ca Rusia să rămână slabă, pentru ca noi să putem, chipurile, dicta Rusiei propriile noastre condiții, politica externă. Iată de ce toate strategiile care, după cât ni se par nouă, pot aduce beneficii nu numai SUA, ci și Rusiei – în actuala Rusie renăscută, guvernul actual le privește cu mare suspiciune, răutate, negare”, „or noi, în SUA, apreciem că este o modalitate de a face o Rusie mai puternică, mai prosperă, mai sigură”.

Problema încrederii a revenit de mai multe ori pe parcursul interviului. Oaspetele american a ținut să evidențieze faptul că, în pofida acuzațiilor ce au fost aduse SUA, „președintele Obama a venit la Casa Albă, în anul 2009, cu o strategie ambițioasă, pentru a încerca încă o dată să contribuie la modernizarea și integrarea Rusiei. A existat un set întreg de programe și proiecte care ar fi putut fi propuse Rusiei și multor segmente din societatea rusă. Erau oportunități care ofereau posibilitatea ca acestea să fie mai prospere, mai apărute, mai integrate în sistemul internațional”. „Administrația Obama a reușit ceea ce nicio administrație americană de până la el nu a reușit – obținerea statutului de membră a Organizației Internaționale a Comerțului (O.I.C.) pentru Rusia. Administrația Obama a lucrat intens cu Rusia. Noi am pregătit o nouă soluție strategică în privința armamentului, care ținea seama de interesele de securitate ale celor două țări. Acest lucru a însemnat recunoașterea caracterului de lider al Rusiei în problemele mondiale de securitate”.

Interlocutoarea a menționat că Statele Unite consideră că acele punți de legătură dintre SUA și Rusia pe probleme de interes comun, cum ar fi programul nuclear al Iranului, terorismul internațional, Arctica, schimbările climatice, trebuie continuate, indiferent de chestiunile rămase în suspensie sau lăsate în atenția noii administrații americane.

„Eu cred că viitoarea administrație americană va fi și ea gata să facă acest lucru, întrucât sunt obligațiile și interesele noastre. Numai că acest lucru nu rezolvă principala problemă abordată în discuția noastră, și anume, neîncrederea, această părere a conducerii ruse și a unei părți importante din populația Rusiei că SUA doresc răul Rusiei într-un anumit fel. Ce-i de făcut? Noi suntem hotărâți să lăsăm deschise posibilitățile unor schimburi în domeniul învățământului, a unor schimburi între business-mani pentru ca ei să poată găsi oportunități de investiții, de comerț”.

„În Rusia se vorbește mult despre faptul că SUA trebuie să aibă față de Rusia o atitudine de la egal la egal. Colaborăm adesea cu Rusia acolo unde noi avem interese și Rusia are interese. Mie mi se pare că atitudinea noastră față de Rusia este de la egal la egal. Aceeași atitudine o avem și față de alte țări pe care le tratăm de la egal la egal, participanți legitimi pe arena internațională. Noi promovăm interesele lor, noi susținem deciziile lor”.

Răspunzând întrebării moderatorului care amintea că „președintele Putin aprecia felul onest în care președintele Bush se comporta întotdeauna față de Rusia, comparativ cu actualul președinte Barack Obama”, doamna C.Wallander menționa faptul că „președintele Obama a fost întotdeauna corect față de președintele Putin. Președintelui Putin, pur și simplu, nu-i

place ceea ce aude. Președintele Obama a dat de înțeles foarte clar că el consideră intervenția în Ucraina și anexarea Crimeei drept pași absolut intolerabili ai Rusiei față de dreptul internațional. Aici Obama nu a simulat, el a fost extrem de onest cu președintele Putin. Numai că președintelui Putin nu-i place să audă acest lucru. Aș putea să dau mai multe exemple, dar nu-mi amintesc niciun caz în care președintele Obama să nu fi fost absolut corect față de președintele Putin. A intervenit momentul Ucraina. Administrația Obama s-a întâlnit, în februarie 2014, dar nu cu Rusia pe care o dorea ca bun membru al comunității internaționale, care respectă integritatea teritorială și suveranitatea statelor din vecinătatea apropiată, care are divergențe cu SUA, dar este gata să le analizeze. În locul acesteia, noi am întâlnit o conducere care nu ne prezenta adevărul despre ceea ce a făcut în Ucraina. La început, s-a spus că nu au trimis trupe în Crimeea. Putin a recunoscut, până la urmă, că așa este, n-au fost numai protestatari, au existat și trupe rusești. Pe urmă, au fost trimise, în secret, trupe la Donețk, și Lugansk. Conducerea Rusiei este gata să folosească forța armată în Europa împotriva unui vecin, a cărui independență și integritate teritorială Rusia este obligată să le respecte”.

La întrebarea moderatorului dacă încrederea depinde de Ucraina, interlocutoarea a răspuns că nu de Ucraina în sine, ci „de hotărârile și acțiunile Rusiei, ale conducerii Rusiei, care nu vrea să respecte normele și prevederile internaționale”. Domnia sa a continuat, arătând că „dacă se va înregistra un progres concret, în spiritul Înțelegerii de la Minsk, ar fi posibilă o detensionare a situației în zonă. În momentul de față este foarte complicat, întrucât, în loc să se facă primii pași pentru îndeplinirea Acordului de la Minsk, și anume, încetarea focului, separarea forțelor și retragerea armamentului greu, noi am asistat la un proces în care separatiștii, susținuți de Moscova, au început să intensifice folosirea forței – ceea nu este în spiritul înțelegerilor de la Minsk”.

Referindu-se la relațiile americano-ruse, doamna Celeste Wallander spunea că este un motiv pentru a munci mai mult, îndeosebi pentru a se ajunge la soluționarea crizei ucrainene. „Dacă noi am reuși să o soluționăm, dacă noi am reuși să rezolvăm pașnic chestiunea Donbass-ului, lăsând Crimeea următoarei administrații, merită să refacem încrederea și dorința de colaborare. Nu spun că nu este posibil așa ceva, dacă vom soluționa problema ucraineană, numai că este greu să vedem cum am putea înregistra un progres în redobândirea încrederii și capacității de colaborare, dacă nu putem soluționa problema, care a devenit piatra de încercare în raporturile noastre”.

Cea mai surprinzătoare întrebare a fost legată de părerea președintelui rus privind organizarea postbelică a lumii după cel De-al Doilea Război Mondial. „Dumneavoastră știți - spunea A. Venediktov - că Președintele Putin consideră că pacea Yalta-Potsdam este cea mai bună organizare a lumii, în care marile puteri au zone de influență, iar marile puteri sunt jandarmii lumii. Mi se pare că Reagan spunea: Nici când să nu mai fie o a doua Yaltă. Noi nu credem în aceasta. Nici Putin nu crede. Ce i-ați putea răspunde? El consideră că această organizare [postbelică – n.n.] conferă stabilitate, menține configurația în Orientului Mijlociu, că a fost bună și confruntarea dintre cele două blocuri în Europa. Poate că nu a fost foarte bine, dar a existat fermitate, stabilitate și caracter constructiv”.

În răspunsul său, oficialul american amintea că evenimentele la care face referire moderatorul s-au petrecut într-o perioadă în care comerțul internațional nu era atât de dezvoltat. „Nu exista o comunicare modernă pe Internet, nu era tineretul rus, care să poată accede la universitatea europeană, unde să primească o educație și să se întoarcă în Rusia cu noi cunoștințe și experiență”.

După părerea sa, „este o viziune asupra secolului XIX și prima jumătate a secolului XX, când era o altă lume care nu mai există astăzi. Chiar dacă și alți lideri ai lumii, nu numai președintele Putin, vor considera că lumea aceea era mai sigură, noi nu credem că mai este viabilă, că este cea mai bună cale spre prosperitate, securitate, în care toți oamenii să se simtă în deplină siguranță, să reușească să fie fericiți în țările lor” (...)

„Revenirea la modelul de forță din secolul XIX lasă Rusia cu mult în urmă. Acesta ar fi argumentul meu. Dar, la urma urmelor, este alegerea Rusiei. Dacă președintele Putin dorește să aleagă Rusiei acest viitor, noi nu-l putem opri”. (...)

„Unde oamenii prosperă cel mai mult, unde se simt ei în cea mai mare siguranță? În majoritatea țărilor europene, unde ei aplică aceste achiziții noi ale lumii moderne. Cu succes sau fără succes, Brexit, bunăoară, reprezintă supraevaluarea rolului Marii Britanii, dar Marea Britanie nu se va mai întoarce la situația Imperiului Britanic din secolul XIX. Economia britanică este foarte integrată în sistemul european.”

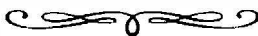
Replica moderatorului rus:

- „Dumneavoastră știți mai bine, pentru că ați fost colonie”.

- „Da, corect. Dar a fost foarte demult. Dacă veți privi acele țări care au pășit pe calea globalizării, modernizării, a integrării, atunci aceste țări au acum economii dintre cele mai dezvoltate, au o societate civilă dezvoltată, cu oameni instruiți, cu cetățeni dintre cei mai sănătoși. Și, de obicei, ei sunt o parte dintre acele soluții constructive care țin de

problemele mondiale de securitate. Și, încă o dată, nu sunt acele probleme pentru care ar trebui să îngrădim Rusia, și, după părerea mea, să o privăm de posibilitatea de a se dezvolta. Această oportunitate trebuie să fie deschisă pentru Rusia. Însă, conducerea rusă trebuie să dorească. Probabil, actuala conducere rusă nu dorește acest lucru. Iată, exemplul dat de dumneavoastră: ați spus că actuala conducere a Rusiei vrea să revină la o lume care nu mai există. Și, dacă este să spunem cinstit, după toate probabilitățile, nu va fi foarte bine pentru Rusia, întrucât sursa creșterii economice în lumea modernă o reprezintă comerțul, investițiile străine, afluxul și schimburile de tehnologie. (...) Revenirea la modelul de forță din secolul XIX lasă Rusia cu mult în urmă”.

În cadrul interviului, a fost abordată și problema siriană, dar în această chestiune, doamna C.Wallander a fost extrem de parcimonioasă cu informațiile, întrucât în acele zile, la Moscova, Victoria Nuland, asistent al secretarului de stat american pentru Europa și Euroasia, purta negocieri cu ministrul de extern rus, Serghei Lavrov în problema siriană. Ea a ținut să evidențieze faptul că, în această chestiune extrem de complexă, există, în afară de Rusia, și alte țări care își aduc contribuția și au fost chiar înregistrate anumite progrese. Spre exemplu, „s-a reușit să se obțină un acces mai mare în Siria pentru ajutorul umanitar, ceea ce înseamnă că mai multe femei și copii pot primi hrană și medicamente. Acest lucru arată că merită să continuăm să lucrăm cu conducerea rusă. Există încă mult de lucru. Vom vedea dacă Rusia va putea să ne propună soluții la chestiunile care sunt acum în Siria”.

O controversă cu rădăcini istorice: SUA ȘI „CHESTIUNEA BASARABEANĂ”

Luiza Niță

Există un concept american asupra Republicii Moldova? Cu alte cuvinte, există la nivelul Administrației americane o strategie bine definită în ce privește abordarea problemelor specifice tânărului stat Republica Moldova, relațiile sale cu vecinii și viitorul acestuia? Astfel de întrebări au revenit în actualitate mai ales cu ocazia sărbătoririi recente a 25 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova (27 august), când spațiul public de pe ambele maluri ale Prutului a fost marcat de dezbateri aprinse pe marginea interviului acordat de ambasadorul american la Chișinău, James Pettit, postului public de televiziune Moldova 1. Stârnind valuri de emoție atât la Chișinău, cât și la București, interviul a fost amplu comentat, reacțiile acoperind un registru foarte larg – de la declarații conciliante care încercau să aplaneze tensiunile, la critici dure și acuzații la adresa oficialului american că nu cunoaște istoria spațiului în care este acreditat sau că este manipulat, culminând cu reacții extreme precum solicitarea privind retragerea acestuia, premisă sigură pentru crearea un incident diplomatic major.

Afirmațiile care au reținut atenția presei mai bine de o săptămână sunt concentrate în următorul paragraf: *„Moldova trebuie să rămână un stat suveran și independent în cadrul unor granițe sigure. Alăturarea României de exemplu, ca o cale de a intra în UE sau pentru orice alt motiv, nu este o alegere practică și nu este o alegere care va face lucrurile mai bune aici în Moldova. Ceea ce va face lucrurile mai bune aici în Moldova este cooperarea dintre clasa politică și oamenii din Moldova pentru ca ei toți să contribuie la realizarea unei țări mai bune pentru moldoveni. Moldova nu este România, Moldova își are propria sa istorie și propriile sale provocări, printre care este faptul că Moldova este o țară multiethnică cu oameni care vorbesc limbi diferite și desigur, mai este și problema transnistreană, care nici măcar nu este sub controlul guvernului central, dar care are nevoie de un statut special,*

dar un statut special în cadrul Republicii Moldova”.⁷ Totodată, cetățenii Republicii Moldova ar trebui „să se recunoască pe ei înșiși ca moldoveni, ca o naționalitate aparte”.⁸

Un paragraf lung și amalgamat, presărat cu adevăruri spuse pe jumătate, dar și cu multe falsuri inacceptabile pentru un diplomat al unei țări cu un statut atât de respectabil cum este SUA. Sigur, nimeni nu pune la îndoială faptul că realizarea reformelor, eradicarea corupției și formarea unei clase politice dornice și, în același timp, capabile să reprezinte interesele cetățenilor săi, constituie cheia de boltă a construcției care să garanteze un viitor prosper Republicii Moldova. Cât privește opțiunile cetățenilor acestui tânăr stat desprins din colosul sovietic ce s-a destrămat definitiv în 1991, aceasta este o altă problemă în care diplomatul american ar avea puține lucruri de spus. Firește, domnul ambasador J. Pettit nu pune direct chestiunea unirii, ci evocă „*alăturarea României*” la susținerea unora dintre demersurile Republicii Moldova în plan internațional, pe care o consideră „*o alegere*” lipsită de pragmatism atât pentru aderarea la UE, cât și „*pentru orice alt motiv*”. Fără îndoială, diplomatul își depășește statutul său oficial când abordează astfel de chestiuni, care nu privesc în niciun fel țara care l-a trimis la Chișinău. O eventuală unire a Republicii Moldova cu România, dacă se va pune vreodată această problemă, va trebui să implice voința majoritară a poporului român de pe ambele maluri ale Prutului, fără a putea fi desigur ignorate circumstanțele regionale și internaționale care, inevitabil, modelează cursul evenimentelor. Dar nu aceasta era chestiunea la ordinea zilei acum.

Interviul conține însă și o serie de erori istorice, datorate poate necunoașterii sau pur și simplu unor formulări neinspirate, pretabile la interpretări. Însăși folosirea denumirii „Moldova” în locul celei oficiale de „*Republica Moldova*” perpetuează confuzia terminologică între **Principatul Moldovei** (care includea odată și Basarabia și Bucovina) și **Basarabia** – teritoriul dintre Prut și Nistru, anexată de Imperiul Țarist în 1812.

Mai mult, referirile la naționalitatea „*moldovenească*” promovează, în mod voit sau nu, teoria „*moldovenismului*”, care neagă orice legătură din punct de vedere etnic, lingvistic, cultural, spiritual sau

⁷http://www.qmagazine.ro/ambasadorul-sua-la-chisinau-moldova-nu-este-romania_322068.html;

<http://unimedia.info/stiri/ambasadorul-sua-la-chisinau-moldova-nu-este-romania-120585.html>

⁸<http://politik.md/articles/politic/vlad-cubreacov-catre-james-pettit-declaratia-dvs-sfideaza-istoria-tragica-a-basarabiei/38502/>

istoric între români și moldoveni – bază ideologică pentru anexarea Basarabiei și epurările identitare și culturale care i-au urmat, mai ales în perioada sovietică.

În legătură cu aceste două aspecte, se impun câteva precizări. Mai întâi, este potrivit să reamintim că, la sfârșitul Primului Război Mondial, SUA s-au delimitat de hotărârea celorlalte mari puteri învingătoare (Franța, Anglia, Italia și Japonia) și nu au recunoscut unirea din 1918, adică revenirea Basarabiei, după un secol de înstrăinare, la sânul patriei mame, România. La Washington a prevalat atunci așa-numita *doctrină Colby*, care considera Rusia o țară prietenă a SUA, iar despre regimul bolșevic se aprecia că va avea o viață scurtă. În 1933, în urma unor demersuri repetate și insistente ale Legației române în capitala americană, Departamentul de Stat a ajuns la concluzia că nu mai există motive de a se susține în continuare doctrina Colby și că ar trebui recunoscută *situația de facto*. Chiar și așa, în pofida amplei documentații transmise de către reprezentanții României asupra *dosarului basarabean*, în Nota înaintată președintelui Roosevelt, sub semnătura secretarului de stat Cordell Hull, la 12 aprilie 1933, se menționa negru pe alb: „*acest teritoriu (Basarabia, n.n.), care a fost anterior parte a Imperiului Rus...*”. Așadar, în arhivele Departamentului de Stat, pe baza cărora se emit documente de poziție oficiale, istoria Basarabiei începea cu alipirea acestui teritoriu de către Imperiul Țarist (1812), o întreagă perioadă bimilenară anterioară, de *parte intrinsecă* a Principatului Moldovei, fiind ștearsă cu buretele. Dar oare poate fi cu adevărat ștearsă cu buretele istoria reală a identității unui popor? Cu totul întâmplător, o asemenea *amnezie* manifestă sistematic și istoriografia rusă din toate timpurile și de toate culorile (țaristă, bolșevică, democratică), potrivit căreia adevărata viață a Basarabiei și a *poporului basarabean (moldovenesc)* a început odată cu ocuparea acesteia de către Rusia.

În privința opiniei conform căreia *moldovenii* ar trebui să se recunoască ei înșiși ca o *naționalitate aparte*, îi reamintim domnului ambasador Pettit că nu demult, în septembrie 2003, o distinsă predecesoare a sa la Chișinău, doamna ambasador Pamela Hyde Smith, rostea un foarte instructiv cuvânt de rămas bun în fața studenților Universității de Stat a Moldovei, deci tot în spațiul public, în care menționa:

„*Prea mulți oameni de aici îmi spun că sunt români, ruși sau ucraineni, când de fapt sunt cetățeni moldoveni de origine română, rusă sau ucraineană. Nici măcar nu văd ca oamenii să fie de acord asupra semnificației termenului de moldovean, care*

pentru unii înseamnă etnic român, iar pentru alții semnifică o încercare în stil sovietic de a construi aici o etnie distinctă, și doar pentru foarte puțini înseamnă cetățean al Moldovei... eu consider că lipsa sentimentului de identitate ca cetățean al țării este o problemă serioasă a Moldovei”.

În ceea ce privește limba oficială vorbită de cetățenii Republicii Moldova, doamna ambasador Pamela H. Smith era la fel de tranșantă și precisă: „*Nu înțeleg de ce unii numesc limba vorbită de majoritate limbă moldovenească, în timp ce toată lumea știe că este limba română”.*

Poate că domnul Pettit mai are încă timp să ajungă la concluziile predecesoarei sale. O altă parte extrem de sensibilă în interviul domnului Pettit o constituie problema Transnistriei, una dintre cele mai dificile chestiuni pe agenda liderilor de la Chișinău. Sugerarea acordării unui statut special regiunii separatiste ca modalitate de soluționare a acestui conflict creat artificial în laboratoarele Rusiei, care nu a avut la bază tensiuni etnice reale, ci preponderent interese politice, a adus din nou în prim-plan ideea unei posibile federalizări a Republicii Moldova. Nici aceasta nu este o temă nouă, fiind prilej de intense dezbateri între Chișinău și Moscova la începutul anilor 2000 (Memorandumul Kozak, 2003)⁹. O eventuală concretizare a acestei propuneri ar pune, evident, sub semnul întrebării orice șansă a statului moldovean de a continua parcursul european.

Abordarea unor elemente identitare extrem de controversate și cu impact major în spațiul pruto-nistean, având un potențial semnificativ de polarizare a societății, s-a dovedit a fi o greșeală, chiar dacă formulările în sine ale ambasadorului SUA la Chișinău ar fi putut fi interpretate într-un registru mai indulgent, fără acuzații privind distorsionarea voită a adevărului istoric și manipularea opiniei publice. În general, implicarea unui diplomat în chestiuni identitare specifice spațiului de acreditare este riscantă, mai ales dacă acestea nu sunt stăpânite foarte bine sau nu se țin cont de sensibilitatea opiniei publice față de astfel de subiecte.

Declarațiile au avut un asemenea impact – cu siguranță nedorit și nebanuit – și datorită faptului că vin pe un fond de nemulțumire accentuată și dezamăgire a populației față de clasa politică aflată la putere, în special față de partidele declarate „*pro-europene*”. În acest context, există riscul ca cetățenii să se simtă trădați nu doar de proprii politicieni, ci și de partenerii occidentali, lucru care ar putea avea consecințe grave asupra rezultatului la

⁹ <http://www.stefanwolff.com/files/Kozak-Memorandum.pdf>

apropiatele alegeri prezidențiale (30 octombrie), primele alegeri prezidențiale prin vot direct după 16 ani. Transformarea problemei identitare într-o temă de campanie electorală este cu atât mai periculoasă cu cât alegerile în Republica Moldova au întotdeauna o dimensiune geopolitică, iar antinomia *unirea cu România vs. statalismul Republicii Moldova* ar putea deveni rapid opțiunea *Occident vs. Rusia*.

Cel mai probabil, facțiunile pro-ruse din Republica Moldova vor profita de acest context pentru a adânci clivajele din societatea moldovenească. Ilustrativă în acest sens este reacția liderului Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, Igor Dodon, unul din principalii candidați la președinție, care a afirmat că declarația ambasadorului SUA la Chișinău este logică și corectă, iar „unionismul trebuie interzis prin lege”, fiind „înafara și împotriva Constituției”.¹⁰

Iată doar câteva considerații pentru care apreciem ca fiind salutare reacția promptă a presei din stânga și dreapta Prutului, ca și Declarația adoptată de Senatul României în legătură cu unele dintre alegațiile ambasadorului american la Chișinău.

Unii dintre comentatorii români s-au grăbit să dea asigurări că declarațiile unui ambasador, indiferent de nuanțele lor, nu pot pune în discuție Parteneriatul Strategic dintre România și SUA, aflat la cote foarte înalte de funcționare. Într-adevăr, nu se pune o asemenea problemă.

Dar tocmai pentru că suntem parteneri strategici, ar fi foarte bine venite discuții aprofundate ale diplomaților, parlamentarilor și responsabililor politico-guvernamentali din cele două state pentru a aduce, împreună, clarificările necesare unor chestiuni cu adânci rădăcini istorice, fixate atât de viu în memoria colectivă a poporului român.

¹⁰<http://agora.md/stiri/21946/comentariul-lui-dodon-urmare-a-declaratiilor-lui-james-pettit-unionismul-trebuie-interzis-prin-lege>

GRUPUL DE LA VIȘEGRAD ȘI COEZIUNEA EUROPEANĂ

(Preluare din revista *Balcanii și Europa*, Nr.167/2016)

Grupul de la Vișegrad, compus din Ungaria, Polonia, Slovacia și Cehia, pornea în 1991 de la principiul că statele care îl alcătuiesc „*au fost dintotdeauna componente ale aceleiași civilizații, împărțind rădăcini și valori intelectuale comune*”. Grupul, cunoscut și sub denumirea de „V4”, își propunea la înființare, ca scop principal, accesul în Uniunea Europeană, lucru care s-a și întâmplat la 1 mai 2004. Pe frontispiciul entității politice stau declarații nobile, ca „*depășirea liniilor artificiale care divizează Europa*”, „*alternativă la eforturile de integrare*”, „*încurajarea cooperării cu toate statele, în special cu vecinii*”. La 25 de ani de la înființare, Grupul de la Vișegrad vedește o ritmică opoziție față de Uniunea Europeană, în care aceste state au depus atâtea eforturi să intre. Totul s-a acutizat în momentul în care, în toamna anului 2015, au fost desemnate pentru relocări de refugiați. „V4” a luptat într-un glas împotriva alocărilor permanente și obligatorii, organizând summit după summit.

Care sunt motivele pentru care agenda acestor state, relativ diferită până acum (un exemplu ar putea fi chiar atitudinea față de Rusia, rigidă în cazul Poloniei, maleabilă în cazul Ungariei...) este, dintr-o dată, unanimă? În primul rând, pentru că țările componente **nu sunt preocupate de imigrație ca fenomen**, nefiind o țintă a acesteia, așa cum sunt statele vestice și considerând că dacă nici societățile dezvoltate nu au reușit să-i integreze pe aceștia, cum ar putea est-europenii? În al doilea rând, opoziția Grupului vine și din convingerea că **problema refugiaților trebuie tratată cu ajutor acordat acestora acasă la ei** și nu dând peste cap întreaga Europă. De aici și ideea împărțită de toți membrii „V4” că **politicile de la Bruxelles sunt greșite**. Mai departe, deși aceste state au semnat Acordul de la Geneva și știu exact ce obligații internaționale există față de refugiați, *nu se simt direct vizate să ofere azil* celor care deja au ajuns în state sigure. „*Ungurii, cehii, polonezii sau slovacii cred că politica externă a țărilor lor nu a avut de-a face cu situațiile care au generat refugiați, așa cum este cazul Germaniei, cu sentimentul de vină istorică, ori al Franței și al Belgiei, pentru trecutul lor colonial*”, notează „*Politico*”. Nici argumentul pragmatic că refugiații ar aduce beneficii economice sau ar reface datele demografice nu este de natură să-i convingă pe membrii Grupului să „*intre în rând*” cu UE. Ca

urmare, considerând că politica de la Bruxelles nu i se potrivește, „V4” nu doar se opune frontal alocărilor obligatorii de refugiați pe teritoriile statelor Grupului, dar intenționează și să se constituie într-o coaliție care să reformeze acest sistem la nivelul UE.

În mod paradoxal, cu ocazia celei de-a 24-a aniversări de la înființarea Grupului, în comunicatul oficial se afirma, printre altele: *„Suntem conștienți de riscurile oricăror noi linii de divizare pe continent. Suntem decși să prevenim apariția oricăror astfel de demarcații”*. Atitudinea ulterioară a demonstrat, practic, contrariul. Declarațiile liderilor acestor state sunt la unison. *„Nu doar că refuzăm cotele obligatorii de refugiați, dar nu vom accepta niciodată în mod voluntar formarea unei comunități musulmane în Slovacia”*, spune premierul slovac Robert Fico (a cărui țară a atacat în justiția europeană planul de repartiție obligatorie!); *„Fluxul de refugiați trebuie stopat în totalitate, nu doar redus”*, consideră primul ministru ungar Viktor Orban, care a anunțat un referendum în țara sa pe această temă; *„Nu vedem nici o posibilitate de a primi refugiați în Polonia”*, declară premierul Beata Szydlo (după ce la un moment dat această țară era de acord cu deciziile UE...).

Pe acest fundal, oficialitățile europene păreau să-și piardă răbdarea cu Grupul de la Vișegrad, care acționează invers față de cuvintele frumoase cu care pornea la drum în urmă cu un sfert de secol. Însă, imediat după „Brexit”, „V4” a căpătat o vizibilitate sporită și o influență mai mare, certificată de atitudinea binevoitoare a statelor fondatoare ale UE față de Grupul care a dat atâtea semne că vrea să-și implementeze propriile politici, dar care a devenit atât de necesar pentru... coeziunea europeană.

Semnal de alarmă din Israel: „CAMPANIA DE HAOS GLOBAL PROMOVATĂ DE GEORGE SOROS”

Alexandru Botez

Parcurgem o perioadă în care Occidentul și principalele sale instituții – Uniunea Europeană și NATO - se confruntă cu dificultăți și chiar situații de criză, care pun sub semnul întrebării capacitatea acestuia de a menține actuala ordine mondială, pacea și bunăstarea locuitorilor săi.

Pe acest fundal, asemănător din multe puncte de vedere cu perioadele premergătoare celor două războaie mondiale care au devastat Europa, în cercurile politice, academice și mass-media occidentale, o atenție din ce în ce mai mare este acordată relevării unora din cauzele reale care se află la originea acestei situații. Un exemplu în acest sens îl constituie recentul articol publicat de cotidianul *Jerusalem Post*, intitulat „*Campania de haos global promovată de George Soros*”.¹¹

Notă: Autoarea, Caroline Glick, un remarcabil politolog de la Tel Aviv, a făcut parte din corpul de consilieri de politică externă ai premierului Netanyahu și este membră a think tank-ului Centrul pentru Securitate Politică, de la Washington. Face frecvente deplasări în capitala americană, unde prezintă unor oficiali din cadrul Administrației și membri ai Congresului informații privind chestiuni de interes care privesc Statele Unite și Israelul.

Având în vedere stringența dar și sensibilitatea abordărilor din acest articol, precum și interesul și utilitatea pe care-l pot prezenta acestea pentru instituțiile de stat, mediile politice, academice și societatea civilă din țara noastră, considerăm utilă prezentarea cititorilor noștri a traducerii integrale a acestuia:

„Mass-media din Statele Unite a ignorat dezvăluirea de către gruparea de activiști DCLeaks a mii de email-uri ale Fundației pentru o Societate Deschisă (Open Society Foundation - OSF) aparținând miliardarului George Soros. OSF este platforma prin intermediul căreia Soros a

¹¹ Caroline Glick, *Campania de haos global promovată de Soros* („Soros’s campaign of global chaos”), din 22.08.2016, *Jerusalem Post* (<http://www.jpost.com/Opinion/Our-World-Soross-campaign-of-global-chaos-464770> - accesat la 24.08.2016)

alimentat în ultimele două decenii cu miliarde de dolari organizații non-profit din Statele Unite și din întreaga lume.

Conform acestor documente, Soros a donat peste 30 de milioane dolari grupărilor care lucrează pentru Hillary Clinton în vederea câștigării alegerilor prezidențiale din luna noiembrie 2016, fiind cel mai mare donator cu titlu personal. Prin urmare, se poate spune că sprijinul mass-media pentru Clinton a avut un anumit rol în trecerea cu vederea a subiectului reprezentat de dezvăluirea DCLinks. De asemenea, este foarte probabil ca unii redactori de știri să nu fi înțeles de ce documentele dezvăluite meritau să fie aduse la cunoștința publicului. Multe din informațiile conținute de acestea erau deja cunoscute. Faptul că Soros finanțează masiv grupările de extremă-stânga din Statele Unite și din întreaga lume a fost documentat de mai bine de un deceniu.

Dar eșecul sesizării importanței unui subiect de presă din cauză că multe din detaliile acestuia erau deja cunoscute seamănă cu situația în care pădurea nu mai este văzută din cauza copacilor. Documentele dezvăluite de DCLeaks constituie un subiect important deoarece relevă pădurea reprezentată de rețelele de finanțare ale lui Soros.

Primul lucru care iese în evidență este natura megalomanică a proiectului filantropic al lui Soros. Nicio zonă a globului nu este ocolită de eforturile acestuia. Nici un domeniu politic nu este trecut cu vederea.

Aparent, nu există o legătură între marele număr de grupări și persoane pe care Soros le finanțează. La urma urmei, ce ar putea avea în comun schimbările climatice cu imigrarea ilegală a africanilor în Israel? Sau mișcarea Occupy Wall Street cu politica imigraționistă a Greciei? Faptul că acestea sunt proiecte susținute financiar de Soros le conferă însă o caracteristică comună definitorie.

Toate acționează în vederea slăbirii capacității autorităților naționale și locale din statele democratice din Occident de a menține aplicarea legilor și promovarea valorilor națiunilor și comunităților.

Toate vizează crearea de piedici în funcționarea piețelor libere, fie că acestea sunt financiare, ideologice, politice sau științifice. Fac însă acest lucru în numele democrației, drepturilor omului, justiției economice, rasiale și sexuale și alți asemenea termeni respectabili.

Cu alte cuvinte, obiectivul lor este să submineze democrațiile occidentale și să facă imposibil ca guvernele să mențină ordinea sau ca societățile să poată promova valorile și identitățile lor unice.

Mișcarea Viețile Negrilor Contează (Black Lives Matter - BLM), care a primit 650.000 dolari din partea grupărilor controlate de Soros, este un exemplu clasic al acestor eforturi. Până de curând, poliția era stimată și admirată în Statele Unite și considerată un echivalent intern al armatei americane. BLM s-a afirmat ca o așa-zisă forță socială care vizează diminuarea prestigiului forțelor de ordine.

Ideea centrală a activității BLM este că în Statele Unite poliția nu este o forță a binelui, care permite societății să funcționeze prin respectarea legilor și menținerea ordinii. Mai degrabă, poliția este un instrument al represiunii albilor împotriva negrilor.

Forțele de menținere a ordinii care acționează în comunitățile afro-americane sunt asaltate de acuzații că ar fi rasiste.

Agitația provocată de BLM, care este considerată vinovată de moartea unor polițiști în câteva orașe americane, a dus la două feluri de reacții în rândul forțelor de ordine. Prima, este demoralizarea lor, dat fiind că polițiștii sunt acuzați pentru faptul că încearcă să mențină siguranța în orașele în care-și desfășoară activitatea și îi combat pe infractori.

A doua, este diminuarea dorinței de a folosi forța în situații care impun asemenea măsuri. Teama de acuzații penale - pe de o parte și acuzațiile de „rasism” - pe de altă parte, determină poliția să prefere inacțiunea, chiar și atunci când situația impune ca aceasta să intervină.

Cel mai probabil, demoralizarea și intimidarea poliției va duce la o creșterea vertiginoasă a crimelor cu violență.

Există apoi acțiunile lui Soros de sprijinire a imigrației ilegale. Din Statele Unite, Europa, până în Israel, Soros a determinat un impuls pentru folosirea imigrației în subminarea identității naționale și compoziției demografică și etnice a democrațiilor occidentale. Email-urile dezvăluite relevă că grupările pe care le controlează Soros au intervenit în alegerile din Europa în favoarea politicienilor care sprijină politica granițelor deschise pentru imigranții din lumea arabă și sprijină financiar și prin alte mijloace ziariștii care relatează cu simpatie știri despre emigranți.

Membrii ai grupărilor controlate de Soros acționează la fața locului pentru a se permite imigranților ilegali să intre în Statele Unite și Europa. Aceștia au încercat să influențeze deciziile Curții Supreme din Statele Unite privind imigrarea ilegală provenind din Mexic. Conlucrează cu musulmanii și alte minorități etnice pentru a demoniza americanii și europenii care se opun politicii granițelor deschise.

La fel procedează și în Israel, Soros opunându-se eforturilor guvernului de a stăvili fluxul de imigranți ilegali provenind din Africa, prin penetrarea graniței cu Egipt.

Ceea ce se urmărește prin tentativa de legalizare a liberalizării imigrației este ca statele să nu mai fie în măsură să-și protejeze identitatea lor națională.

Dacă este rasist un grec care-și apără identitatea sa națională prin încercarea de a bloca intrarea în țara sa a milioane de sirieni, atunci însăși Grecia sau Franța, Germania, Ungaria, Suedia, Statele Unite sau Polonia, sunt rasiste.

Concomitent cu aceste eforturi sunt și alte acțiuni vizând respingerea dreptului democrațiilor occidentale de a-și păstra normele sociale istorice.

Grupările sprijinite de Soros, de exemplu, se află în spatele nu numai a legalizării căsătoriilor dintre homosexuali, ci și a băilor publice unisex. Acestea sprijină nu doar dreptul femeilor de a servi în unități de luptă ale armatei, ci și eforturile de a obliga pe militari să trăiască în dormitoare unisex. Altfel spus, promovează eforturile de a refuza dreptul cetățenilor din democrațiile occidentale de a menține o distanță între ei și acționează conform concepției lui Soros de respingere a valorilor cele mai intime – caracterul privat al actului sexual și identitatea.

În ceea ce privește Israelul, grupările controlate de Soros acționează pentru delegitimizarea tuturor domeniilor care compun societatea israeliană, prin declararea lor ca fiind rasiste și ilegite. Situația palestinienilor este punctul focal al acestor atacuri. Aceasta este folosită pentru a eticheta Israelul ca fiind un stat rasist. Fundațiile lui Soros influențează activ activitățile grupărilor de stânga, grupărilor radicale, cele israeliano-arabe și grupărilor palestinieni. Prin diverse modalități complementare, acestor grupări li se induce ideea că Israelul nu are dreptul să se apere sau să impună respectarea legilor sale cetățenilor ne-evrei.

În Statele Unite, grupările controlate de Soros, de la BLM la J Street, acționează în favoarea unei opoziții sociale și politice față de Israel. Eforturile lui Soros, de la Ferguson până la Berlin și Ierusalim urmăresc inducerea dezordinii și haosului la nivelul autorităților locale, paralizia lor, pentru a le face incapabile să asigure securitatea societăților din care fac parte sau chiar să susțină coerent că au responsabilități în domeniul securității.

Din multe puncte de vedere, campania electorală a lui Donald Trump este o reacție directă nu față de contracandidata sa Hillary Clinton, ci față de Soros. Prin poziționarea sa în favoarea ridicării unui zid la granița cu Mexic, sprijinirea ieșirii Marii Britanii din UE, sprijinirea Israelului, susținerea interzicerii temporare a imigrației musulmanilor, sprijinirea organelor de menținere a ordinii publice și împotriva mișcărilor de felul BLM, Donald Trump se comportă ca un adversar al eforturilor lui Soros. Dezvăluirile DCLiks relevă imensitatea campaniei forțelor politice de stânga finanțată de Soros împotriva fundamentelor democrațiilor liberale. Mișcărilor care promovează „democrația directă” finanțate de Soros nu fac nici mai mult nici mai puțin decât să instige deliberat la haos.

Popoarele din Occident trebuie să conștientizeze obiectivele reale comune ale acțiunilor lui Soros. De asemenea, trebuie să înțeleagă că singurul răspuns la aceste campanii premeditate de subversiune este să-și afirme ferm drepturile lor naționale și drepturile individuale la securitate. Trebuie să sprijine instituțiile naționale care le garantează această securitate, în concordanță cu prevederile statului de drept, să susțină și să apere valorile și tradițiile lor naționale.”

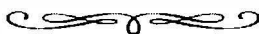
Ținem să precizăm că demersul nostru publicistic, la fel ca și intenția autoarei articolului precum și al cotidianului de la Tel Aviv care l-a publicat, nu au nimic de-a face cu campania anti-occidentală a actualului regim de la Moscova.

Acuzațiile la adresa activității *Fundației pentru o Societate Deschisă*, alături de orice argumente care pot justifica aspirațiile revizioniste și revanșarde ale Rusiei, sunt copios folosite de propagandiștii lui Vladimir Putin.¹² Aceasta nu înseamnă că de teama de a nu pune noi înșine la dispoziția inamicului gloanțele cu care apoi acesta să tragă în noi, trebuie să ascundem sub covor sau să evităm să mai discutăm propriile noastre probleme.

Așa cum relevă politologul israelian, dar și din percepții resimțite din ce în ce mai pregnant în Europa și în România, unele acțiuni ale grupărilor și persoanelor finanțate de George Soros pot avea efecte catastrofale pentru stabilitatea instituțiilor din statele democratice și în ultimă instanță pot afecta pacea și securitatea Occidentului, bunăstarea și libertatea locuitorilor lui.

În același timp, nu trebuie subestimată contribuția remarcabilă pe care *Fundația pentru o Societate Deschisă* a avut-o și o are în promovarea unor valori definitorii ale civilizației occidentale. Statul de drept, libertatea de expresie, consolidarea societății civile, pluripartitismul sau alegerile libere sunt doar câteva exemple în acest sens. Să nu facem greșeala de a arunca și copilul din copăie, odată cu apa murdară!

Superioritatea seculară a Occidentului s-a afirmat și menținut tocmai prin faptul că și-a identificat și recunoscut neajunsurile și chiar greșelile, pe care a avut tăria să le discute fără rețineri și apoi să le remedieze sau elimine.

¹² *Dominația lui George Soros: un studiu de caz românesc* („George Soros Domination: A Romanian Case Study”), din 26.08.2016, *Fort Russ News* (<http://www.fort-russ.com/2016/08/george-soros-domination-romanian-case.html> - accesat la 29.08.2016)

Actualitate latino-americană : „UN VIS A DEVENIT REALITATE”

Virgiliu Faur

Acesta este scurtul dar istoricul mesaj prezidențial prin care, în seara zilei de 24 august 2016, Juan Manuel Santos a confirmat poporului columbian și întregii lumi încheierea negocierilor bilaterale și parafarea unui Acord final de pace cu gherila de stânga, FARC-EP.

După șase ani de negocieri, dintre care doi de reuniuni confidențiale în diverse țări europene sau latino-americane și patru de discuții oficiale, desfășurate la Havana, șefii celor două delegații de negociatori, ambasadorul Humberto de la Calle, din partea guvernului și, respectiv Luciano Marin Arango, alias „Ivan Gomez”, al doilea în conducerea FARC au semnat cele 297 de pagini ale „Acordului final de încetare a conflictului și construirea unei păci stabile și durabile” în Columbia.

Alături de cei doi, fiecare pagina a documentului a fost contrasemnata și de către reprezentanții statelor garante, **Cuba și Norvegia**, precum și de către delegații țăriloracompaniate, **Venezuela și Chile**, toți cei patru înalți funcționari politico-diplomatici participând la toate întâlnirile și discuțiile dintre delegația guvernamentală columbiană și reprezentanții FARC. Nu puține au fost momentele când ei și-au adus „bunele oficii”, în deblocarea, avansarea și finalizarea negocierilor, în beneficiul ambelor părți, guvern și forțele de gherilă. De menționat că inclusiv Papa Francisc a mediat și sprijinit discret inițierea și finalizarea cu succes a recentelor negocieri de pace din capitala Cubei.

Numeroase țări și-au declarat satisfacția față de încheierea cu succes a negocierilor de pace, între care și cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite (SUA, China, Rusia, Franța și Anglia), precum și decizia de a sprijini logistic și financiar operațiunile post-conflict. La rândul lor, Uniunea Europeană, FAO, FMI, Banca Mondială, Banca Interamericană, OSA., UNASUR, CELAC analizează cu executivul columbian formele de ajutor financiar și monitorizare în aplicarea prevederilor Acordului de la Havana. În același timp, Panama, Ecuador, Venezuela și Cuba intermediază contacte între guvernul columbian și ELN/Armata de Eliberare Națională/, ultima gherila

de stânga, cu activități subversive în zona de frontieră sud-occidentală a țării, grupare care încă se consideră „*rezerva activă a insurgenței columbiene, după dispariția FARC*”.

Principalele puncte care diferentiază „planul Santos”, de strategiile unor foști președinți care au avut, la rândul lor, contacte și discuții oficiale cu lideri FARC și ELN.

Conform prevederilor Constituției, fiecare nou președinte are ca sarcină expresă „*anihilarea grupărilor extremiste care desfășoară activități violente destabilizatoare pentru ordinea de drept și instituționalitatea statului columbian*”. În baza acestui mandat, foștii șefi de stat din ultimele cinci decenii, Virgilio Barco, Cesar Turbay, Belisario Betancourt, Cesar Gaviria, Ernesto Samper, Andres Pastrana și Alvaro Uribe au avut cu liderii FARC Mario Marulanda și, ulterior, cu Alfonso Cano discuții confidențiale cât și oficiale, pe tema păcii și terminării ostilităților militare.

Pozițiile inflexibile ale fiecăreia dintre cele două părți nu au permis însă depășirea fazei exploratorii în negocieri, cu excepția semnării, în octombrie 2001, a Acordului de la San Francisco de către președintele A. Pastrana și M. Marulanda, alias „*Tirofijo*”, prin care s-a creat zona demilitarizată Caguan, unde urmau să fie transferate efectivele FARC, în vederea demobilizării și depunerii armelor. La puțin timp însă după semnare, Acordul - cu prevederi generale și fără măsuri de verificare clare - a fost încălcat și, finalmente reziliat de ambele părți.

Fostul președinte A. Uribe /2002 - 2010/ a negociat și finalizat demobilizarea grupării paramilitare, de extremă dreapta, AUC /Autoapărarea unită columbiană/ dar negocierile cu FARC au eșuat, trecându-se apoi la o ofensivă militară generalizată împotriva sa, precum și împotriva ELN, a doua grupare de extremă stânga, cu organizare și activitate subversivă autonomă. Se urmărea lichidarea insurgenței de stânga pe calea armelor, strategie care s-a dovedit total inefficientă. Mai mult, ambele grupări s-au îndepărtat vizibil de la obiectivele politice inițiale, implicându-se masiv în traficul ilegal de droguri, arme, metale prețioase și produse petroliere.

Încă de la momentul solemn al depunerii jurământului ca șef al statului (august 2010) președintele Santos a transmis poporului, cât și FARC și ELN dorința sa fermă de a instaura pacea și reface țara după interminabilele atentate și violență extremă. Analizând erorile antecesorilor, cu experiența sa de fost ministru al apărării în mandatul lui A. Uribe, cât și pe baza recomandărilor făcute de experți politico-militari din SUA, Anglia, Israel, Spania, Irlanda de Nord, Africa de Sud, Uruguay și Peru, cu expertiza în soluționarea conflictelor interne și negocieri cu grupări

insurgente, precum și de către înalți funcționari ai Curții Penale Internaționale, ai Comisiei Națiunilor Unite pentru drepturile omului, președintele Santos și echipa sa pregătită special pentru a negocia cu FARC și ELN au formulat **noi** propuneri și strategii adecvate realității interne, care au fost transmise celor doi lideri ai gherilei, „*Timochenko*”, și „*Gabino*”, prin emisari confidențiali, un ziarist /fratele președintelui/ și un om de afaceri influent, cumnat al șefului statului.

Pentru prima dată s-a oferit gherilei șansa de a se reforma democratic și trece de la statutul de grupare ilegală la o **formațiune politică de stânga**, înregistrată oficial, cu posibilitatea de a-și constitui ulterior filiale în toată țara. Mai mult, noul partid va avea dreptul să participe la alegerile legislative din 2018 și 2022, rezervându-i-se o cotă de 5 deputați și 5 senatori, fără drept de vot. Va putea face și alianțe cu alte partide de stânga, Polo Democratico, Mișcarea Progresista sau Partidul Verde.

Un alt element de noutate este și cel al aplicării **justiției tranzitorii** și crearea unui Tribunal special de pace, cu competență unică de a studia cazurile celor ce se fac vinovați de crime de război, atât din rândul foștilor membri FARC/ELN, cât și militarilor și oficialilor din poliție. În funcție de gravitatea faptelor, pot fi achitați sau primi pedepse între 1 - 8 ani, maxim. Autorii crimelor de *lesa humanidad* nu vor putea fi achitați. Minorii până la 14 ani sunt exceptați de la răspundere penală iar cei cu vârste de 14 - 18 ani vor fi grațiați de către șeful statului. Acei foști combatanți care refuză să se supună de bună voie judecării Tribunalului de pace și se fac totuși vinovați de crime de război vor fi puși sub urmărire, capturați și riscă să primească o pedeapsă de până la 20 de ani închisoare. Nu se vor face extrădări în SUA.

S-a propus ca măsurile de verificare să fie realizate de **comisii tripartite**, formate din reprezentanți internaționali /ONU, UE, OSA, CELAC/, ai ministerului apărării, poliției, precum și membri dezarmați ai gherilei.

În sfârșit, s-a oferit soluția ca foștii combatanți să fie transferați din actualele tabere ilegale, în diverse **zone, exclusiv rurale**, urmând ca, după predarea armelor și clarificarea situației juridice a fiecărei persoane, cei care doresc să se reunească cu familiile pot părăsi aceste centre tranzitorii de concentrare.

Acestea au fost noile și originalele propuneri ale Administrației Santos, concepte ce au fost bine primite de către conducerea FARC și care a răspuns favorabil la oferta transmisă de guvern.

Semnificația noțiunii de „Acord final”

În cei patru ani de discuții la Havana s-au negociat, finalizat și semnat 6 acorduri pe teme concrete și complet diferite: 1. reforma agrară; 2. tranziția politică a FARC; 3. terminarea conflictului și încetarea bilaterală a focului; 4. soluționarea problemei drogurilor ilicite; 5. situația victimelor și măsuri de ajutorare; 6. mecanisme de verificare și implementare a acordurilor.

Fiecare document a fost negociat de experți de profil, care se schimbau în funcție de tema, singurii inamovibili au fost șefii celor două delegații, ambasadorul Humberto de la Calle, fost vicepreședinte și, respectiv „Ivan Marquez”, care a participat la toate negocierile avute de FARC cu guvernele care s-au succedat la putere în ultimii 25 de ani. Acesta a fost și parlamentar, deputat al „Mișcării 19”, partid de stânga. La negocierile acordurilor 3, 4 și 6 au fost prezenți experți și factori de conducere din Ministerul Apărării și Poliția Națională, iar de la cealaltă parte au participat „comandanții militari”, ai diferitelor „fronturi”, din FARC. La dezbaterile reformei agrare au fost invitați experți FAO, iar la discuțiile privind măsurile de verificare au fost prezenți permanent reprezentanți ai Curții Penale Internaționale, ai Comisiei Interamericane pentru drepturile omului, precum și trimișii speciali al Secretarului General ONU și cel al președintelui Barak Obama.

Acordul final înglobează toate aceste șase pre-acorduri într-un document unic, și care odată semnat oficial nu va mai putea fi modificat, nici chiar după plebiscitul din 2 octombrie a.c.

Se poate vorbi de „învinși” sau „câștigători” la finalul discuțiilor?

Marii învinși sunt: un conflict sângeros, de peste 50 de ani, o stare de violență extremă și crima organizată, de pe urma căror au avut de suferit peste 6,2 milioane de persoane. S-au înregistrat, în aceasta perioadă, cca. 250.000 de morți, peste 13.000 de masacre grave ale populației civile, 27.000 de persoane sechestrare, 2.500 de atentate teroriste iar 5,1 milioane de persoane au fost dislocate cu forța, majoritatea pierzându-și proprietățile și puținele bunuri pe care le dețineau.

Marele câștigător este poporul columbian care, după atâția ani de suferință și sacrificii privește mai încrezător viitorul și așteaptă să trăiască în condiții mai bune și fără violență, cu un nivel superior de educație și sistem modern de asistență medicală.

Beneficii imediate pe care Acordul final le poate aduce economiei și, în general, mediului de afaceri columbian

După cum se știe, o stare de tensiune și de conflicte interne afectează imediat fluxul de investiții externe, capacitatea de producție și buna

funcționare a multor ramuri industriale, a comerțului intern și extern. Nu în ultimul rând, trebuie menționat și faptul că starea de beligeranță îndelungată a necesitat ani de-a rândul cheltuieli militare ridicate, ceea ce a afectat bugetele educației, sănătății, transporturilor și turismului, în special în ultimii 25 de ani. O situație preocupantă persistă și în domeniul agriculturii, îndeosebi în modernizarea sa și dificultatea de a concura cu prețurile produselor agricole importate din SUA, Brazilia, Peru, Argentina, Ecuador și Europa. La toate acestea se adaugă și actuala criză energetică, căderea prețului la țiței afectează serios economia națională, exportul de petrol, de cărbune și metale prețioase fiind principalele surse de valută pentru Columbia. Anul 2016 se va încheia cu o creștere economică modestă, de numai 2,5% față de 4,5% cât preconiza guvernul, la început de an.

Având în vedere cele de mai sus, este de așteptat ca terminarea conflictului să stimuleze investitorii străini de a spori investițiile în special în infrastructura, industrie, turism și construcții, măsură ce va crea noi locuri de muncă.

În același timp, retragerea FARC și deminarea zonelor agricole pe care le ocupă în prezent va permite ca cca. 6 milioane de ha / 2 milioane ocupate ilegal de gherilă, 4 milioane părăsite de proprietari / să fie redade urgent agriculturii și zootehniei și să se treacă imediat la relansarea producției agroalimentare.

Odată stopate atentatele împotriva rețelelor naționale de transport de energie electrică, țiței, gaze naturale și cărbune, exporturile la această categorie de materii prime și energetice vor crește, cu siguranță.

Teme de pe agenda discuțiilor cele mai îndelung negociate

Narcotraficul, justiția tranzitorie și situația victimelor. Deși inițial negociatorii FARC au negat vehement implicarea directă a grupării în traficul de droguri, probele indubitabile prezentate de Poliția Națională au schimbat tonul discuțiilor și s-a ajuns la un compromis istoric pentru a se combate acest flagel mondial. Dacă se respectă *ad literam* prevederile Acordului, în cca. 2-3 ani Columbia va putea eradica treptat culturile ilegale de coca și închide actualele coridoare regionale de tranzit a cocainei spre SUA și Europa. Majoritatea subdiviziunilor grupării au acceptat măsurile decise, dar există încă o formă de rebeliune din partea câtorva „fronturi”, din zona amazonică și frontiera cu Brazilia și Venezuela.

Discuții relativ tensionate au fost și la tematica privind răspunderea juridică a membrilor FARC ce au comis crime de război și violențe repetate împotriva populației civile. Negociatorii grupării doreau o soluție mai puțin angajantă, fără pedepse pentru cei vinovați, căutând să transfere întreaga responsabilitate pentru crime formațiunilor paramilitare și unor instituții ale

statului care au acționat permanent împotriva FARC. Prezența la negocieri a unor eminenți juriști columbieni, apolitici, precum și a unor înalți funcționari de la Curtea Penală Internațională a permis găsirea unor formule de judecată și sancțiuni penale pentru cei vinovați, plecând de la principiile justiției tranzitorii și a dispozițiilor Convenției de la Geneva privind drepturile omului și care au fost acceptate, în final, de FARC și de reprezentanții naționali ai victimelor /70 delegați/, invitați la Havana.

Va influența terminarea conflictului statutul de lider al Columbiei în regiune, cât și pe plan internațional?

Încă de la inițierea negocierilor de la Havana, comunitatea internațională a urmărit și apreciat favorabil conceptul președintelui Santos de a instaura un climat de pace în Columbia și transforma insurgența de stânga în partide politice, cu activitate oficială. Este vorba de guverne, de ONU, UE, OSA, CELAC, de instituții financiar bancare mondiale și regionale. Pe lângă suport moral, multe state și organisme internaționale au făcut donații financiare la Fondul special internațional pentru perioada post – conflict.

Odată finalizată prima fază a demobilizării FARC și oficializarea grupării ca o nouă forță politică, Columbia va deveni un exemplu pentru întreaga lume și, îndeosebi, regiunea latino-americană cum poate fi soluționat un conflict militar intern pe cale pașnică, total transparentă și benefică pentru ambele părți.

Factori cu risc major în perioada post-conflict

În primul rând, va fi problema **resurselor financiare** necesare integrării tuturor celor demobilizați și despăgubirii numărului mare de victime care au suferit de pe urma conflictului. Se estimează că, pentru anul în curs și 2017 sunt necesare între 3 - 4 miliarde dolari. Până acum s-au încasat doar 2,3 miliarde dolari la Fondul special, motiv pentru care acțiunile de colectare vor trebui intensificate, la toate nivelele, pentru a se evita o posibilă criză, în acest sens.

În al doilea rând, ezitarea ELN de a da un răspuns oficial la oferta guvernului de negocieri directe de pace este o problemă care preocupă autoritățile. Se așteaptă încă reacția grupării la acțiunile de mediere ale Ecuadorului și Venezuelei.

Exista temerea ca **grupările rebele din FARC** să încerce o repliere spre aripa militară dură din ELN, condusă de către Anibal Giraldo Quinchia, alias „Pablito”, implicat în traficul de droguri în zona de frontieră cu Venezuela și Panama.

În sfârșit, nu se exclude pericolul ca activizarea **crimei organizate** la nivel național și regional să vizeze și ocuparea fostelor tabere ale FARC rămase libere și a le utiliza în activitatea infracțională proprie.

Concluzie

Prezentând, la 13 septembrie ac, conținutul și importanța Acordului final în fața corpului diplomatic, ziariști, profesori și studenți de la „Unversidad del Norte”,- Barranquilla, una dintre prestigioasele instituții de învățământ superior din Columbia, șeful delegației guvernamentale la recente negocieri de la Havana, ambasadorul Humberto de la Calle, a opinat ca *„Acordul final reprezintă un pas istoric pentru întreaga societate columbiana. El nu este perfect dar este cel mai bun document care a putut fi semnat în actuala conjunctura interna, regionala și internaționala. S-a ținut cont atât de erorile de la precedentele discuții de pace cu gherila, de propunerile Națiunilor Unite, Uniunii Europene, ale unor instituții internaționale specializate în apărarea drepturilor omului, dar mai ales de necesitatea urgentă a economiei de a se echilibra rapid, inclusiv prin reducerea cheltuielile militare excesiv de mari în ultimii ani”*.

La rândul său, ambasadorul Columbiei în Cuba, Gustavo Bell Lemus, a estimat că implementarea treptată a prevederilor Acordului va necesita *„cel puțin 20 de ani, perioada în care societatea columbiana va cunoaște evoluții importante în domeniul politic, economic și social. Faptul ca FARC a trecut la implementarea unor prime măsuri de demobilizare încă înainte de semnarea oficială a Acordului de la Havana dau încredere tuturor columbienilor ca gherila dorește într-adevăr pace și unitate națională”*.

Evoluțiile ulterioare vor confirma sau nu previziunile optimiste de astăzi.

**MEMORIALISTICĂ,
CONSEMĂRI,
DEZBATERI**

**Arhiva Periscopului :
UN ZIARIST AMERICAN
ÎN MISIUNE SECRETĂ LA
BUCUREȘTI**

De regulă, ziariștii nu primesc însărcinări de a purta convorbiri confidențiale la nivelul cel mai înalt în diverse țări. Pentru astfel de misiuni sunt folosiți miniștrii de externe, consilieri prezidențiali, ambasadori sau emisari speciali. De această dată, președintele SUA, Lyndon Johnson, s-a folosit de un ziarist. Pentru a înțelege motivele, trebuie explicate câteva lucruri despre epoca aceea.

În septembrie 1968, trecuseră doar trei ani de când Nicolae Ceaușescu devenise conducătorul Partidului Comunist Român și se afla, practic, la apogeul carierei sale politice după ce, cu o vigoare neîntâlnită până atunci în interiorul Pactului de la Varșovia, dezavuşe public invadarea Cehoslovaciei de către URSS și alte patru state aliate. România se afla ca următoare țintă pe lista de intervenții întocmită de Brejnev. În afară de China, președintele L. Johnson transmisese un avertisment sever sovieticilor să nu repete scenariul cehoslovac și în România. La 6 septembrie 1968, la doar două săptămâni după invazie, apele erau încă tulburi, iar la frontierele românești încă se mai aflau masate trupe ale țărilor socialiste „prietene”. Pe de altă parte, războiul din Vietnam era în plină desfășurare, iar România începuse deja să joace un rol important în identificarea căilor spre pace. Ori, primirea în atare împrejurări la București a unui înalt oficial american ar fi stârnit numeroase întrebări și ar fi pus jar pe foc. Așa că, foarte diplomatic, Johnson s-a folosit de un ziarist, care să atragă atenția mai puțin.

Cine era Drew Pearson? Din documente de arhivă ale CIA aflăm că Drew Pearson era într-adevăr un „cunoscut ziarist”, cum îl prezintă documentul românesc pe care îl prezentăm în continuare. Editorialist sindical cu vechi simpatii de stânga, D. Pearson era și un apropiat al președintelui Lyndon Johnson, pe care îl susținuse în campania de nominalizări a democraților pentru alegerile prezidențiale din 1960. Cu un an înainte, la 3 martie 1967, în urma unei discuții neoficiale de o oră la Casa Albă, Drew Pearson publica un articol incendiar („Caruselul de la Washington”), în care sublinia: „președintele Johnson stă pe o bombă politică cu

hidrogen – un raport neconfirmat, potrivit căruia senatorul Robert Kennedy ar fi aprobat un complot de asasinare care a dat greș, lovindu-l pe răposatul său frate”. Complotul eșuat reprezenta una din numeroasele tentative americane de asasinare a liderului cubanez Fidel Castro. Articolul lui Pearson a apărut în peste șase sute de ziare americane cu o circulație cumulată de cincizeci de milioane de cititori.

Așadar, în centrul discuțiilor de la București, detalii despre perspectivele de dezvoltare a României (oficial) și luări de poziție în chestiunile cehoslovacă și vietnameză (neoficial). Textul de mai jos este reprodus din ciclul de volume „Trei decenii de relații româno-americe. 1955-1985. (Documente I/1955-1972)”, coordonat de E.S. ambasador Nicolae Ecobescu și apărut sub egida Fundației Europene Titulescu, în 2015 (I. Popa)

STENOGRAMA

discuțiilor avute cu ocazia primirii de către **Nicolae Ceaușescu** a cunoscutului ziarist **Drew Pearson**, în ziua de 6 septembrie 1968

A fost de față Mircea Malița, adjunct al ministrului Afacerilor Externe al României. Discuțiile au început la ora 10,30.

Nicolae Ceaușescu: Cum ați găsit România?

Drew Pearson: A crescut și s-a dezvoltat foarte mult. Aseară m-am plimbat prin oraș și am văzut magazine noi, clădiri noi. Întotdeauna m-am simțit bine în țara dv., însă de data aceasta am fost impresionat în mod deosebit. Ultima dată, am fost în România în 1963, când am mers în Transilvania, ne-am oprit la Brașov și Ploiești și am dansat perinița. Îmi pare foarte bine că am revenit în România. Apreciez foarte mult amabilitatea dv. pentru că, în această perioadă foarte încărcată, m-ați primit la dv.

Nicolae Ceaușescu: Îmi pare bine că ați găsit timp să vizitați din nou România. De acum cinci ani s-a mai făcut ceva. Sigur, s-ar fi putut face și mai mult, dar sperăm ca în viitor să facem ceva mai mult, pentru a dezvolta România din toate punctele de vedere.

Drew Pearson: Aș spune că dv. ați realizat mult, mult de tot. Eu îmi dau seama, domnule președinte, că această perioadă este foarte delicată pentru un ziarist american să vină aici. Eu aș dori să scriu în mod constructiv și s-ar putea ca dv. să vorbiți complet neoficial asupra anumitor subiecte. Probabil veți dori ca pentru presă să vorbiți despre anumite probleme ale dezvoltării interne a României. Eu, în orice caz, mă voi conduce după dorințele dv.

Nicolae Ceaușescu: În ce privește publicarea în presă, desigur, problemele sunt destul de complicate. Nu mă refer la cele privind situația internă a României,

pentru că acestea nu sunt în nici un fel complicate, nu avem secrete. Așa că despre impresiile privind dezvoltarea României nu văd că ar putea fi vreo piedică de a da orice apreciere pe care o considerați. Sigur, problemele sunt mai complicate privind situația internațională și nu atât în ce privește România, ci în general evenimentele care au loc în momentul de față.

Drew Pearson: Probabil ar fi mai bine să discutăm la început despre unele probleme interne. Atunci când am fost ultima dată aici, Gheorghiu-Dej mi-a spus că România are un ritm de dezvoltare foarte înalt, cel mai înalt din lume, poate mai înalt decât Japonia. Care este situația în momentul de față?

Nicolae Ceaușescu: În ce privește ritmul de dezvoltare în România, el continuă să fie un ritm înalt; pe ultimii doi ani și jumătate sau mai bine zis pe ultimii trei ani el este de 12,5 - 12,6%. Asta în ce privește industria. După cât cunoaștem noi, față de alte țări, este un ritm înalt.

Drew Pearson: Foarte bun.

Nicolae Ceaușescu: Mi se pare că totuși Japonia se situează pe primul loc din acest punct de vedere. În ce privește agricultura, în primii doi ani ai cincinalului, ritmul a fost de peste 7%, ceea ce este un ritm bun. Venitul național a crescut în ultimii ani cu aproape 9%, iar productivitatea muncii cu aproape 10%. În acest timp, a crescut și nivelul de trai al oamenilor, cu aproape 5% anual. Prin măsurile pe care le întreprindem acum, vom asigura ca până în 1970 să realizăm o creștere a veniturilor tuturor oamenilor muncii cu circa 25% față de nivelul anului 1965. Facem eforturi mari pentru a asigura un ritm înalt de dezvoltare a economiei. Aceasta se oglindește în faptul că, din venitul național, dăm 30% pentru acumulări, pentru investiții. Aici mi se pare că avem ritmul cel mai înalt; mi se pare că numai japonezii sunt înaintea noastră. Dezvoltăm mult fondul de locuințe, deși încă cerințele sunt foarte mari. Ne gândim la un program suplimentar; chiar pe următorii doi ani vrem să dublăm volumul de locuințe prevăzut în plan.

Drew Pearson: Când am fost, data trecută, aici am văzut unele blocuri cu apartamente construite foarte rapid, în circa 7 zile, după cât îmi aduc eu aminte.

Nicolae Ceaușescu: Nu se poate.

Drew Pearson: În orice caz, se construia foarte rapid; se foloseau multe prefabricate.

Nicolae Ceaușescu: Punem un accent mare pe prefabricate. Vrem să diversificăm puțin și tipurile de locuințe, să facem niște tipuri ceva mai ieftine. Aceasta va da posibilitatea să dăm și chirii ceva mai mici pentru salariații cu venituri mai modeste.

Lucrăm la un program de irigații. Ne gândim ca până prin 1975 să ajungem la aproape 3 milioane ha teren irigat. Acum avem vreo 500 de mii ha. Așa că trebuie să facem un efort foarte mare în direcția aceasta.

Drew Pearson: În ce parte a țării vor fi aceste terenuri irigate?

Nicolae Ceaușescu: Îndeosebi în Sud — în Dobrogea și de-a lungul Dunării. Acestea sunt unele din preocupările noastre actuale în domeniul economic.

Drew Pearson: Am vorbit cu ambasadorul Bălăceanu și cu ambasadorul Bogdan despre aceste eforturi ale României; în special, am discutat cu ei despre acordarea de către SUA a clauzei națiunii celei mai favorizate. Departamentul de Stat ar dori să acorde României o asemenea clauză, însă întâmpină opoziția Congresului. Eu am scris ceva în legătură cu aceasta, însă se pare că ceea ce am scris eu nu a avut prea mare influență. Un lucru însă pe care ambasadorul Bogdan îl sublinia, a fost acela că România are un comerț foarte bun cu Germania occidentală și cu alte țări occidentale. Aș întreba dacă nu aveți cumva unele idei care ar fi folositoare pentru mine atunci când voi scrie despre acest subiect.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, problema relațiilor economice cu SUA este destul de veche. S-a scris mult, e adevărat, dar se pare că oficialitățile americane nu sunt prea grăbite să țină seama de ce se scrie. Eu știu că în SUA presa are o influență mai mare, dar se pare că m-am înșelat.

Drew Pearson: Da.

Nicolae Ceaușescu: Restricțiile care sunt în vigoare în momentul de față constituie o piedică în dezvoltarea acestor relații. De altfel, dintre țările socialiste din Europa, mi se pare că România se află pe ultimul loc în ce privește relațiile economice cu SUA

Drew Pearson: Cehoslovacia și România sunt pe ultimele locuri.

Nicolae Ceaușescu: Noi apreciem că sunt posibilități de dezvoltare a acestor relații. În unele domenii se poartă discuții să dezvoltăm aceste relații, dar și acestea sunt cam de mult și continuă să se afle în stadiul de promisiune.

În ce privește relațiile noastre cu țările occidentale, din totalul comerțului nostru exterior, circa 7% se efectuează cu aceste țări. Este adevărat că s-a dezvoltat mult în ultimii ani, însă luând în procente ar părea o creștere mare față de nivelul de la care am pornit; am pornit aproape de la zero; așa că și creșterile sunt de câteva ori.

Drew Pearson: Ce procentaj aveți cu Uniunea Sovietică?

Nicolae Ceaușescu: Circa 30%. Avem relații comerciale dezvoltate cu țările în curs de dezvoltare, din Asia, din Africa, însă acestea sunt relații care ne creează și condiții de desfacere a produselor noastre în țările respective și aprovizionarea cu materiile prime de care avem nevoie.

Drew Pearson: Îmi amintesc de controversa care s-a ivit în legătură cu contractul care trebuia încheiat cu firma „Firestone”. Noi am avut multe neazuri acasă în legătură cu această problemă. Aceasta a ilustrat o tendință fascistă din partea unei minorități a populației americane, nu a reprezentat punctul de vedere al majorității. Aș dori să întreb, ce a făcut România, a cumpărat o asemenea uzină din Germania occidentală sau din altă parte?

Nicolae Ceaușescu: N-am cumpărat. Am dezvoltat uzina pe care am avut-o. E adevărat, cauciucul este mai slab, însă ne-am apucat să rezolvăm noi problema. N-am ajuns la un rezultat nici până acum, mai tratăm, eventual să importăm o asemenea uzină, însă între timp am organizat cercetarea proprie pentru a o dezvolta noi.

Drew Pearson: În cazul că veți importa o asemenea uzină, intenționați s-o importați din SUA sau din altă parte?

Nicolae Ceaușescu: De unde vom găsi.

Drew Pearson: Eu cred că acum veți găsi o atmosferă mai bună în SUA.

Nicolae Ceaușescu: Știu că există o ofertă din SUA, dar nu știu încă dacă va fi dusă până la capăt.

Drew Pearson: Când am fost aici, în 1958, am fost impresionat de sistemul dv. de învățământ și grija pe care o manifestați pentru copii. Am vizitat atunci câteva grădinițe pe lângă uzine. Aș dori să știu care este acum situația învățământului? Știu că România a început dezvoltarea sa cu un procent mare de analfabeți.

Nicolae Ceaușescu: În general, acum întregul tineret învață opt ani; practic, nu se mai poate vorbi de neștiutori de carte, în afară de copiii care datorită unor deficiențe nu pot fi școlarizați, însă aceasta este o situație generală. Începând de anul viitor, trecem la învățământul obligatoriu de 10 ani și, prin aceasta, oarecum vom avea un nivel ridicat de învățământ. Peste 60% din tineri sunt cuprinși în liceu sau școli de specialitate. Și din acest punct de vedere noi considerăm că lucrurile stau bine. În ce privește liceele, am trecut la învățământul de 12 ani. În 1958, mi se pare că aveam licee cu durata de 10 ani; ulterior am trecut la 11 ani și acum trecem la 12 ani.

Drew Pearson: Însă învățământul de 12 ani nu este obligatoriu.

Nicolae Ceaușescu: Nu. Obligatoriu va fi învățământul de 10 ani. În ce privește învățământul superior, avem cam 70 de studenți la mia de locuitori. După cât cunoaștem din datele pe plan mondial, este o situație bună. Întregul învățământ este complet gratuit, iar pentru învățământul obligatoriu și licee dăm și manuale gratuite; peste 60% din studenți primesc burse de stat. Cu această dezvoltare noi putem să ne asigurăm pregătirea cadrelor necesare în toate domeniile de activitate. Sigur, sunt unele specialități noi în care trimitem oameni la specializare în diferite țări.

Drew Pearson: Când am fost aici data trecută, Gheorghiu-Dej mi-a vorbit foarte sincer despre China. Desigur, SUA nu au relații cu China. Îmi amintesc că Gheorghiu-Dej spunea atunci că acest lucru este tocmai ce le place chinezilor, că lor le place să fie înjurați decât să fie ignorați și de aceea noi trebuie să avem o atitudine prietenoasă față de chinezi. Am publicat despre acest lucru, însă nu a avut nicio influență asupra politicii americane. V-aș întreba, dacă dv. aveți cumva unele puncte de vedere în ce privește relațiile dintre China și SUA?

Nicolae Ceaușescu: În primul rând, trebuie să vă spun că niciun popor nu este dornic să fie înjurat; de aceea, cred că nici chinezii și nici americanii nu doresc acest lucru.

Drew Pearson: Cred că am folosit un cuvânt prea tare. Nu acesta a fost exact cuvântul pe care l-a folosit Gheorghiu-Dej.

Nicolae Ceaușescu: Nimeni nu dorește să fie nici criticat și nici chinezii și nici americanii nu fac excepție în direcția asta.

Drew Pearson: Aveți dreptate.

Nicolae Ceaușescu: Lipsa de relații între China și SUA nu este de natură să contribuie la rezolvarea problemelor internaționale. China este o țară mare, nu poate fi ignorată în viața internațională. Problemele internaționale nu se pot rezolva fără China și desfășurarea vieții internaționale din ultimii ani demonstrează acest lucru, iar perspectiva vorbește și mai mult despre necesitatea ca China să participe activ la rezolvarea problemelor internaționale. Fiecare an care trece face ca China să devină mai puternică și din punct de vedere economic și din punct de vedere militar, dacă discutăm în termenii de astăzi. De aceea, apreciez că normalizarea relațiilor între SUA și China ar fi în avantajul găsirii căilor de a asigura pacea în lume. Aceasta cere ca SUA să renunțe la unele poziții care s-au dovedit a fi nerealiste, în problema celor două Chine și primirea în ONU a Chinei.

Drew Pearson: Noi am făcut o ofertă publică în ce privește schimbarea atitudinii noastre în legătură cu admiterea Chinei în ONU, dar nu și în ce privește problema celor două Chine. Am impresia însă că această declarație a fost făcută pentru consum intern. Problema Chinei este o problemă a relațiilor dintre republicani și democrați. Dacă dv. nu mai aveți alte probleme, poate am putea discuta acum unele chestiuni mai confidentiale.

I-am spus mai înainte domnului Malița că am discutat cu Johnson. Președintele Johnson este un bun prieten al meu, îl cunosc de 30 de ani. Am discutat cu Johnson despre Rusia. De fapt, în mod obișnuit, el era iritat când discutam despre această problemă, însă în ultimii ani se mândrește foarte mult cu realizarea acestui Tratat de neproliferare a armelor nucleare și alte tratate. De exemplu, Tratatul consular, unde întâmpină foarte mari greutăți în ce privește ratificarea. Invazia în Cehoslovacia i-a produs durere președintelui Johnson, l-a rănit, i-a dăunat din punct de vedere politic și, într-o oarecare măsură, l-a împins înapoi. E adevărat, n-am mai discutat cu Johnson în ultimele trei săptămâni. De aceea, vreau să pun acum o întrebare. Este o problemă foarte delicată, deoarece are de-a face cu încrederea în Rusia. Eu sunt convins că președintele Johnson îmi va cere părerea despre aceasta. Este posibil să continue el aceeași cale în relațiile cu Rusia? Johnson speră să aibă o discuție cu Kosâghin. Cred că și acum vrea să aibă o asemenea discuție. Dacă ați putea să vă situați acum pe poziția președintelui Johnson, cum ați proceda?

Nicolae Ceaușescu: Îmi este greu, pentru că nu sunt decât președintele României; nu avem nici arme atomice, nici forța economică și militară, cum au SUA, așa că trebuie să mă situez pe poziția României.

Drew Pearson: Atunci, o să fac un amendament la această întrebare. Din punct de vedere al României, cum vedeți problema aceasta?

Nicolae Ceaușescu: Dezvoltarea relațiilor dintre Uniunea Sovietică și SUA și realizarea unor înțelegeri au avut la timpul respectiv o anumită importanță privind destinderea situației internaționale, deși, de exemplu, în problema Tratatului de neproliferare, noi am avut și continuăm să avem anumite îndoieli, cu toate că el s-a îmbunătățit într-o anumită măsură. Se pare totuși că el nu răspunde pe deplin cerințelor celorlalte state și se pare că în ultimul timp aceste rezerve s-au accentuat în primul rând, pentru că nu oferă garanții țărilor care renunță la arma nucleară. Vedeți, viața demonstrează că este nevoie de garanții.

Drew Pearson: Da.

Nicolae Ceaușescu: Atunci, nu pot fi criticați aceia care fiind gata să renunțe la arma nucleară nu li se dau garanții că nu vor fi obiectul unui atac. Dimpotrivă, este, după părerea mea, o cerință elementară.

În ce privește perspectiva, lucrurile depind de cele două țări. România întotdeauna s-a pronunțat și continuă să se pronunțe pentru a se găsi căi de înțelegere între state, între popoare și considerăm că aceasta este calea care poate să asigure înlăturarea primejdiei unui conflict cu consecințe destul de grave. Înțelegerea trebuie să țină seama de interesele tuturor popoarelor, de asigurarea independenței, a dreptului fiecărui popor de a-și dezvolta viața așa cum o dorește el. Ca să spun așa, între noi, secret, înțelegerea să nu mai fie pe spatele altor popoare.

Drew Pearson: Mie mi se pare că până acum SUA și Rusia nu au încercat să încheie înțelegeri secrete.

Nicolae Ceaușescu: Nu cunosc înțelegerile dintre SUA și Uniunea Sovietică; poate dv. cunoașteți mai bine.

Drew Pearson: Cred că nu există niciun secret. Singurul lucru pe care aș dori să-l țineți secret este ceea ce v-am spus adineauri, în legătură cu discuția pe care am avut-o cu președintele Johnson. Totuși, o să vă rog să-mi permiteți; eu nu vorbesc ca ziarist, ci ca un prieten al președintelui Johnson, un prieten al păcii. Președintele Johnson va fi foarte mult criticat în urma acestei invazii a Cehoslovaciei, va fi criticat pentru dorința lui de a continua, de a dori totuși să aibă discuții cu Kosâghin. Aceste discuții nu se vor referi la proliferare sau neproliferare; se vor referi la problema rachetelor antirachetă și alte probleme.

Există, în general, o părere că dacă SUA și Rusia vor reuși să se înțeleagă, atunci nu va mai exista război. Foarte mulți americani spun însă că nu putem avea încredere în Rusia, de ce să discutăm cu Rusia. Aceasta este întrebarea confidențială pe care v-o pun acum și la care aș dori sfatul dv.

Nicolae Ceaușescu: Istoria este plină de învățăminte. Înțelegerea între doi, chiar super-mari cum li se spune astăzi, nu rezolvă problemele din lume în primul rând pentru că mai sunt și alți „mari” care nu pot fi ignorați. Aici mi se pare mie că se face o greșeală. În al doilea rând, cei mici reprezintă 2/3 din populația lumii și nu pot fi ignorați. Și aceasta este o altă greșeală pe care o fac cei mari.

Drew Pearson: China este o țară mare.

Nicolae Ceaușescu: Dacă ne-am întoarce numai la perioada premergătoare ultimului război mondial, am putea trage multe concluzii folositoare. Eu vreau să înțelegi bine; apreciez că relațiile bune dintre SUA și Uniunea Sovietică au o influență mare în viața internațională, însă nu rezolvă problemele internaționale și poate viața va demonstra mai iute acest lucru, decât cred unii.

Drew Pearson: Desigur, aceasta nu a rezolvat problema cehoslovacă și problemele țărilor mici din Estul Europei.

Nicolae Ceaușescu: Nu a rezolvat nici problema Vietnamului, nici problema Americii Latine. De aceea, ar trebui ca lucrurile să fie privite ceva mai larg, să se aibă în vedere că epoca de astăzi este o epocă a afirmării națiunilor care doresc să trăiască independente, libere și că numai în măsura în care se creează condiții optime în direcția aceasta se deschid premisele pentru o pace trainică.

Drew Pearson: Acesta este un sfat bun.

Nicolae Ceaușescu: Armele nucleare și forța nu rezolvă problemele. SUA au experiența din Vietnam și pot confirma acest lucru.

Drew Pearson: Da, și eu pot spune că am constatat acest lucru. Cu toate acestea, dacă se reușește să se ajungă la o înțelegere între cele două mari puteri, care au depozite întregi de arme nucleare, înseamnă că se va face un progres spre pace.

Nicolae Ceaușescu: Ce va fi mâine?

Drew Pearson: Cel puțin nu va exista acel trăgaci primejdios la armele nucleare.

Nicolae Ceaușescu: Mai au și alții arme nucleare, iar timpul pentru producerea lor se micșorează, nu crește.

Drew Pearson: E adevărat, dar dacă SUA și Rusia vor ajunge la o înțelegere să păstreze pacea, în acest caz SUA ar putea folosi o anumită influență asupra Moscovei atunci când ar fi vorba de o amenințare, să spunem, la adresa României.

Nicolae Ceaușescu: Sigur că da, dar e prea greu ca atâta lume, atâtea popoare să se lase numai la bunăvoința celor mari, mai cu seamă că această chestiune este întotdeauna legată de alți oameni. Astăzi pot fi în conducerea unor țări oameni cu rațiune, cu judecată, umanitari; mâine pot fi alții. Viața așa este. Deci, omenirea nu este legată de înțelegerea celor două popoare.

Drew Pearson: Dv. aveți o logică bună; aveți foarte multă dreptate. Tocmai din acest motiv eu sunt un om care de foarte mult timp cred în Națiunile Unite, însă

și acolo se întâmplă că se folosește dreptul de veto atunci când se pun în discuție anumite probleme. Acest lucru l-a făcut Uniunea Sovietică și a creat anumite greutăți.

Nicolae Ceaușescu: Alteori l-a făcut SUA.

Drew Pearson: Niciodată SUA nu a folosit dreptul de veto.

Mircea Malița: A folosit alte voturi, dacă nu veto-ul.

Drew Pearson: Niciodată nu am folosit dreptul de veto. Noi luptăm pentru pace. Aș vrea să întreb o chestiune: credeți că poziția SUA a avut vreo influență asupra Rusiei, când a declarat că nu va invada România?

Nicolae Ceaușescu: Ceea ce pot să spun este că noi am apreciat această poziție, și, în particular, am dori să exprimăm mulțumiri președintelui Johnson pentru aceasta.

Drew Pearson: Voi transmite acest lucru. Am fost uimit atunci când Rusia a intrat în Cehoslovacia. Ca ziarist, eu n-aș fi crezut acest lucru. Îmi amintesc că ambasadorul dv. Bogdan și ambasadorul iugoslav au exprimat aceeași părere. Ar însemna poate că întreb prea multe dacă v-aș ruga să îmi spuneți, care este părerea dv. în legătura cu motivele care au făcut pe ruși să întreprindă această măsură? Mai întâi vreau să vă spun că am fost la Viena, unde am discutat cu niște refugiați cehoslovaci, refugiați care erau prieteni ai lui Dubcek. Aceștia mi-au spus că la întâlnirile de la Cierna și Bratislava opiniile erau oarecum încurcate. La Bratislava, Kosâghin a fost foarte dur, însă nu a mai fost tot atât de dur când s-a întâlnit cu Svoboda la Moscova. Cel mai dur a fost Selest, ucraineanul, care i-a amenințat pe cehoslovaci cu pumnul. De asemenea, Șelepin s-a dovedit a fi foarte dur, foarte dificil în discuții. Mi-au spus, de asemenea, că Brejnev își schimba mereu punctul de vedere, nu părea să fie hotărât, într-o zi se pronunța pentru un lucru, în altă zi pentru altul. Refugiații aceștia mai spuneau că atunci când a mers la Moscova, Svoboda a refuzat să vorbească dacă nu sunt eliberați, Dubcek și ceilalți conducători cehoslovaci, care au fost ținuți la închisoare timp de patru zile. Svoboda ar fi amenințat că se va sinucide dacă nu vor fi eliberați ceilalți conducători cehoslovaci. De asemenea, rușii intenționau să-l mențină pe Kriegel la Moscova, iar Svoboda a spus că el nu se va înapoia la Praga dacă nu i se permite lui Kriegel să se înapoieze cu el. Acestea sunt câteva lucruri pe care mi le-au spus refugiații cehoslovaci când am fost la Viena. Cred însă că ei nu cunoșteau totul.

Nicolae Ceaușescu: E și greu de spus. Eu m-am întâlnit cu conducătorii cehoslovaci cu trei zile înainte de intervenție. Așa cum am văzut eu situația din Cehoslovacia, din discuțiile cu conducătorii cehoslovaci, intervenția nu este cu nimic justificată. Ce a determinat aceasta, îmi este greu să spun acum, pentru că n-am date care să mă ajute să înțeleg. Logic, ar fi trebuit să nu se întâmple, dar după cum vedeți nici logica nu este întotdeauna logică, depinde cum o interpretează oamenii. În orice caz, așa cum s-au desfășurat lucrurile, se pare că au fost infirmate anumite calcule pe care și le-au făcut cei cinci. Lucrurile

urmează să fie judecate de mai multe date, de mai multe fapte. Noi considerăm că acum ar trebui să se realizeze înțelegerea, dacă se poate spune așa, de la Moscova, în sensul ca Cehoslovacia să-și poată desfășura activitatea normală și trupele străine să fie retrase în cel mai scurt timp. Numai așa se poate deschide calea pentru normalizarea situației din Cehoslovacia și în general continuarea cursului de destindere în Europa.

Drew Pearson: Este un sfat bun și acesta. Domnule președinte, ați fost deosebit de amabil că mi-ați acordat această posibilitate de a discuta cu dv. într-o perioadă când sunteți atât de ocupat. Apreciez foarte mult acest lucru și n-aș dori să vă răpesc prea mult din timpul dv. prețios.

Nicolae Ceaușescu: Aș dori să vă pun și eu o întrebare. Cum vedeți perspectiva alegerilor din SUA?

Drew Pearson: Dacă astăzi ar avea loc alegerile, Nixon ar învinge, deoarece astăzi există un foarte dezvoltat sentiment al albilor împotriva negrilor. Există, de asemenea, un număr de americani care, deși nu le place războiul din Vietnam, consideră că noi ar trebui să mergem acolo cu arma atomică și să-l terminăm, ceea ce, după părerea mea, este o prostie. Humphrey a fost identificat cu politica lui Johnson în Vietnam. Aș vrea să spun de la început că eu personal sunt pentru Humphrey. Se pare totuși că până în noiembrie Humphrey va reuși să-l ajungă din urma pe Nixon și posibilitățile să fie jumate-jumate. Este o întrebare dificilă.

Nicolae Ceaușescu: Apreciați că se poate găsi o soluție pentru încetarea bombardamentelor împotriva Vietnamului din partea SUA?

Drew Pearson: Cred că da. Însă în discuțiile pe care le-am avut cu Johnson, de obicei am evitat discutarea acestui subiect. Ne înțelegem în multe probleme, însă nu și în problema încetării războiului din Vietnam. La 8 august, vicepreședintele Humphrey s-a dus în Texas cu dorința de a căuta cu Johnson, împreună, o soluție pentru a pune capăt bombardamentelor în Vietnam. Am vorbit cu Humphrey în ajunul plecării sale în Texas; apoi am avut cu el o scurtă convorbire la telefon. El a căutat să folosească atunci faptul că nu aveau loc lupte; lipsa de activitate a Vietcongului s-o folosească ca un motiv pentru încetarea bombardamentelor, dar președintele Johnson nu a fost de acord. Nu știu ce s-a întâmplat. Cred că președintele primise anumite informații cu caracter de spionaj din Vietnam, care arătau că trupele Vietcongului se concentrau în anumite puncte, însă nu știu dacă aceasta era realitatea. Eu am vorbit de câteva ori cu vicepreședintele Humphrey; el este într-o poziție dificilă, nu poate să se opună politicii lui Johnson, însă el dorește ca într-o formă oarecare să se pună capăt bombardamentelor în Vietnam.

Nicolae Ceaușescu: Problema aceasta poate ar ajuta lui Humphrey. În orice caz, oprirea bombardamentelor asupra Vietnamului ar deschide căile pentru a se ajunge la o soluție pașnică și cred că ar exercita o mare influență asupra vieții internaționale. Nu știu de ce președintele Johnson nu vrea să rămână în

istorie ca un om care a luat o hotărâre mai fermă, de a pune capăt acestui război.

Drew Pearson: Eu împărtășesc pe deplin punctul dv. de vedere.

Nicolae Ceaușescu: Poate reușiți să-l influențați!

Drew Pearson: Am încercat. Am discutat cu el; de fapt, am avut câteva discuții în luna martie, înainte de anunțul pe care l-a făcut că nu va mai candida. Apoi i-am scris o scrisoare în termeni foarte puternici, scrisoare în care subliniam că el își ruinează întreaga politică externă care de fapt este excelentă. Singura explicație pe care aș putea s-o dau, în legătură cu poziția președintelui Johnson față de Vietnam, este că în întreaga lui viață a fost foarte apropiat de cercurile militare, că încă de la început el a făcut o greșală cu Vietnamul, iar acum el are această greșală pe cap și nu știe cum să iasă din situația creată. Consider că el greșeste, însă el crede că are dreptate. Trebuie să vă spun că guvernul american a fost foarte recunoscător României pentru faptul că i-a contactat pe nord-vietnamezi pentru începerea tratativelor care au loc acum la Paris.

Nicolae Ceaușescu: Să știți că situația se poate complica. Totuși, ar trebui folosit faptul ca s-a ajuns la aceste contacte care au loc la Paris.

Drew Pearson: Sunt de acord cu dv.

Nicolae Ceaușescu: Ar fi un lucru bun, folositor și Vietnamului și SUA, în general cauzei unei politici raționale.

Drew Pearson: Îi voi informa pe domnul Humphrey despre punctele dv. de vedere. Considerați dv. că dacă bombardamentele împotriva Vietnamului de Nord ar fi oprite, ar urma oare un mic semn din partea nord-vietnamezilor?

Nicolae Ceaușescu: Știu că Vietnamul de Nord a afirmat acest lucru. Atunci când am discutat cu tovarășii vietnamezi, dacă îmi aduc bine aminte, cerințele președintelui Johnson au fost destul de reduse dacă vietnamezii dau un semn că sunt gata să meargă la tratative, vor înceta bombardamentele. Au dat semn, au mers chiar la tratative și totuși bombardamentele continuă. Aceasta duce la crearea unei anumite neîncrederi. Ori, în lumea de azi, neîncrederea este și așa destul de mare și, după cum vedeți, neîncrederea este față de cei mari, nu față de cei mici.

Drew Pearson: Sunt de acord cu dv. Am fost la Chicago, la Convenția Partidului Democrat. Pe această problemă, în rândul democraților a fost o dezbatere foarte aprinsă. Partidul Democrat a fost aproape despicat în două. Domnul Johnson era în Texas în timpul acela, însă avea legătura telefonică cu persoanele mai importante de acolo. Johnson a cerut ca rezoluția pe care o va adopta Convenția în legătură cu Vietnamul să-i fie trimisă, înainte de adoptare, în Texas pentru a o citi. Această cerere a lui nu avea o bază, însă i s-a trimis textul rezoluției. Când a primit textul rezoluției, Johnson l-a modificat și rezoluția a fost adoptată așa cum a vrut el. Rezoluția adoptată nu este nici rea, dar nu este nici la fel de bună ca cea inițială. În acel moment primise un mesaj din partea comandantului trupelor americane în Vietnam, în care se arăta că în

perioada când bombardamentele au fost oprite din cauza timpului nefavorabil, în numai o săptămână au trecut în Vietnamul de Sud 1.000 de camioane nord-vietnameze, comparativ cu 100 de camioane care au trecut în timpul bombardamentelor. Nu vreau să intru în detalii militare, însă trebuie să spun că președintele Johnson acordă foarte mare importanță acestor probleme, cântărește foarte mult faptele în mintea sa. Am spus toate acestea pentru că dv. m-ați întrebat care este punctul de vedere al președintelui Johnson. Nu știu ce gândește Humphrey; la întoarcere, voi discuta din nou cu el asupra acestei probleme. În martie 1965, eu am mers la Moscova; era la circa o lună după începerea bombardamentelor în Vietnam. Înainte de plecare am discutat cu Humphrey și el era foarte îngrijorat, foarte necăjit din cauza acestor bombardamente. Apoi, când m-am întors din Rusia, am discutat cu Johnson și Humphrey și le-am spus că rușii se opun foarte viguros acestor bombardamente. Le-am spus că Kossighin și Brejnev, care luaseră puterea de la Hrușciiov, sunt ferm hotărâți împotriva acestor bombardamente. Le-am raportat cu foarte mare grijă despre toate acestea, le-am raportat despre atitudinea la foarte joasă temperatură a rușilor. Trebuie însă să-l înțelegeți pe președintele Johnson. Este un om foarte viguros, un om care ține foarte mult la propriile sale idei, iar ideile lui în ce privește politica externă a SUA sunt excelente, dar, după părerea mea, ele nu a fost bune în ce privește problemele Asiei de Sud-Est. De asemenea, părerea lui nu au fost prea bune în legătură cu Uniunea Sovietică. Acum el și-a schimbat părerea în legătură cu Uniunea Sovietică și va învăța din aceasta. Din această cauză am menționat mai înainte că nu știu ce va însemna pentru el Cehoslovacia, în atitudinea lui, în politica lui față de Rusia. Știu însă că pe dv. vă interesează părerea domnului Humphrey și domnului Nixon, pentru că la Casa Albă va fi unul din aceștia doi.

Nicolae Ceaușescu: Cu domnul Nixon am avut o întâlnire acum doi ani. Tot aici am avut întâlnirea, vreo două ore.

Drew Pearson: Ce credeți despre el?

Nicolae Ceaușescu: Să vă spun drept, din discuția de atunci, am rămas cu impresia că în multe privințe are unele păreri reacționare. În problema neproliferării armei nucleare am găsit la el un punct de vedere destul de bun.

Drew Pearson: Care era punctul lui de vedere?

Nicolae Ceaușescu: Că într-adevăr dacă celelalte state nu vor fi luate în seamă, va avea urmări negative pentru alte popoare. Dar una este când devine președinte și alta este când discută de pe altă poziție.

Drew Pearson: Trebuie să vă spun de la început că mie nu-mi place de Nixon; am o părere preconcepută despre el.

Nicolae Ceaușescu: În acest caz, eu sunt într-o situație mai neplăcută.

Drew Pearson: Nixon are obiceiul să spună ceea ce crede el că interlocutorului îi place să audă.

Nicolae Ceaușescu: În problema Vietnamului nu am avut aceeași părere.

Drew Pearson: În ce privește Vietnamul, Nixon ar continua politica lui Johnson, însă Humphrey nu ar continua această politică.

Nicolae Ceaușescu: Depinde de dv.

Drew Pearson: Adevărat, însă nu depinde numai de noi. Dacă pacea în Vietnam ar fi realizată înainte de noiembrie, Humphrey ar învinge.

Nicolae Ceaușescu: Aici președintele Johnson ar putea face ceva.

Drew Pearson: Da, poate, dar nu știi dacă o va face.

Nicolae Ceaușescu: În ce ne privește, noi am dori s-o facă.

Drew Pearson: Humphrey a avut o discuție cu rușii în această problemă și a încercat să obțină un oarecare ajutor de la ei în ce privește Vietnamul. Johnson, de asemenea. Aici nu este vorba de două politici separate, pentru că ambii lucrează împreună. Ambasadorul sovietic la Washington, Dobrânin, când a mers în audiență la domnul Johnson pentru a informa despre situația din Cehoslovacia a spus că guvernul sovietic consideră că discuțiile începute în problema rachetelor antirachetă, în problema Vietnamului și altele, vor continua, însă mulți dintre diplomații americani consideră acum că Rusia ar fi mai mulțumită dacă războiul în Vietnam ar continua. M-ar interesa care este părerea dv. în această chestiune?

Nicolae Ceaușescu: Nu pot vorbi în numele altora. Ce pot să spun este că continuarea războiului în Vietnam nu servește nimănui. Dimpotrivă, poate fi sursă de încordare, de justificare a altor acțiuni. Nu văd de ce Uniunea Sovietică ar putea să fie pentru continuarea acestui război. Într-un anumit sens, totuși SUA țin acolo 500 de mii de oameni.

Drew Pearson: E adevărat, nu la Berlin, ci dincolo.

Nicolae Ceaușescu: Nu trebuie nici la Berlin și nici acolo. Noi suntem partizanii ca fiecare să-și țină armata la el acasă. Și soldații vor fi mai mulțumiți.

Drew Pearson: Și eu sunt partizantul acestei idei. Nemții cred acum că dacă noi n-am fi fost atât de mult amestecați în Vietnam, rușii n-ar fi intrat în Cehoslovacia.

Nicolae Ceaușescu: Nu văd o legătură neapărată. Sigur, presa scrie mult, dar nu poți crede tot ce scrie presa.

Drew Pearson: E adevărat.

Nicolae Ceaușescu: Am văzut că presa din SUA scrie mult despre faptul că SUA, în mod tacit, au fost de acord cu invadarea Cehoslovaciei.

Drew Pearson: Am citit și eu, dar nu cred.

Nicolae Ceaușescu: De aceea spun că nu trebuie să crezi tot ce scrie presa.

Drew Pearson: E drept. Mi se pare că despre acest lucru s-a scris în presa britanică, deși n-aș vrea acum să-i apăr pe colegii mei din presă, pentru că și eu fac greșeli.

Nicolae Ceaușescu: Se poate să fi greșit.

Drew Pearson: Cred că presa americană în totalitatea sa a scris destul de corect despre evenimentele din Cehoslovacia.

Nicolae Ceaușescu: A scris destul de rezervat.

Drew Pearson: În ce sens rezervat?

Nicolae Ceaușescu: Prudent, reținut.

Drew Pearson: Eu am făcut o greșeală serioasă când am scris că Rusia nu va intra acolo.

Nicolae Ceaușescu: Dacă îl întrebați pe președintele Johnson, vă ajută să nu greșiți. Doar a cunoscut înainte de a intra trupele în Cehoslovacia.

Drew Pearson: A cunoscut numai cu două ore înainte. Nu cred că a știut mai mult.

Nicolae Ceaușescu: În orice caz, noi am știut când au intrat trupele acolo.

Drew Pearson: Cum au ajuns trupele bulgare în Cehoslovacia, pe unde?

Nicolae Ceaușescu: N-au putut merge decât pe mare, prin Uniunea Sovietică.

Drew Pearson: Înseamnă că de câteva zile erau pe drum.

Nicolae Ceaușescu: Probabil mai de mult, pentru că au fost manevre acolo.

Drew Pearson: Cred că aceasta a fost o hotărâre luată pe moment de către ruși sau a fost ceva pregătit din timp?

Nicolae Ceaușescu: E greu de spus, dar asemenea acțiuni nu se pot pregăti pe moment.

Drew Pearson: De fapt eu nu sunt militar; în Primul Război Mondial n-am fost decât caporal. Totuși cred că aveau nevoie de cel puțin două zile pentru a pregăti o asemenea treabă.

Nicolae Ceaușescu: Ceea ce trebuie făcut, este să se ajungă la renunțarea folosirii armatelor în rezolvarea problemelor dintre state. Și aici presa poate juca un anumit rol, pentru că altfel aceste focare creează încordare și (existența unor) asemenea focare de luptă se pot oricând generaliza. Oamenii sunt îndreptățiți să pună întrebarea: ce va urma?

Drew Pearson: Pot să citez părerea dv. de a scoate forța în afara legii?

Nicolae Ceaușescu: Da. Acum există multă agitație în multe state din Europa. În Turcia au loc manevre militare; de asemenea, și în alte țări. Toate acestea creează o psihoză de încordare și oricând se poate întâmpla un accident voit sau nevoit.

Drew Pearson: E adevărat.

Nicolae Ceaușescu: Și urmările pot fi grele. De aceea, problema renunțării la forță este o problemă esențială pentru pace. Cei doi mari ar trebui să dea exemplu în această privință.

Drew Pearson: Dv. sunteți mai tânăr decât mine; poate vă mai amintiți de pactul Kellog-Briand din 1928, prin care războiul era scos în afara legii.

Nicolae Ceaușescu: Da.

Drew Pearson: Pe atunci eram tânăr ziarist și noi, toți ziaristii eram foarte entuziasmați de acest pact, însă Hitler și Mussolini l-au rupt în bucăți. Cu toate

acestea, eu sunt de acord cu dv. și îmi voi folosi vocea mea mică pentru realizarea acestui țel.

Nicolae Ceaușescu: E adevărat. Pactele sunt făcute pentru a fi încălcate. Istoria dovedește că, atât timp cât este chemată forța să hotărască, pactele au o valoare mică. De aceea, pentru noi problema aceasta a creării condițiilor pentru ca toate statele, toate națiunile să poată avea un cuvânt de spus în viața internațională este o garanție mai sigură pentru pace. Forța nu rezolvă problemele din lume. Forța poate crea o anumită situație vremelnică, dar nu poate da soluții de durată. Și aici istoria este plină de exemple. Dacă vrem într-adevăr să creăm o lume în care să domnească pacea și colaborarea între popoare, atunci trebuie să excludem forța. Cu forța poți ocupa un teritoriu, dar nu poți să cucerești un popor.

Drew Pearson: Experiența Vietnamului arată acest lucru.

Nicolae Ceaușescu: Și nu numai în Vietnam. În loc de baze atomice să se facă baze științifice. I-am spus domnului Harriman când a fost astă toamnă aici: În Vietnam cheltuiți 30 de miliarde de dolari și nu câștigați decât tot mai mulți inamici, chiar în Vietnamul de Sud; dacă numai o parte din aceștia s-ar folosi în scopuri pașnice, ați câștiga prieteni.

Drew Pearson: Aveți foarte multă dreptate. Ce v-a spus Harriman?

Nicolae Ceaușescu: Nu a spus nimic; căuta să demonstreze că vietnamezii sunt de vină, că nu se lasă ocupați!

Drew Pearson: În sufletul său însă era de acord cu dv.

Nicolae Ceaușescu: Probabil.

Drew Pearson: Din nou vreau să repet că v-am răpit prea mult din timpul dv.

Nicolae Ceaușescu: Mie mi-a produs o mare plăcere întâlnirea cu dv. și sper că veți rămâne în continuare un prieten al României, al relațiilor bune dintre statele noastre și în general dintre popoare.

Drew Pearson: Cu siguranță voi fi. Deși nu aveți nevoie de promisiunea mea, totuși v-o fac: atâta timp cât România va continua să promoveze ideile despre care mi-ați vorbit acum, nu putem decât să sprijinim România.

Nicolae Ceaușescu: România este un stat mic, are numai 20 milioane de oameni; a trecut prin multe greutăți, a fost sub dominație străină sute de ani și de aceea prețuiește libertatea, vrea relații de prietenie, de colaborare, nu de subjugare și ne străduim să ajungem la o asemenea colaborare. Știm că trebuie să avem relații bune cu vecinii noștri și ne străduim să avem asemenea relații. Aparținem sistemului socialist și facem totul să construim socialismul în condițiuni cât mai bune în țara noastră, iar rezultatele pe care le avem în acest domeniu sunt bune, sunt simțite de popor. De aceea, întregul popor sprijină pe deplin politica noastră. Dorim ca, păstrând toate relațiile, toate alianțele noastre, să asigurăm posibilitatea ca România să se dezvolte independent. Suntem pentru o colaborare cu toate statele și considerăm că în lumea de astăzi nu se poate să ne izolăm. Suntem și pentru o dezvoltarea a relațiilor cu SUA - sigur,

pornind de la situația de fapt - și cred că se vor putea obține rezultate mai bune. În acest spirit acționăm și vom acționa și în viitor și credem că este un spirit just, corespunzător vieții internaționale de astăzi.

Drew Pearson: Vă mulțumesc foarte mult pentru posibilitatea ce mi s-a acordat de a avea aceste discuții cu dv., domnule președinte.

Nicolae Ceaușescu: Întrucât discuțiile noastre sunt neoficiale, vă rog să înțelegeți că unele lucruri nu sunt destinate presei.

Drew Pearson: Înțeleg acest lucru, dar aș vrea acum să precizați dacă ceea ce ați spus dv. cu privire la asigurarea păcii și cu privire la scoaterea forței în afara legii, precum și problemele referitoare la dezvoltarea economică, dezvoltarea învățământului pot fi date publicității?

Nicolae Ceaușescu: Da, inclusiv ultima parte privind relațiile dintre state, pentru că nu este secret.

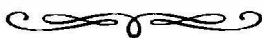
Drew Pearson: Voi încerca ca atunci când voi publica despre aceste probleme să nu vă producă neplăceri.

Nicolae Ceaușescu: Am încredere și sper să mai vizitați România. Mă abțin de la aprecieri asupra viitorului președinte al SUA, pentru că noi trebuie să colaborăm cu cel ce va fi ales, deși am putea să avem și noi preferințe: am prefera un președinte care să rezolve multe probleme care nu s-au rezolvat până acum privind colaborarea între popoare.

Drew Pearson: Chiar și Nixon ar putea să facă acest lucru.

Discuțiile s-au terminat la ora 12,45.

(ANR, fond CC al PCR - Secția Relații Externe, dosar 125/1968, f. 2 - 24.)

SINTEZA „SINTEZEI” ȘI ALTE NEDUMERIRI!

Petre Neghiu

De o bucată bună de vreme apare în peisajul publicistic carpato-danubiano-pontic „*Revista de cultură și gândire strategică*”, după cum ne spune subtitlul, intitulată SINTEZA, editată „sub egida Asociației Române pentru Evaluare și Strategie” și care a depășit 30 de numere. Până aici, totul apare atrăgător, iar când află din caseta editorială că fondatorul/„sintetizatorul” revistei nu este altul decât domnul VASILE DÂNCU, cadru didactic universitar, sociolog cu acte în regulă și, mai ales, viceprim-ministru, adică vicepremier al Guvernului în funcție, adică în „*guvernul meu*” de tehnocrați, totul devine super-atrăgător. În plus, dacă-ți pică în mână un exemplar mai ai o surpriză nemaipomenit de plăcută; calitatea hârtiei, un fel de „*velur*”, condițiile grafice, densitatea imagistică și, interesant, greutatea revistei: peste 600 de grame/ex. Mai rămâne să reușești să citești cele circa 250 de pagini dense, profesionist tehnoredactate, cu iz occidental și, cum spuneam, cu multe imagini/poze luate de la Agerpres, după cum suntem anunțați tot din casetă. Multă publicitate, multe reclame, predomină cele ale firmei „*RCS-RDS*”, respectiv rețeaua „*Digi*”. Revelația nu poate întârzia. Am intrat în posesia revistei – vreo 15 numere – de la un prieten care le-a primit de la ghișeul RCS-RDS unde își plătește abonamentul pentru cablu TV. Și, altă revelație, le-a primit gratuit. Nu numai el, ci toți cei ce stăteau la coadă la ghișeu să-și achite facturile, probabil o perioadă promoțională...de vreo doi ani. Un abonament anual costă 150 lei.

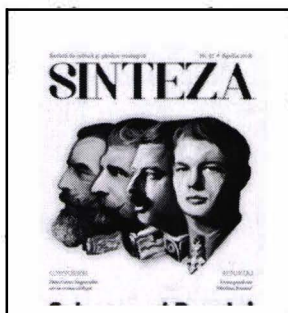
Revenind la esență, am ales câteva numere ale căror teme – publicația este focusată tematic – par a fi de interes, mai cu seamă pentru rubrica „*Controverse*” a revistei PERISCOPE. Un prim exemplu, nr.25/februarie 2016 se concentrează pe tema: „Partidele. Sfârșitul unei civilizații politice?”. Semnul întrebării, abundent folosit în cercetările sociologice, dă naștere la cel puțin două idei: s-a terminat cu partidele, gata, s-a terminat și cu democrația...!? Se sfârșește

"civilizația politică", începe o altă civilizație, probabil cea tehnocrată, având în vedere că experimentul s-a lansat în România...!?

Editorialul domnului Dâncu (tradus în engleză pe coloane vertical-paralele) constată niște realități...românești cu posibilă proiecție europeană sau chiar mondială. Domnia Sa enumeră un ghem de "viruși" care par a submina credibilitatea și, implicit, existența partidelor, cel puțin în varianta lor chimică. Nu ne referim, nici măcar enumerativ, la aceste "major drifts", pentru că ni se pare pervers să admitem că: "avem multe semne care arată sfârșitul partidelor politice, cel puțin în varianta clasică, cea pe care o cunoaștem deja". Adică, partidele politice vor sucomba de-a binelea, fără nicio diferență între ce înseamnă ideologiile lor, sau, împingând lucrurile mai departe, vor sucomba ideologiile, de stânga, de dreapta, de centru, de la extreme, sau cele "de pripas", născute din creierul unui Zeus, care nu poate procrea mai mult de trei membri: „Alianța pentru Domnești" ha, ha, ha!; "Partidul Botoșănenilor" (cel, probabil care a rezolvat problema irigațiilor din timpul secetei din acest an!), "Partidul pentru Argeș și Muscel" /probabil, cel care a construit cu bani publici capela mortuară pentru „regii" României!!); "Mișcarea pentru Medgidia", dar și "Mișcarea pentru Rădăuți – a doua încercare!!" La mai multe...încercări!

Sondajul publicat începând cu pagina 24 "unde ne mai sunt partidele?", realizat perfect metodologic – profesional, de către IRES, adică de firma-institut a aceleiași ARES despre care ne amintim că a dat-o în bară și cu capul și cu coarnezile la niște alegeri din Republica Moldova, vine, tranșant, ca ghilotina: 73% dintre români au o părere foarte proastă despre partide, iar 92% nu mai au încredere în ele; cea mai bună părere ar avea-o românii (52%) despre partidul comunist care ar fi fost "un partid mai bun decât partidele actuale... Un studiu din 2015 al aceluiași IRES sublinia faptul că mai mult de jumătate dintre români credeau că Ceaușescu a fost un lider bun" (pag.23). Nu comentăm cifrele foarte abundente din revistă, vrem doar să-l întrebăm pe domnul profesor V. Dâncu, nu în calitate de vicepremier, ci de sociolog: sunteți sau nu pentru democrație pluripartidistă? Apreciați că între partide, în condițiile globalizării, nu există diferențe ideologice de abordare a organizării și conducerii societății, în domeniul de programe de guvernare în segmentele economic, social, politic etc.? Apreciați "ideologia" guvernelor tehnocrate ca fiind viitorul modelului de organizare și conducere a societății? Scoateți societatea (alegătorii) din ecuația de putere, câtă vreme tehnocrații urmează să se bizuie exclusiv pe datele reci și seci ale tehnicii, misiunilor, statisticilor, eventual ale...științei!?!?" Dacă e să abordăm paginile 24-46, în mod cert ne prindem degetele în hățșul de statistici, cifre, întrebări, clasificări, grafice, săgeți,

imagini, forme geometrice și câte alte asemenea. Cert rămâne un lucru, că IRES-ul domnului Dâncu este atât de alambicat în abordări și rezultate, încât nu ne miră faptul că, după cum am arătat la niște alegeri, în urmă cu câțiva ani, din Republica Moldova, cel puțin un rezultat a stârnit "aplauze" de răs, sau de râsu-plânsu!! Așa încât, total de acord cu domnul vicepremier: *"partidele și politica nu vor dispărea, dar vor fi nevoite să găsească energia de a se reinventa (sic!), reconstruindu-și civilizația politică, responsabilă acum pentru o nouă formă de egoism și barbarie"*. (pag.11.) Atunci, de ce a avut nevoie redacția de 220 de pagini să ne învârtă/amețească cu „*metode sociologice?*” Nu era mai productiv să vă limitați la pag.220-225 făcându-ne deliciul cu „*lumea misterioasă a trufelor*”, cu ai lor „*experți...: porcul și câinele?*”

Peste vreo două luni Sinteza ne împinge "Sub semnul Regelui" (nr.25/aprilie 2016). Încă de pe copertă ne înduioșează zisa fostei mele asistente și ulterior colege la Facultatea de Filologie din Cluj, nimeni alta decât doamna Doina Cornea: "Singura iubire care mi-a rămas este Regele". Întreb, care rege, cel "Sans Terre"? Pentru Români, marea iubire (după Dumnezeu și Familie) este Terra (lat.) – Tara!

Să vedem ce ne facem căci, ne spune domnul Dâncu în editorial „*cu regalitatea nu-ți poți face selfie*". Surprinzător, autorul a avut revelația a „*ce caută regalitatea în lume*” abia în 2011. Mai mult, „*am înțeles atunci că regalitatea nu face tranzacție cu poporul și țara...*”, că „*antonimul la monarhie nu este republica, ci barbaria, vulgaritatea...*” Adică monarhia și republica fiind pe picior de egalitate în fața „*forței distrugătoare a vulgului dezlănțuit...*” Iar conceptul de „*monarhie de aer*”, cu rezonanțe în Emile Durkheim, „*poate ajuta în aceste timpuri de rătăcire statul și republica să se ridice din noroiul fiecărei zile și să-și recâștige cetățenii...*” Până aici, bogdaproste!

Mergând mai departe nu putem să nu ne oprim la pag.12. „*Calea regală*”, un material al redactorului-șef, Caius Chiorean constată că „*neîmplinirile lui (regele Mihai – n.n.) ca rege se suprapun pe neîmplinirile noastre ca neam*”, pentru ca la final să mărturisească: „*ipostază în care, eu, un republican idealist, aș spune că România nu mai are nevoie de un rege*”. Sondaje, statistici, multe poze, elucurbații despre așa-zisa „*Casă Regală a României*”, probleme de „*sucesiune la coroană*”, nelipsite „*opinii*” ale doamnei Anneli Ute Gabanyi și ale „*jurnalistei*” Camelia Csiki, monarhista plictisitoare de la TVR, care, de vreo patru ani toacă „*bani poporului*”,

inclusiv ai mei, pe „*Ora Regelui*”, încât te miri că nici la BBC, nici la Stockholm, nici la Madrid, nici măcar la Tokyo nu te sufocă atât monarhism ca la televiziunea publică română, băgată în faliment tocmai prin astfel de emisiuni și altele de tipul...suspectului penal Liviu Mihaiu! Interesant și aproape reconfortant este să constăți că și acum ca și în urmă cu mai bine de 200 de ani, ne aflăm tot în...„*Țiganiada*”: și regat și republică, sub aspectul divizării „*taberei țiganilor*”, pardon, a românilor! Încât, în final, dacă e să restaurăm monarhia, hai s-o facem, dar așa cum susțin și se exprimă mulți: nu cu nonagenarul Mihai, „*cu toată dragostea*”, cum ar spune unii, nici cu autointitulata și compromisa „*Casă Regală a României*”, ci poate, tot cu un străin, de pildă, unul din descendenții Reginei Elisabeta a Marii Britanii (sic!).

Ca să răspundem și la titlul rubricii redăm și alte opinii, mai degrabă...nedumeriri... d-ale cetățeanului Mircea Dabija:

"Ca cetățean român cu drepturi Constituționale depline înțeleg să-mi exprim unele opinii și nedumeriri în legătură cu anumite aspecte de interes național sau administrativ local. Nedumeriri am și cu privire la unele aspecte ale vieții internaționale, ale relațiilor interstatale.

1. Referitor la statutul actual al fostului suveran al României, Mihai I, și activitatea sa și a familiei sale după revenirea în țară.

- Potrivit Constituției României adoptată în anul 2003, art.1 pct.2 "Forma de guvernământ a statului român este republica". Aceeași prevedere se află și în Constituția din 1991, ambele acte fundamentale fiind aprobate prin Referendum Național. Prevederi similare se regăsesc și în constituțiile din perioada postbelică.

- Ca urmare, indiferent de împrejurări și conjuncturi politice interne și/sau internaționale, atât înainte de decembrie 1989 cât și după această dată, potrivit art.1 pct.5 al actualei Constituții "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie".

- Iar la art.152 pct.1 se stipulează în mod clar și ferm că "Dispozițiile prezentei Constituții privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritorială, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizurii".

Aceasta fiind realitatea juridică, ne simțim îndreptățiți să ne exprimăm câteva nedumeriri:

a) Dacă România este republică, de ce utilizăm formula "*Majestatea Sa Regele MIHAI al României*", titulatură folosită justificat numai într-un regim monarhic pentru persoana aflată în exercițiul funcției?

b) Dacă România nu are ca formă de guvernământ monarhia, atunci de ce funcționează așa zisa "Casa Regală a României? Este Mihai rege în funcțiune?

Oare în Franța, Italia, Grecia, Austria și alte state cu vechi tradiții și regimuri monarhice se mai acceptă acest comportament dubitativ? Firește că nu. Mai pomenește cineva în Franța, de exemplu, de Conte de Paris sau descendenții acestuia ca succesor la un tron inexistent cel puțin din secolul al XIX-lea, dacă nu chiar după Revoluția de la 1789? Tot astfel stau lucrurile în țările menționate, dar și în altele, indiferent dacă renunțarea la tron (abdicarea) s-a făcut de bună voie sau forțat. Mai mult, foștilor suverani, care au abdicat de bună voie, din considerente diferite, li se spune de regulă regele x sau y și nu regele x sau y al

c) Dacă România nu este monarhie, de ce se tolerează existența unei „moștenitoare” la un tron inexistent? Nedumerire cu atât mai întemeiată dacă ne amintim că prin Constituția din perioada interbelică o astfel de calitate nu o putea avea decât o persoană de sex bărbătesc.

d) Dacă România nu este un stat monarhic, de ce se acceptă ca pretinsa Casă Regală să acorde „*distincții regale*” cu valoare simbolică apropiată celor acordate de Președintele României?

e) Dacă s-a făcut un act reparatoriu just și de reconsiderare a rolului și meritelor (atâtea câte au fost, cam puține într-adevăr, și chiar contestate uneori), de ce prin aplicarea chiar incompletă și extrem de păguboasă a anacronicului principiu postdecembrist "*Restitutio in integrum*", marotă obsesivă a politicianului Corneliu Coposu, fostului suveran Mihai, acesta a devenit acum unul din cei mai bogați oameni din România, prin numeroasele palate, clădiri și a zeci de mii de hectare de pădure, prioritar în zona Sinaia, Bușteni?

f) Dacă România nu este monarhie, de ce președintele statului republican, prim-ministrul și alți demnitari, acceptă și participă la acțiuni ale fostului suveran și se comportă, oarecum asemănător, ca niște supuși din vremuri apuse? Recunosc ei, astfel, monarhia ca formă preferată de guvernământ, așa cum s-ar putea interpreta, cu tendință sau bună credință?

g) Dacă Mihai de Hohenzollern nu mai era rege în funcțiune ca urmare a abdicării (forțat, sau altfel) când s-a căsătorit cu actuala soție Ana de Bourbon-Parma, aceasta poartă abuziv titlul de „*regină a României republicane*” situație care se tolerează, fără nici o explicație, de statul român republican?

h) Dacă România este stat republican, recunoscut ca atare, și în țară și în străinătate, de ce CNA-ul nu reacționează față de numeroasele și tot mai amplele și variatele emisiuni de prezentare preferențial elogioase

consacrate fostului suveran și familiei sale? Avem în vedere, cu titlu de exemplu "Ora Regelui" de la Televiziunea publică a statului român republican, emisiunile postului de televiziune Antena 3 din anii 2013-2014, diferite emisiuni ale unor posturi de radio, editarea de cărți omagiale, cu accent pe Mihai, și alte asemenea, în care se deformează adevărul istoric, prezentându-se vădit selectiv numai aspecte pozitive iar cele negative, foarte controversate, escamotate parțial sau total.

i) De ce nu ia atitudine fermă statul român republican împotriva unor "impostori regali" și a altor indivizi dubioși, care se pretind înrudiți într-o anumită formă cu membrii familiilor foștilor monarhi, și astfel, acționează să obțină tot felul de "faloase necuvenite" în detrimentul țării?

j) De ce Fundația pentru Republică și Democrație, care a desfășurat după înființare o activitate variată și persuasivă, și-a uitat rolul și răspunderea în ultimii zece ani? Oare fondatorii și liderii fundației nu mai cred în ideile promovate și au abdicat la propriile convingeri? Așteptăm, o reacție la nedumerirea noastră!"

Alte nedumeriri ale altui...cetățean al Republicii România:

Cum explică Patriarhia Română ceremonialul religios ortodox de la funeraliile Anei de Bourbon-Parma, amalgamul cu tot felul de alte rituri, câtă vreme defuncta nu a primit taina botezului ortodox, nici n-am auzit să se fi convertit la dreapta credință. Pentru cine a ridicat I.P.S. Calinic al Argeșului și Muscelului "panteonul" de la Curtea de Argeș, câtă vreme nu era nevoie decât de cel mult două locuri de veci? Cumva pentru Radu Duda și Margareta, Irina sau zgubiliticul Nicolae? Și mai ales, cu ce fonduri? Mai cu seamă că încă rămâne periclitată finalizarea construcției Catedralei Mântuirii Neamului, monument unicat de arhitectură bucureșteană, într-o capitală a României aflată sub acest aspect, mult în urma Sofiei, Belgradului, Kievului ca să nu vorbim de Budapesta, Praga și chiar Bratislava! În afară de Casa Poporului ceaușistă, Casa Scânteii bolșevică și Palatul Regal antebelic n-aveam decât căsuțe, mici și ne semnificative hanuri și multă ipocrizie!!

Dacă e să-i acordăm regelui Mihai onorurile de fost șef al statului, n-ar trebui să facem același lucru și cu ceilalți șefi președinți – aleși de popor? Fără să mai vorbim de soțiile acestora care, măcar, vorbesc românește...!

Nedumerire a nedumeririlor pare a fi încă una: care să fie legătura dintre "SINTEZA" domnului Dâncu și firma RCS-RDS a domnului Teszari? Doar că sunt amândoi ardeleni? După ce vom afla răspunsul la această întrebare s-ar putea să găsim o explicație și pentru faptul că revista a fost distribuită gratuit, din belșug, consumatorilor de cablu TV, abonați ai respectivei firme. Firmă care, după cum spun gurile rele, ar avea relații de

rudenie prin alianță și cu...DNA!! Pare, de altfel...nedumeritor și prețul abonamentului, adică 13,30 lei pentru un exemplar de o calitate excepțională sub aspectul suportului, imagisticii, tehnoredactării și, chiar, al conținutului tematic!!

Nu trebuie văzut în cele de mai sus nimic altceva decât ceea ce spune titlul: nedumeriri, controverse, întrebări și altele asemenea! Promitem să continuăm cu alte...sinteze ale SINTEZEI, spre pildă "*Putin Propaganda*" (nr.22/nov.2015); "*România rămâne în familie*" (nr.23/dec.2015); "*Selfie cu iubirea de patrie*" (nr.28/mai 2016 etc.

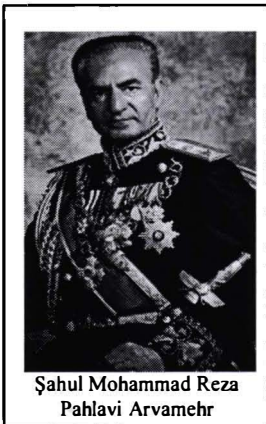

KHOMEINI ȘI MARELE SATAN: ALIAȚI SAU ADVERSARI?

Alexandru Omeag și Ioan Gatea

Recent, un grup de jurnaliști de la secția persană a BBC World Service a lansat pe diferite rețele de socializare o serie de documente (telegramme diplomatice, rapoarte declasificate ale unor servicii secrete, memorii și înregistrări ale unor reuniuni politice, precum și alte materiale) referitoare la dialogul secret al ayatollahului Ruhollah Khomeini cu "Marele Satan".

În primăvara anului 1963, **ayatollahul Ruhollah Khomeini**, cunoscut opozant al regimului dictatorial de la Teheran, a îndemnat populația la nesupunere civică și a criticat vehement politica Șahului **Mohammad Reza Pahlavi Arvamehr** care, la presiunea Administrației Kennedy, a lansat controversatul proiect al „*Revoluției Albe*” – un vast program ce includea, printre altele, reforma agrară, naționalizarea unor companii, redistribuirea profitului sau acordarea dreptului la vot pentru femei.

Șahul Mohammad Reza
Pahlavi Arvamehr

La 5 iunie 1963, la câteva zile după incendiarul discurs de la Qom, unde **Reza Pahlavi** a fost catalogat „*ticălos și mizerabil*”, Ruhollah Khomeini a fost reținut și transferat la Teheran, în arest la domiciliu, fiind eliberat în august același an, după demonstrații violente în principalele orașe persane, în care simpatizanții ayatollahului au înfruntat militarii și forțele SAVAK, temuta poliție secretă a Șahului. Khomeini a fost arestat, din nou, în noiembrie 1964 și, după aproape șase luni, a fost obligat să plece în exil (Turcia, Irak și, spre final, Franța).

Un document declasificat în 2008 al Agenției Centrale de Informații (CIA), intitulat „*Iranul și Islamul*”, relevă că, **arestat fiind**, la câteva zile după ce militarii executaseră doi dintre liderii protestelor stradale, **ayatollahul Khomeini a reușit să transmită Administrației Kennedy un mesaj** în care condamna teroarea regimului iranian și preciza că, personal, nu are nimic de împărțit cu SUA și nu se opune intereselor americane în Iran. Mai mult, **ayatollahul considera că prezența americană în Iran era**

chiar necesară “pentru a contrabalansa influența sovietică și posibil britanică.”

Notă: Textul integral al analizei CIA rămâne clasificat și nu există încă dovezi evidente că președintele John Fitzgerald Kennedy ar fi fost informat despre mesajul liderului spiritual iranian. De altfel, peste doar două săptămâni, J.F.Kennedy era asasinat în Texas.

Strategia americană pentru Iran

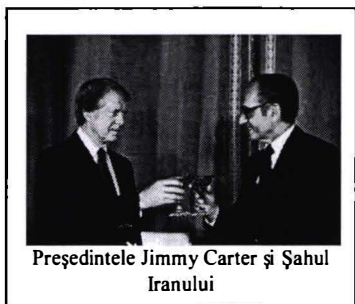
◆ Situația din Iran din ultimii ani de putere ai Șahului era monitorizată cu preocupare de diplomații americani acreditați la Teheran și analiștii CIA, care prezentau periodic președintelui Jimmy Carter informații privind raportul de forțe pe plan intern și posibilele riscuri la adresa intereselor americane generate de escaladarea tensiunilor.

◆ Astfel, în deja faimoasa analiză “*Thinking the Unthinkable*”, trimisă Departamentului de Stat la 9 noiembrie 1978 de **William Sullivan**, ambasadorul american la Teheran, acesta preciza că **Șahul este condamnat să dispară, problema fiind nu dacă, ci când**. Diplomatul american sugera Washingtonului să-i scoată cât mai repede din țară pe Șah și pe principalii lideri militari și să înceapă tatonări pentru a ajunge urgent la o înțelegere cât mai avantajoasă cu ayatollahul Khomeini și comandanții din eșalonul 2 al armatei. **Respectiva evaluare și propunerile ce o însoțeau l-au surprins pe președintele Jimmy Carter, care încă ezita în privința scoaterii din joc a Șahului.**

◆ Președintele Jimmy Carter a decis, totuși, să încurajeze plecarea Șahului în “vacanță”, în California, pentru a calma astfel mișcările opoziției, dar a avertizat CIA și Pentagonul că, indiferent de deznodământ, **“evoluțiile din Iran nu trebuie să pară a avea legătură cu implicarea SUA.”**

◆ După ce Casa Albă și conservatorii din structurile americane de securitate națională au convenit că, la urma urmei, **“se pot face afaceri și cu Khomeini și apropiații săi”**, președintele Jimmy Carter i-a solicitat lui Reza Pahlavi (depresiv și bolnav de cancer) să părăsească urgent Iranul. Decizia președintelui Carter pare să fi fost influențată și de semnalele venite din anturajul ayatollahului Ruhollah Khomeini, conform cărora **“Statele Unite nu trebuie să se teamă de problema petrolului...Nu este adevărat că viitoarea putere de la Teheran va refuza să vândă țiței americanilor.”**

◆ Un rol deosebit în conturarea strategiei americane față de spirala evenimentelor din Iran l-a avut reuniunea restrânsă din celebra „**Situation**

Președintele Jimmy Carter și Șahul Iranului

Room” (11 ianuarie 1979), prilej cu care *Stansfield Turner, Directorul CIA*, a prezentat o evaluare “*la zi*” a situației din teren, sugerând că Ruhollah Khomeini va rămâne în umbră și îl va lăsa pe *ayatollahul Mohammad Beheshti*, adjunctul și apropiatul său, o personalitate educată în Occident, să formeze și să conducă viitorul guvern.

În opinia experților CIA, Beheshti era un fel de pasăre rară: pragmatic, vorbitor fluent al limbii engleze, germane și arabe, cleric cu autoritate și recunoaștere în lumea islamică, absolvent al Universităților din Teheran și Qom, fost director (1965-1970) al Centrului Islamic din Hamburg și...omul de încredere al lui Khomeini. Pe scurt, *acesta era omul cu care SUA ar fi putut rezona*.

De reținut că analiza experților CIA nu era departe de adevăr și că *evenimentele ulterioare au confirmat profesionalismul structurilor americane de intelligence*. După revoluție, ayatollahul Mohammad Beheshti a jucat un rol major în conturarea noii formule de putere de la Teheran: acesta a fost arhitectul constituirii structurilor administrative și legislative ale viitoarei Republici Islamice, Președinte al Consiliului Revoluției Islamice, Secretar General al Partidului Islamic Republican și mentor al unor personalități în plină afirmare la acea vreme (Mohammad Khatami, fost președinte, Hassan Rohani, actualul șef al statului, Ali Akbar Velayati, fost ministru de externe ș.a.).

În cadrul aceleiași reuniuni, președintele Jimmy Carter i-a informat pe participanți despre misiunea la Teheran a generalului Robert E. Huyser, adjunctul comandantului forțelor americane din Europa: acesta s-a documentat temeinic asupra stării de spirit din rândul armatei și i-a convins pe liderii militari să renunțe la orgolii și să-l întâlnească pe ayatollahul Beheshti, ca prim pas în acomodarea cu Khomeini și viitoarea putere.

Cei prezenți în „*Situation Room*” au agreat, în mare parte, analiza directorului CIA, însă Zbigniew Brzezinski și, în general, militarii au avertizat că “*ar fi fatal pentru SUA să-l considere pe Ruhollah Khomeini doar un simplu simbol al segregăției educaționale și oponent al emancipării femeii*”.

◆ Presat de președintele Jimmy Carter, autoritarul Șah *Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr* a acceptat, la 16 ianuarie 1979, să plece într-o „vacanță” în străinătate, lăsând în țară un prim-ministru extrem de nepopular (*Shapur Bakhtiar*) și o armată în degradingoladă – o forță de peste 400 mii de militari, dependentă aproape în întregime de armamentul și consilierii americani.

Notă: Poziția SUA față de primul-ministru iranian a fost duplicitară pe tot parcursul celor 36 de zile cât acesta s-a aflat în fruntea executivului.

Ambasadorul William Sullivan îl încuraja și îi lăuda public intențiile progresiste, însă informa Departamentul de Stat că premierul persan trăiește cu capul în nori și că nu are încredere că s-ar putea plia intereselor americane.

Evoluția alarmantă a situației interne

Plecarea Șahului nu a calmat tensiunile din țară. Protestatarii - mulți dintre ei înarmați - se angajaseră în bătălii de stradă cu poliția și armata, care rămăseseră loiale Șahului Reza Pahlavi: diviziile Gărzii imperiale păreau decise să-și dea viața pentru a-și apăra Șahul, în timp ce fundamentalistii islamici erau îndemnați de imami să lupte cu arma în mână, până la sacrificiul suprem.

În tot acest timp, magazinele erau închise, serviciile publice suspendate, iar o grevă națională adusese sectorul extracției petrolului la inactivitate, amenințând să se ajungă la o criză energetică majoră, cu efecte nu doar pe plan intern.

Situația devenise explozivă după ce noul premier, *Shapur Bakhtiar* (4 ianuarie-11 februarie 1979), a mobilizat trupe și tancuri în apropierea aeroportului, pentru a încerca și pe această cale să descurajeze planurile lui Khomeini de revenire în țară.

Premise ale netezirii asperităților americano-iraniene

● Cei 15 ani de exil au consolidat poziția ayatollahului Khomeini de lider al opoziției iraniene și principală amenințare la adresa monarhiei persane. *Foarte aproape de o victorie pe care o aștepta de mult, Ruhollah Khomeini privea cu prudență spre Washington.* Deși semnalele interne îi erau favorabile, *ayatollahul se temea încă de o intervenție americană de genul celei din 1953, când CIA a readus monarhia la Teheran.*

● Documentele recent declassificate atestă că Ruhollah Khomeini avea legături cu oficiali și/sau emisari ai Washingtonului de mai mult timp și că, departe de a sfida SUA, ayatollahul curta Administrația Carter, căreia îi transmitea semnale privind dorința dialog și înțelegere a conducerii viitoarei Republici Islamice față de interesele americane în Iran.

● *Khomeini dorea, în realitate, o victorie decisivă și nu o înșelegere,* însă un angajament tactic cu Administrația americană îi cădea bine, cel puțin în clarificarea unor probleme sensibile în perspectiva revenirii în Iran, cu evitarea unor confruntări sângeroase cu militarii. *Ayatollahul Khomeini se temea de reacția militarilor și încerca să descifreze ce se ascunde în spatele contactelor zilnice pe care comandanții armatei iraniene le aveau cu generalul american Robert E. Huyser din US Air Force, trimis de președintele Carter cu o misiune secretă la Teheran.*

● La rândul său, Casa Albă era preocupată de prevenirea declanșării unui război civil, care ar fi afectat pentru mult timp interesele strategice ale SUA în regiune: în Iran se aflau mii de consilieri americani, armament sofisticat, precum cel cu care erau echipate avioanele de vânătoare F-14, cea mai importantă instituție a puterii – Armata și, bineînțeles, o sursă vitală de aprovizionare cu petrol. Aceasta era, de fapt, miza jocurilor în regiune, și mai puțin căderea Șahului sau revenirea lui Khomeini!

Debutul și evoluția contactelor ayatollahului cu “Marele Satan”

Armonizarea pozițiilor dintre Casa Albă, Departamentul de Stat și liderii structurilor de securitate a marcat debutul oficial al contactelor Washingtonului cu reprezentanții opoziției iraniene. Astfel, la **14 ianuarie 1979**, secretarul de stat **Cyrus Vance** a semnat o telegramă către ambasadele americane din Paris și Teheran, cu următorul mesaj: **“Am decis că este utilă stabilirea unui canal direct de comunicare cu entitățile lui Khomeini.”**

Reacția a fost promptă, ceea ce ne face să credem că totul era pregătit și nu se aștepta decât un OK de la Casa Albă. Astfel, la **15 ianuarie**, în toiu noapții, “consilierul politic” al Ambasadei americane în Franța, **Warren Zimmermann**, s-a deplasat la **Neauphle-le-Château**, o localitate liniștită din apropierea Parisului, folosind autoturismul personal al altui funcționar al ambasadei, care nu avea numere diplomatice, pentru a nu atrage astfel atenția contraspionajului francez.

Notă: *Ghilimelele între care am pus ocupația reală a diplomatului american nu trebuie neapărat explicate. Ce diplomat procedează astfel pentru o acțiune oficială? De cine și de ce se fereea? Și, dacă răspunsurile la asemenea întrebări nu sunt suficiente, să reamintim cititorilor noștri că regretatul diplomat american s-a aflat deseori în locuri fierbinți și la momentul potrivit pentru proiectele geostrategice ale SUA: Uniunea Sovietică, Austria, Franța sau R.S.F. Iugoslavia (la ultima locație, ca ambasador, chiar în perioada dezmembrării statului vecin și a sângeroaselor conflicte interetnice – 1988-1992!).*

În reședința liderului opoziției iraniene, **Warren Zimmermann** s-a întâlnit, de mai multe ori, cu **dr. Ebrahim Yazdi**, șeful staff-ului și purtător de cuvânt al ayatollahului Khomeini. American de origine iraniană, cu studii la universități din Teheran și Huston, Yazdi stabilise contacte apropiate cu oficiali de la Washington cu ajutorul unui etnic de aceeași origine, **Richard Cottam**, fost ofițer operativ al CIA, cu misiuni executate în Iran și lumea arabă.

Stabilirea unei legături clandestine cu un beneficiar de azil politic este o operațiune extrem de sensibilă care, în cazul ayatollahului, putea fi interpretată ca o schimbare în strategia de politică externă americană și un semnal negativ către comunitatea internațională că SUA își trădează aliații,

lucrând pentru înlăturarea lui Reza Pahlavi. Asta pentru a nu aduce în discuție *iritarea Direcției pentru Supravegherea Teritoriului (denumirea contraspionajului francez din acea vreme) pentru acțiuni clandestine ce contravin statutului misiunilor diplomatice.*

Ca urmare, cu toată opoziția Agenției Centrale de Informații, după primul contact Zimmermann-Yazdi, șeful diplomației americane, Cyrus Vance, a informat guvernul francez că *“Statele Unite au nevoie urgentă să intre în contact cu persoane din apropierea ayatollahului Khomeini, pentru obținerea acordului acestuia vizând organizarea de consultări secrete, la Teheran, între ayatollahul Mohammad Beheshti și liderii armatei și ai structurilor iraniene de intelligence.”*

În mesajul său, secretarul de stat american a mai precizat autorităților franceze că ambasadorul SUA la Teheran s-a întâlnit de mai multe ori cu Mohammad Beheshti care, din rațiuni de securitate personală, a refuzat însă întâlnirea cu generalii.

Schimbul de mesaje între Khomeini și Administrația americană, via Zimmermann –Yazdi, a cuprins sugestii/cerințe/răspunsuri la întrebările celor doi protagoniști.

Washingtonul ar fi dorit să amâne cât mai mult posibil schimbarea regimului de la Teheran, avertizând că *“o revenire intempestivă a ayatollahului s-ar putea transforma într-un dezastru, deoarece militarii ar putea reacționa pentru apărarea Constituției”*.

La un asemenea semnal, ayatollahul Khomeini a solicitat clarificări urgente cu privire la sintagma “apărarea Constituției”: partea americană avea în vedere prezervarea monarhiei sau conservarea drepturilor militarilor?

Răspunsul, păstrat secret peste 35 de ani, îl asigura pe ayatollah că America era *“flexibilă”* în ceea ce privește viitorul sistem politic iranian. *“...SUA nu susțin că schimbarea Constituției nu ar fi posibilă, însă cred că trebuie stabilite și urmate anumite proceduri...Dacă drepturile militarilor nu vor fi afectate, credem că este foarte posibil ca liderii armatei să susțină orice formulă de organizare politică pe care o va alege Iranul...Generalii și ofițerii armatei iraniene se tem de necunoscut și de viitorul lor incert...Armata este ca un animal rănit...”*

Pentru a fi sigur că mesajul american a fost corect înțeles, Yazdi își lua notițe în persană și le punea de acord cu Zimmermann, înainte de le prezenta ayatollahului.

După aceste clarificări, Administrația americană aștepta o *reacție din partea lui Khomeini*, care a venit imediat, pe același canal. Casa Albă solicitase precizări privind viitorul intereselor americane în Iran (investiții,

aprovizionare cu petrol, relațiile politico-militare) și raporturile cu Uniunea Sovietică.

În *mesajul său din 27 ianuarie (first person message)*, predat de Yazdi mesagerului american, *ayatollahul revenea cu următoarele precizări:*

→ *“Exporturile de petrol vor continua și după proclamarea Republicii Islamice a Iranului, cu două excepții: Africa de Sud și Israel... Pentru dezvoltarea țării, Iranul are nevoie de asistență externă, îndeosebi investiții americane”.*

→ *“Iranul nu are afinități particulare cu URSS. Guvernul de la Moscova este ateu și persecută religia. De aceea, credem că este foarte dificil să ajungem la o înțelegere deplină cu Uniunea Sovietică... Voi (nr. americanii) sunteți creștini și credeți în Dumnezeu... Din acest punct de vedere, ne este mai ușor să fim mai apropiați de voi, decât de ruși”.*

→ *“Republica Islamică va face distincție între Israel și rezidenții evrei, care au început să părăsească Iranul... Spuneți-le evreilor americani că viitorul oricărui evreu din Iran va fi sigur”.*

Administrația americană a receptat cu satisfacție disponibilitatea ayatollahului de a dialoga direct cu Washingtonul și a exprimat dorința continuării consultărilor secrete, dar l-a avertizat pe Khomeini că soluționarea crizei necesită și implicarea actualelor autorități și instituții iraniene. Acesta a fost mesajul trimis de Departamentul de Stat misiunii diplomatice americane din Teheran, pentru feedback, însă nu a mai ajuns la *Khomeini* care, la 1 februarie 1979, a revenit în Iran, unde a fost întâmpinat de milioane de oameni pe străzi și aclamat ca următor lider al națiunii.

Dispute americane privind “Opțiunea C”

La 9 ianuarie 1979, **David Aaron**, adjunctul consilierului prezidențial pentru securitate națională - **Zbigniew Brzezinski** – sugera șefului său că *„...soluția optimă ar fi o lovitură armată împotriva primului-ministru Bakhtiar, urmată de o înțelegere cu comandanții militari și cu ayatollahul Khomeini, care să conducă în final la îndepărtarea Șahului de la putere... Teoretic, o asemenea înțelegere s-ar putea materializa și fără implicarea militarilor pentru îndepărtarea premierului”.*

Consilierul prezidențial **Zbigniew Brzezinski**, cel mai înfocat suporter al Șahului în rândul Administrației Carter, *a susținut, până în ultima clipă, recurgerea la “Opțiunea C”,* fiind cu greu convins că varianta loviturii de palat ar fi adus mari prejudicii militarilor autohtoni și imaginii internaționale a SUA.

La rândul lor, militarii iranieni au fost convinși să nu reacționeze emoțional, generalul Robert E. Huyser precizându-le liderilor armatei că

simpliciter revenire în țară a ayatollahului nu constituia un motiv suficient pentru implementarea "Opțiunii C".

*

Victoria Revoluției islamice (11 februarie 1979, când Khomeini a instalat "guvernul lui Allah" condus de Mehdi Bazargan) nu a surprins Casa Albă, care nici nu a reacționat la aflarea „știrii”. De altfel, președintele Jimmy Carter și secretarul de stat Cyrus Vance și-au petrecut sfârșitul de săptămână hoinărind pe dealurile de la Camp David, iar duminică, 11 februarie, erau la biserică și nu au fost deranjați.

În loc de concluzii

► Documentele dezvăluite de BBC încearcă să demonstreze că, *în pofida aparențelor, Administrația americană și ayatollahul Khomeini au respectat, în mare parte, ceea ce conveniseră*, realități necomentate sau respinse de actualii lideri de la Washington și Teheran.

Astfel, dacă Departamentul de Stat s-a abținut de la orice comentarii, autoritățile de la Teheran au reacționat virulent, denunțând „ostilitatea britanică” față de sfidarea curajoasă a Statelor Unite de către ayatollahul Khomeini și dejucarea planurilor "Marelui Satan" de a-l menține la putere pe Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr.

Reacții au venit și din partea ayatollahului Ali Khamenei, actualul lider spiritual suprem al Iranului, în opinia căruia documentele invocate de BBC sunt contrafăcute. „Ar ezita SUA care au doborât un avion civil cu 300 pasageri, să falsifice un document?”, se întreabă ayatollahul Khamenei, referindu-se la controversata doborâre a unui avion iranian de către o navă de război americană în 1988, în Golful Persic.

Dacă tot l-a invocat pe „Marele Satan”, poate că ar fi fost corect ca Ali Khamenei să amintească, măcar în trecut, de ocuparea Ambasadei SUA de la Teheran (4 noiembrie 1979) când, incitați de predecesorul său pe care îl apără, studenții iranieni au reținut timp de 444 zile 55 de americani în sediul misiunii diplomatice.

► *Dezvăluirile reporterilor BBB World Service au provocat valuri de nemulțumiri și comentarii în rândul populației iraniene: dacă acestea sunt adevărate, mitul lui Khomeini de oponent ferm al oricăror legături cu americanii începe să se clatine.*

► În pofida retoricii confrontaționiste a ambelor părți, *Revoluția iraniană nu a marcat nicidecum încetarea contactelor directe dintre Washington și Teheran.* De altfel, chiar actualul președinte Hassan Rohani ar fi fost implicat în negocieri secrete cu SUA, într-o afacere extrem de controversată: *Iran-contra* (achiziționarea de armament în schimbul facilitării eliberării unor ostatici americani deținuți de mișcarea

șiită *Hezbollah*, controlată de Iran). Contactele și înțelegerile ar fi avut loc în mai 1986, în contextul vizitei la Teheran a lui *Robert C. McFarlane*, consilierul pentru securitate națională al președintelui *Ronald Reagan*.

► Cotidianul *The Guardian*, care a preluat și comentat la rândul său documentele BBC, a solicitat o opinie fostului consilier pentru securitate națională al președintelui Jimmy Carter – *Zbigniew Brzezinski*. Acesta a refuzat orice interviu pe tematica respectivă și a precizat: „...în perioada aceea au fost numeroase manevre ale politicianilor, însă eu, personal, nu am nici o informație deosebită despre *Khomeini* și rolul său în aceste jocuri...Este posibil ca în unele momente să fi existat anumite implicări, dar nimic deosebit care să-mi fi rămas în memorie” (sic!).

► Rugat să ofere noi detalii despre subiectul în cauză, *Kambiz Fattahi*, unul dintre reporterii secției persane a BBC World Service, susține că documentele demonstrează clar că *ayatollahul* pare mai mult un sforar în spatele scenei decât un erou adevărat, a cărui legitimitate devine complicată, fiind evident acum că, în momentele critice ale luptei pentru crearea Republicii Islamice, *Ruhollah Khomeini* a antamat negocieri secrete cu cel pe care îl va eticheta ulterior ca fiind „Marele Satan”.

**CUVÂNT DE
ÎNVĂȚĂTURĂ**

**RUGĂGIUNEA
DOMNEASCĂ**

Preot Mirel Vârtejanu

TATĂL NOSTRU, CARELE EȘTI ÎN CERURI... Aceasta este un drept a legii noi, ca să putem numi pe Dumnezeu Părintele nostru. Iisus Hristos ne-a învrednicit cu darul și cu cinstea de a fi chemați fii și moștenitori ai Părintelui Ceresc. (Romani 8,15-16). Când chemăm pe Dumnezeu Părintele nostru, învățăm începutul nostru și ne aducem aminte de vrednicia noastră. Nu este iertat fiilor lui Dumnezeu a avea simțiri pământești și a se apleca la zidire. Au dreptul de a se îndrepta către Dumnezeu, cu încredințare că se îndreaptă către părintele lor și sunt datori a privi pe toți oamenii, ca pe niște frați, pentru că au toți un părinte obștesc.

SFINȚEASCĂ-SE NUMELE TĂU... Numele lui Dumnezeu este însuși Dumnezeu. Dumnezeu este întotdeauna sfânt, pururea slăvit, nu are trebuință de noi, de averile noastre, nici de laudele noastre. Și așa noi nu cerem ca El să sfințească numele Său, nici ca să-L sfințim noi, ci ca să fie sfințit, cunoscut, iubit, închinat, slăvit în toată lumea și de toate zidirile înțelegătoare. Noi sfințim pe Dumnezeu prin a noastră bună viață, prin faptele noastre cele curate și sfinte. Și noi cerem însăși sfințirea noastră, și însăși slava noastră, cerându-i, sfințirea numelui Său, după cum zice sfântul Augustin.

VIE ÎMPĂRĂȚIA TA, FACĂ-SE VOIA TA, PRECUM ÎN CER AȘA ȘI PE PĂMÂNT... Voia cea mai înaltă a lui Dumnezeu se pune în lucrare totdeauna. Nici o putere nu poate să se împotrivescă poruncilor Sale. Dar noi cerem aici, nu ca Dumnezeu să facă ceea ce voiește, ci ca să putem noi face ceea ce voiește Dumnezeu, zice Sfântul Ciprian. Noi îl rugăm să dea păcătoșilor darul întoarcerii, ca făcând voia lui Dumnezeu, aceasta însăși voie să se facă în noi. Noi dorim ca voia Lui și gândurile Lui asupra noastră să se facă peste pământ, precum s-a hotărât în cer: cum va fi voia în cer așa să fie. (1 Macabei 3,60).

PÂINEA NOASTRĂ CEA SPRE FIINȚĂ DĂ-NE-O NOUĂ ASTĂZI... Sub nume de pâine, Scriptura înțelege tot felul de hrană. Aici se poate întinde la toate lucrurile trebuincioase vieții. Noi cerem de la Dumnezeu ca să binevoiască să ne dea în toate zilele vieții noastre numai hrana trebuincioasă. Așa zicea și Solomon lui Dumnezeu: „*Nu-mi da*

bogăție nici sărăcie; dar numai măsura de pâine, sau măsura hranei care dai în toate zilele slugilor Tale." (Proverbe 30,8).

ȘI NE IARTĂ NOUĂ GREȘELILE NOASTRE, PRECUM ȘI NOI IERTĂM GREȘIȚILOR NOȘTRI... Greșelile noastre sunt păcatele noastre, cum s-a însemnat deslușit de Sfântul Luca (II,4). Dumnezeu ne făgăduiește iertarea păcatelor noastre, dar cu condiția ca să iertăm și noi pe cei ce ne-au supărat. Condiția nu poate fi nici mai plăcută, nici mai dreaptă. Aceasta se referă la ceea ce a zis mai sus: „*Deci, de aduci darul tău la altar, și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău, înaintea altarului, și mergi de te împacă întâi cu fratele tău*". Dumnezeu nu primește rugăciunile și darurile noastre, cât noi ținem ură și vrajbă împotriva fratelui nostru. Este prea-drept ca să iertăm o sută de dinari fratelui nostru, când Dumnezeu ne iartă zece mii de talanți. (Matei 18,24,25,28).

ȘI NU NE DUCE PE NOI ÎN ISPITĂ... Noi suntem supuși la o mulțime de ispite din partea lumii, diavolului, trupului și a poftei noastre. Lumea ne ispitește atât prin blândețe, cât și prin groaze. Diavolul întrebuințează toată viclenia sa și toată răutatea, spre a ne amăgi. Noi purtăm înăuntrul nostru pe cel mai primejdios vrăjmaș, și carele este singur, după cum zice Sfântul Iacob, care ne trage și ne amăgește. Vreau să zic pofta, care ne pricinuieste în noi războaie neîncetate între trup și duh. Deci, noi cerem, prin această rugăciune, ca să nu lase a fi supuși la ispită, din care vom fi biruiți, dacă ne va lăsa la noi înșiși și nu ne va dărui ocrotirea și mila Sa.

CI NE IZBĂVEȘTE DE CEL RĂU. Părinții greci înțeleg, după obicei, că ar fi vorba despre diavol. Sfântul Ciprian și Sf. Augustin, o spun în înțelesul mai de obște: adică, de răutăți, împiedicări, ticăloșiile acestei vieți, și de păcatul care este cel mai mare decât toate relele. Alții încredințează că aceasta este o tâlcuire la cererea de mai sus, prin care cerem de la Dumnezeu ca să ne mântuiască de ispită, pe care trebuie să o privim ca pe o nenorocire prea mare.

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin!

Această rugăciune trebuie foarte mult prețuită, căci însuși Hristos ne-a predat-o și a încheiat într-înșea, în scurtă, dar minunată rânduială, toate cererile trebuincioase și suntem datori cu toții, a o învăța, a o înțelege și a o întrebuința cu nemărginită cucernicie, nu numai seara și dimineața, sculându-ne și culcându-ne, ci totdeauna.

Sunt și alte rugăciuni scrise în Sfânta Scriptură, atât pentru învățătura noastră, cât și pentru întrebuințare:

a) a Vameșului: „*Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!*”;

b) a fiului cel risipitor: „*Părinte, greșit-am la cer și înaintea Ta!*”;

c) a tâlharului pe cruce: „*Pomenește-mă Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta!*”

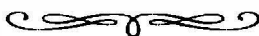
Aceste scurte rugăciuni, putem și suntem datori a le întrebuința, cerând de la Dumnezeu iertarea păcatelor.

RUGĂCIUNEA CĂTRE MAICA DOMNULUI

Preasfântă Stăpână de Dumnezeu Născătoare, cu sfințele și preaputernicile tale rugăciuni, izgonește de la noi smeriții, deznădăjduirea, uitarea, necunoștința, nepurtarea de grijă și toate gândurile cele întinate, cele rele și hulitoare de la ticăloasele noastre inimi și de la întunecatele noastre minți. Stinge văpăile poftelor, năravurile și toate faptele cele rele, că binecuvântată ești de toate neamurile și preacinstitul tău nume se slăvește în vecii viciilor. Amin!

Minunea mutării sfintei icoane a Maicii Domnului în fața Catapetesmei.

În anul 1935, părintele Martinian Conuț, de la Mănăstirea Rarău, a mutat Sfânta Icoană (care se afla în fața Catapetesmei), în pronaos, deoarece era deteriorată și învechită de vreme. A doua zi, când a venit paracliserul, a văzut Icoana Maicii Domnului, Făcătoare de Minuni, din nou în fața catapetesmei. Starețul s-a rugat și Maica Domnului i s-a arătat, spunându-i să facă o strană în fața catapetesmei, pe sub care să treacă credințioșii, cu smerenie și cu credință și li se vor împlini rugăciunile cele spre mântuire. Atunci, egumenul Schitului, a trimis Sfânta Icoană la Bacău, ca să fie îmbrăcată în argint. Când Sfânta Icoană a fost adusă înapoi, a poposit din sat în sat și a făcut nenumărate minuni. În vinerea din Săptămâna Luminată, Icoana a ajuns din nou la Schitul Rarău și de atunci, hramul Sfintei Icoane este, de Izvorul Tămăduirii. (din cartea „*Minunile Maicii Domnului de la Mănăstirea Rarău*”, pag.31-32). Aceasta minune, dar și altele, sunt consemnate în catastifele sfintei mănăstiri.

**MOZAIC
CULTURAL**

**EXPOZIȚIE „ARMATA ROMÂNĂ –
IN TIMPUL MARELUI RĂZBOI DIN
1916-1918”**

Jean-Yves Conrad - Franța

Între 1916 și 1919 începe, în Estul Europei, un război cunoscut în istorie ca prima conflagrație mondială. Din datele istorice, România a intrat în acest prim război mondial, de partea Antantei, în ziua de 15 august 1916 (de Sf. Maria, stil vechi). Artizanii acestui măreț act istoric sunt Regele Ferdinand și influența sa soție, Regina Maria a României – „regina soldați sau „mama răniților” –, alături de primul-ministru de atunci, Ion Brătianu.

Data actualizată a intrării României în război, pe stil nou, este 27 august 1916, când trei armate române au trecut la atac, traversând Carpații Meridionali, după care au intrat în Transilvania.

Francezii, românii și rușii se aliază în contra armatelor austro-ungare și germane. Intrarea României în război creează o miza strategică fără precedent, antrenând deschiderea unui al doilea front, care va grăbi sfârșitul războiului din vest. Luptele pentru putere dintre monarhiile europene cele mai mari vor avea ca martor un mare diplomat și strateg, pe generalul francez Henri Mathias Berthelot. Om de încredere al vestitului mareșal Joseph Jacques Joffre și șef al misiunii militare de asistență, Berthelot va comanda mai mult de 1.000 de ofițeri și soldați francezi care vor ajuta Armata Română la victoria în război.

Acest moment istoric săvârșit cu un secol în urmă, n-a rămas fără ecou în Franța. În seara zilei de 26 august 2016 – cu o zi înainte de data oficială – a avut loc la Castelul din Vincennes, în sala Arhivelor militare, inaugurarea unei expoziții comemorative pe tema intrării României în prima conflagrație mondială. La vernisajul expoziției, fructul colaborării româno-franceze, printre diplomații și personalitățile de seamă franceze și române prezente am notat pe Excelența sa Luca Niculescu, ambasadorul României în Republica Franceză, care a ținut să sublinieze atașamentul deosebit și recunoștința poporului român vizavi de Franța, care, cum am specificat și mai înainte în corespondența mea, în momente grele de pe frontul de luptă, a trimis în România o misiune militară franceză, comandată de generalul Henry Mathias Berthelot. Misiunea respectivă a sosit în România în octombrie 1916, la cererea guvernului român, contribuind la reorganizarea

și pregătirea armatei. În prima jumătate a anului 1917, misiunea militară franceză a reușit să întărească armata română și să ajute la întregirea României Mari, pe data de 1 decembrie 1918, care a devenit și Ziua Națională a României.

Cu ocazia vernisajului expoziției memoriale a luat cuvântul și Excelența Sa Harlem Désir, Secretar de Stat la Ministerul Afacerilor Externe și Dezvoltării Internaționale, responsabil pentru afaceri europene, care a relatat despre marea cooperare din timpul Războiului de Întregire, dar și de cea din perioada actuală, o cooperare excepțională între cele două state, care s-a concretizat în luna septembrie și cu ocazia vizitei de stat a Președintelui François Hollande în România.

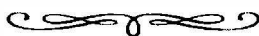
În intervenția sa, Generalul Ștefan Dănilă, consilier la ministerul Apărării Naționale și fost șef al Statului Major General al Armatei României, a ținut să sublinieze atașamentul istoric al României vizavi de Franța, care se concretizează și prin expoziția de la Castelul Vincennes.

Vernisajul a fost onorat și de prezența domnului Michel Roussin, fost șef de cabinet al lui Jacques Chirac la primăria din Paris, care a făcut cercetări în România, în 1972, și care a scris o carte memorabilă: „Pe urmele generalului Berthelot” apărută în 2013, la Editura Guéna-Barley.

Cel care semnează această corespondență s-a născut și și-a trăit copilăria și adolescența în orașul Dieuze, în regiunea Lorena, sub amintirea anilor de eroism ai Armatei Române pe fronturile Primului Război Mondial, fiindcă în orașul meu de baștină se află cel mai mare cimitir din Franța al ostașilor români, cu 947 de morminte și cruci care împânzesc un uriaș câmp funerar. Cu ocazia vernisajului despre care am pomenit mai înainte, mi-am reamintit de versurile Elenei Văcărescu, săpate în piatră pe monumentul maestrului Ion Jalea, ridicat în incinta cimitirului din Dieuze, în memoria oștenilor români care și-au dat viața pentru România Mare: „*D-al vostru vis eroic/Știindu-vă stăpâni/ Dormiți vegheați de Franța/Dormiți soldați români.*”

Somn de veci sub veghea Domnului, bravi eroi ai Armatei Române!

Notă: *Articol preluat din nr. 2/1016 al revistei trimestriale de literatură, artă și civilizație Rotonda Valahă, care apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Sibiu și Asociației Culturale „Curierul de Vâlcea”.*

„NEAMUL ROMÂNESC” – EDIȚIE NOUĂ LA CERNĂUȚI

Gheorghe Bărbulescu

În luna mai 2016, la Cernăuți a apărut primul număr dintr-o serie nouă a cunoscutei publicații *Neamul Românesc*, care reînnoadă o veche tradiție pe urmele revistei cu același nume fondată cu 110 ani în urmă de marele istoric și savant-patriot Nicolae Iorga.

Într-un amplu și inspirat „Cuvânt de început de drum”, scriitorul Vasile Tărățeanu, directorul noii publicații bucovinene, evocă în cuvinte memorabile activitatea acestui „adevărat bărbat al neamului” care a fost Nicolae Iorga, prin vocea *Neamului Românesc*:

„Timp de peste 30 de ani, revista a fost o adevărată armă spirituală în pregătirea conștiințelor pentru unitatea culturală națională. Ea a avut o largă răspândire în toate provinciile românești, inclusiv în Bucovina și Basarabia. Despre românii din aceste părți de țară, greu încercate de vitregiile sorții, marele istoric scria cu durere în iunie 1940: <Neam părăsit la răscrucea furtunilor care bat aici din veac în veac și vor bate totdeauna în aste locuri de ispititor belșug și de trecere a oștilor>.

În unul din articolele tipărite în Neamul Românesc imediat după ocuparea Bucovinei și Basarabiei de către sovietici, marele Nicolae Iorga spunea: <Pleacă împreună cu noi o religie de două ori milenară, pe care o împărtășim și o respectăm. Vor tăcea clopotele între Prut și Nistru; vor tăcea până la a doua înviere, care va veni. Pleacă iubirea pentru 2-3 milioane de oameni, care vor putea să o întrebuințeze doar în cele mai mici ale lor, un dialect moldovenesc. Și pleacă forme de viață potrivite cu trecutul acestui pământ, care se cufundă în apele cenușii ale turburelui internaționalism marxist>. Profetice rânduri scrise cu lacrimi și sânge!”.

Revendicându-se, așadar, de la iluștrii înaintași, și pentru a ajunge la „a doua înviere”, noua ediție a *Neamului Românesc* ne îndeamnă pe toți compatrioții, din interiorul și din afara granițelor, „să strângem rândurile și să dăm mână cu mână, dacă simțim că în piepturile noastre bate o inimă română. Căci puterea *Neamului Românesc*, așa cum știm prea bine, rezidă în unire. În solidaritatea națională, în sfânta iubire de Neam și de Țară a tuturor românilor”.

Parcurgând cele 16 pagini ale revistei, bogat ilustrate, reținem atenția acordată de realizatori unor probleme care îi preocupă în mod special pe

românii din nordul Bucovinei și din afara graniței, în general, cum sunt cele privitoare la limbă, amintiri ale unor supraviețuitori din vechiul Regat, dar și din gulagurile siberiene, activități de promovare a valorilor culturale și de civilizație românească, „soarta vitregă a școlilor românești din Ucraina” și demersurile comunității românești pentru îmbunătățirea acesteia, precum și altor subiecte de interes general.

Din diversitatea poeziilor publicate în acest prim număr al *Neamului Românesc* dedicate limbii române, reproducem un catren al poetului Grigore Vieru:

*„Sărut vatra și-al ei nume
Care veșnic ne adună,
Vatra ce-a născut pe lume
Limba noastră cea română”.*

Să mai notăm că autorii bucovineni lansează o impresionantă chemare la solidaritate frățească către toți cei care simt românește, în interiorul sau în afara granițelor: *„Avem aceleași dureri. Aceleași griji ne frământă ființa. Pentru că aceleași amenințări, care se numesc deznaționalizare, înstrăinare, asimilare și dispariție ne lovesc pe toți, în egală măsură și parcă mai mult acum decât oricând în trecut. Doar împreună vom putea rezista”.*

Aveți dreptate, dragi confrăți, și puteți conta pe solidaritatea noastră. Urăm viață lungă și plină de înfăptuiri ediției bucovinene a revistei *Neamul Românesc*, aflată la un nou „început de drum”!

DIN
ACTIVITATEA
ASOCIAȚIEI

ȘI A FOST A PATRA ȘEDINȚĂ
A CENACLULUI REVISTEI
PERISCOPE

au consemnat: **Victor Mușat și Ovidiu Curea**

I. "Arta și nevoia comunicării"

"Cu scopul de a găsi conceptele teoretice în baza cărora să facem trecerea necesară de la comunicarea profesională de ieri, la comunicarea specifică calității de rezervist și de membru al unui cenaclu de creație, azi", dl. Ion Pavel a disertat pe marginea generoasei teme "Arta și nevoia comunicării active".

Pomind de la necesitatea vitală, în virtutea căreia membrii societății, pe de o parte se individualizează, iar pe de altă parte se integrează în societate, comunicarea se regăsește pe toate palierele existenței, de la cele mai simple forme care se manifestă la nivelul tuturor speciilor în care se încadrează ființele vii, până la formele evolute de comunicare artistică perfecționate de specia umană. Pe aceste forme ale comunicării umane a conferențiat dl. Ion Pavel.

Comunicarea poate fi unidirecțională, atunci când se face de la emițător către receptor, de exemplu în cazul artelor, sau se poate dezvolta în ambele sensuri, atunci când alternativ emițătorul și receptorul fac schimb de locuri, și atunci comunicarea devine conversație, unde, atrage atenția Alexander von Schönburg în lucrarea sa „Arta conversației sau eleganța ignoranței”, „Regula supremă este SĂ NU PLECTISEȘTI !”, sau "Să îți respecti interlocutorul ca pe tine însuși" așa cum îndeamnă conferențiarul. Pentru aceasta este necesar ca subiectele alese să fie de interes reciproc, să nască posibilități de dezvoltare din partea interlocutorului sau să suscite eventuale opinii sau nuanțe diferite care să fie tratate cu atenția cuvenită și dezbătute cu înțelegere și bună credință.

Oprindu-se la comunicarea literar-artistică, Dl. Pavel evidențiază o serie de tehnici, folosite de marii artiști precum descrierea, dialogul sau monologul interior, ca de pildă Fănuș Neagu în "Scaunul singurătății":

„Aprilie, într-o seară când sparge liliacul floare. Deasupra Bucureștilor, luna își îndoia ceafa de plăcere – un pui de nutrie verde, fericit că-și poate suga laba muiată-n stele, cât e noaptea de

lungă. În jurul orei 21, Irina ieși pe verandă, într-un chimono cu flori de iasomie și îmbrățișă lămâiul.

- Te rog să dai în floare, în noaptea asta împlinesc nouăsprezece ani. Dacă-mi promiți, te las să mă tragi de cozi."

Sau Ileana Vulpescu în „Notă informativă bătută la mașină”:

„Cum vin amintirile! Fără cronologie. Viteza gândului o avea vreun echivalent fizic? Iar declanșarea lui cum s-o produce? Știu că mie, peste-o năvală de-amintiri, îmi vine deodată, ca un trăsnet din senin, un gând, mereu același: cum s-o despărți sufletul de trup?”

În final, autorul eseului se adresează asistenței cu meditația-îndemn care a constituit mobilul lucrării prezentate:

”Pentru vârsta a treia, unde mulți dintre noi ne aflăm, comunicarea prin conversație este esențială în depășirea diminuării puterii de a trăi cu bucurie. Să abordăm conversații întremătoare și vaccinate împotriva îmbătrânirii cu noi înșine, să comunicăm cu personajele pe care le punem în pagina de noi scrisă, cu cei din jurul nostru, cu ai noștri camarazi și prieteni, cu cetatea și cu țara. Vom găsi subiecte inepuizabile în toate aceste medii. Dacă nu comunicăm există riscul să ajungi la „agresiunea transferată”, după exemplul clasic: „șeful muștrului este tatăl, tatăl soția, soția fiul cel mare”, să ajungi la închistare, la pierderea simțului realității, la depersonalizare, la extincție intelectuală și apoi la cea fizică.

Toate bune și frumoase, dar o întrebare a rămas fără răspuns. Cine sunt cei de vârsta a treia?

II. ”Despre patriotismul lituanienilor”

”Tezaurul compus din monede de aur și cântărind în total câteva kilograme a fost descoperit în anul 1985, de doi muncitori constructori, care lucrau la renovarea unei clădiri situată în zona istorică a orașului. Aceștia l-au chemat pe șeful lor, un arhitect care răspundea de lucrarea respectivă și i-au arătat ascunzătoarea și ce găsiseră în ea.

Împreună, pe loc, cei trei au hotărât să refacă zidul respectiv, fără să se atingă de comoară. Au jurat că secretul lor îl vor dezvălui doar dacă, în timpul vieții lor, Lituania își va redobânde independența.

După evenimentele furtunoase din anul 1991, când acest lucru s-a întâmplat, cei trei l-au contactat pe președintele Seimas-ului (parlamentului), căruia i-au relatat despre existența tezaurului descoperit de ei.

Nu au fost decorați și nu li s-au acordat nici un fel de recompense materiale. Au fost doar invitați în sala Seimas-ului, unde deputații

i-au ovaționat minute în șir în picioare și cu lacrimi în ochi, iar președintele parlamentului le-a mulțumit în numele poporului lituanian.”

”*Miniatura jurnalistică*” prezentată de Dl. Alexandru Botez ne-a dus cu gândul la distrugerea sistemelor de irigații, la tăierea arborilor de pe marginea șoselelor, la ideile unora de a tăia prin edificiul Casei Poporului străzile vechiului cartier Uranus și de a închide și astupa Canalul Dunăre – Marea Neagră.

III. ”Zile și nopți ciudate în Decembrie”

”*În ziua aceea de decembrie m-am sculat mai de dimineață ... cu gândul să prind o zi mai lungă, mai întreagă și dacă se poate numai a mea.*”

...

”*După știrile transmise la TVR, în România acelor momente nu mai era de trăit, ci doar de murit. Televiziunea ne înștiința “ocrotitor” să nu mai mâncăm, să nu mai bem, să nu mai respirăm, să rămânem treji și vigilenți că moartea vine de peste tot: de pe Lună, din glonțul lunetistului instalat acolo anume de șeful Securității, din beciul invadat de șobolani cu epoleți albaștri și otravă în dinți, de la bec, de la closet și din aerul infestat cu duhoarea securistului-mamon.”*

...

”*Toate astea le-am aflat stând în fața televizorului nestins zile și nopți într-un decembrie otrăvit de impostură, de ură și crimă, de manipulare și trădare în numele unei revoluții închipuite, servite lumii întregi ca drum ales de români spre democrație.*

Am închis televizorul, întrebându-mă cu ce s-o alege mulțimea din Piața Palatului după această revoluție dictată și nu făcută, cum credea acea mulțime că face atunci? Vom vedea peste 25 de ani.”

Întrebări pe care și le punea în data de 22 decembrie 1989 dl. Ion

Pavel.

Au trecut mai mult de 25 de ani, domnule Pavel. Au trecut aproape 27 de ani și ce vedem?

IV. Poetii la rampă

1. **Ovidiu M. Curea** cu poezia pastel ”În iulie la țară” dă foc satului:

Gânduri străvezii

pâraie tremură pe cer

și-o dâră albă

se desface-n infinit

zac felii de liniște fierbinte

desfăcute peste câmpul fără hat

și grele spicele de grâu
 miros a pâine arsă
 ierburi mari prin cimitire
 cată-n jos cu ochii duși
 fluturi se răsfiră prăfuiți
 peste morminte
 și clopotul din turlă
 lânzește toropit
 nu-i nimeni
 nu se naște nimeni și nu moare
 nimic nu se aude
 nimic nu este decât soare
 și dogoare
 apa fierbe în fântâni
 vitele cu limba scoasă
 stau căzute lângă drum
 și ciorile se prăvălesc din pomi
 sub tirania orbitoare
 garduri stau să se aprindă
 frunzele se opăresc pe ram
 și țiglele se-nmoaie
 iese fum din șirele de paie
 se aprind
 și casele iau foc pe rând
 tot satul arde vâlvătaie
 e pârjol și e prăpăd
 e foc și pară
 în iulie
 la țară.

2. **Victor Mușat** în prozopoemul "Replică" deplânge cu ironie amară iresponsabilitatea responsabililor:

Dumnezeu este înțelegător cu elitele care predică propriului popor
 estetica șederii în genunchi,
 renunțarea pioasă la deșarte proiecte identitare și la credința că va
 face să-i reușească vreodată ceva,
 cu faptul că poporeni, generos numiți oficial și oameni simpli,
 înnobilați prin ridicarea lor la demnitatea de consumatori,
 dobândesc prin prețul plătit pentru ceea ce cumpără
 dreptul de a fi tutuiți fără șfială.

Dumnezeu agreează asezonarea credințelor străvechi

cu ziditoare serbări de halloween

*și grațioase adorații ale unui Sfânt Valentin fără de față,
sau înlocuirea înfatuției sărbători a recoltei prin spumosul oktoberfest.*

*Dumnezeu judecă drept faptul
că venerabila Doamnă Iustitia,
bandajată, cum se cuvine, la ochi,
cu mâna dreaptă protejându-și pântecele purtător de prunc,
are auzul mai puțin ascuțit pe partea dinspre inimă.*

*Dumnezeu este îngăduitor cu lipsa de neliniște a celor puși la cârmă
față de fruntariile otrăvite care pulsează insidios
în trupul tot mai slăbit al țării.*

3. Două dintre haik-urile publicate de Dumitru Roșu :

*Prin zloata străzii
un boschetar și-un câine
peste drum Fast Food*

*Jefuit, uscat,
Abandonat în stradă
Pomul de Crăciun*

V. "Evocări, ecouri, amintiri"

Dl. Grigore Aldescu-Aldea, prezintă și oferă celor prezenți lucrarea proprie cuprinzând date, fapte și evenimente la care a fost martor în perioada când a servit în serviciul diplomatic al României.

Și așa s-a petrecut a patra ședință a Cenaclului Revistei Periscop.

O DREAPTĂ ȘI NECESARĂ REPARAȚIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI MORALĂ A EROISMULUI LUPTĂTORILOR DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE AL ROMÂNIEI

Mircea Manea

Istoria unui popor (neam, națiune) se definește și se sprijină prin recunoașterea și respectul datorat celor care au avut, au sau vor avea contribuții majore pentru:

1. Promovarea și apărarea originii și identității românilor, a culturii specifice, a etniei, religiei și limbii naționale, a valorilor, tradițiilor și particularităților distincte.

2. Apărarea și promovarea adevărului istoric privind trecutul său, care să fie tot mai bine cunoscut și, ca atare, recunoscut în arealul comunității mondiale.

3. Ocuparea unui loc și exercitarea unui rol cât mai important în cadrul comunității internaționale; dobândirea, afirmarea și consolidarea unei imagini pozitive, în concordanță cu promovarea continuă și tot mai apăsată a interesului național în lumea contemporană.

4. Asigurarea unui grad înalt de securitate a țării și pe această bază, crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea și propășirea României pe toate planurile vieții social-economice.

5. Respectul datorat eroilor neamului de-a lungul istoriei naționale și cinstirea cuvenită a acestora potrivit cu tradițiile noastre specifice. În acest sens există numeroase mărturii: vestigii arheologice, înscrisuri de tot felul, cercetări științifice, monumente, obeliscuri, grupuri statuare, lucrări istorice și de cultură (tratate, compendii cinematografice, opere literare și de artă etc.), care atestă aceste realități.

În contemporanitate s-au organizat acțiuni din cele mai variate pentru cunoașterea și omagierea corespunzătoare a faptelor de eroism și eroii acestora, a marilor personalități politice, militare, culturale, științifice, economice, sportive etc. care s-au remarcat prin contribuțiile lor deosebite aduse la apărarea, progresul și prestigiul României.

În această impresionantă operă în folosul patriei române, un loc distinct îl ocupă și cei care s-au afirmat și jertfit pe fronturile de luptă pentru „a apăra țara, și nevoile și neamul”. Fără sacrificiul acestor eroi, România de astăzi ar fi arătat altfel, amenințată chiar să dispară de pe harta lumii.

Printre numeroșii români din această categorie specială de eroi și luptători unii sunt cunoscuți și omagiați, alții necunoscuți, cu statut de anonimi datorită secretului specific al activității lor periculoase în slujba patriei – care au acționat și acționează continuu pe frontul războiului secret „rece sau cald”, primejduindu-și zi de zi viața și libertatea, sănătatea lor și a familiilor sacrificate printr-o conduită impusă. Ei au avut și au îndatorirea să-și îndeplinească misiunile lor tot mai grele, pline de neprevăzut și cu o mare încărcătură de responsabilitate, profesionalism și loialitate fără fisură. Pentru acești luptători speciali, cu activitate permanentă, noțiunile de program de muncă normat, de concediu, de sărbătoare de orice fel, de zi și noapte, de vară sau iarnă nu există decât ca niște repere valabile pentru alții, dar pentru ei adevărate himere, o fata morgana de tip special.

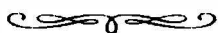
Pentru a cinsti cu respect pe luptătorii anonimi care au acționat și acționează pe acest front, de la înființarea primei structuri cu atribuții în domeniul extern, considerăm că un act reparatoriu l-ar constitui „*Ridicarea unui obelisc în cinstea eroilor anonimi din Serviciul de Informații Externe*” (indiferent de formula organizatorică avută de-a lungul celor peste 150 de ani și –până în prezent) amplasat în perimetrul sediului central al instituției.

Menționăm că în curtea sediului central al CIA, din Langley, există o statuie personalizată. Forme de recunoaștere și cinstire a eroilor de pe frontul informațiilor externe au fost realizate și de alte țări democratice.

Apreciem că, pentru noi, cea mai potrivită reparație politică, socială și morală ar fi ridicarea unui obelisc, deoarece un monument sau grup statuar (ori numai o statuie) presupune alte condiții.

Sugerăm luarea acestei măsuri în cadrul acțiunilor ce se vor organiza pentru sărbătorirea unui veac de la înfăptuirea Marii Uniri (1 decembrie 1918 – 1 decembrie 2018).

P.S. Reproducem din Almanahul pentru anul 2007, editat de revista *Renașterea Buzoiană*, a unui inspirat și plastic epitafor despre luptătorii care acționează pe frontul nevăzut al informațiilor externe: „*Ai lucrat sub nume fals/Și în domeniu fosta-i as/Însă acum spre nemurire/Lucrezi sub acoperire.*”

ACTIVITĂȚI CURENTE

Gheorghe Iordache

● În ciclul de comunicări științifice „*Retrări istorice în veacul XXI*”, în perioada 9 – 10 septembrie, Academia Oamenilor de Știință și Societatea culturală „*Art-emis*” au organizat, în localitatea Maia-Ialomîța, simpozionul cu tema „*100 de ani de la intrarea României în războiul de reîntregire*”. Inimozilor amfitrioni (*Comandor (r), prof.univ.dr. Jipa Rotaru și distinsul cărturar și enciclopedist Ion Măldărescu*) li s-au alăturat prof.univ.dr. Ioan Scurtu, general (r), prof.univ.dr. Vasile Căndea, prof.univ.dr. Petre Țurlea, E.S. Mihai Gribincea, ambasadorul Republicii Moldova în România, reputatul ziarist și om de televiziune Nicolae Dinescu, istorici militari și civili de prestigiu de pe ambele maluri ale Prutului, oficialități locale, un public numeros, însetat de cultură și îndrăgostit de istorie. Din partea Biroului Executiv al Consiliului Director al Asociației noastre au participat *gen.bg(r). Gheorghe Bărbulescu și col(r). Alexandru Omeag*, ultimul susținând comunicarea „*Spionaj și contraspionaj în primul Război Mondial*”, receptată cu interes de participanți. Cu acel prilej, a fost lansat și numărul 2/34 al Revistei Periscop.

● În perioada 21-26 septembrie, un grup de membri ai asociației noastre a efectuat o excursie în zona Ardealului, fiind vizitate obiective semnificative pentru istoria, cultura și civilizația poporului român.

**CASTELE, MUZEE CELEBRE.
PALATE DIN CRIMEEA. PODURI.
FOTOGRAFII ISTORICE RARE.**

- Proiectare imaginii și
prezentare extinsă -

PREZENTATOR / MODERATOR:
Dipl.- Ing. **Petre Repcaru** - Kruppianer
Absolvent Institut. Goethe București

Miercuri, 28 septembrie 2016
orele 18 - 20"

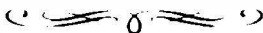
CASA AVRAMIDE
(BIBLIOTECA)

● În ședința Consiliului Director al ACMRR din 29 septembrie 2016 au fost analizate problemele curente ale Asociației și au fost stabilite măsurile necesare pentru activitatea pe trimestrul următor. Au fost aprobate fondurile necesare pentru cheltuieli curente și măsurile pentru organizarea balului Asociației, în luna noiembrie 2016.

● La 28 septembrie, la Tulcea, prietenul și colegul nostru **Petre Repcaru** a fost organizatorul și moderatorul unei importante acțiuni culturale de proiectare a unor filme și fotografii, cu titlul „*Castele, muzee celebre. Palate din Crimeea. Poduri.*”

Fotografiile istorice rare". Au participat profesori, elevi și pensionari din oraș. Proiecția va fi organizată și la București, sub auspiciile Asociației noastre.

• În perioada 30.09-2.10, la Pitești s-a desfășurat cel de-al XVI-lea Simpozion Internațional despre „**Experimentul Pitești – Reeducarea prin tortură**”, organizat de Fundația Culturală „Memoria”, filiala Argeș (prof.univ. dr.ing. **Ilie Popa**), în colaborare cu alte centre de cercetare și organizații ale societății civile din România, Republica Moldova, Ucraina (Cernăuți) și Germania. Invitat la simpozion, redactorul șef al revistei *Periscop*, **dr. Ioan C. Popa**, a prezentat comunicarea, „**Conspirația lui Stalin. Cum a devenit Iosif Visarionovici complice al agresorilor împotriva păcii?**”. Textul prezentat face parte din volumul în curs de pregătire *Fața nevăzută a agresorului. Pactul Ribbentrop-Molotov și urmările lui pentru România*.

Materialele publicate în PERISCOP nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora.

PERISCOP

Publicație a Asociației
Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.
Telefon/Fax: 021.210.9936; www.acxie.ro; e-mail: office@acxie.ro
Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului.
ISSN 1843 – 8962

Tipografia Semne '94 SRL. www.semneartemis.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>

